

MATURANT

SILVESTER VOGRINEC

Matura je *in*.
Šola bo kmalu *out*.
Maturantski izlet je *the best*.
Zrelostni izpit je *life*.

SILVESTER VOGRINEC

MATURANT

ABV Ptuj

Silvester Vogrinc
MATURANT

Izdala: ABV Ptuj

Jezikovni pregled: Darinka Rojko Pičenko

Naslovnica: Robert Vogrinc

Tisk: StudioDesign d. o. o.

Ptuj, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-311.2

VOGRINEC, Silvester
Maturant / Silvester Vogrinc. - 1. izd. - Ptuj : ABV, 2012

ISBN 978-961-92706-1-5

260040192

MATURANT

SILVESTER VOGRINEC

**Gaudeamus igitur,
iuvenes dum sumus,
gaudeamus igitur,
iuvenes dum sumus.
Post iucundam iuventutem,
post molestam senectutem,
nos habebit humus,
nos habebit humus.**

**Vivat academia,
vivant profesores,
vivat academia,
vivant profesores,
vivant membrum quod libet,
vivat membra quae libet,
semper sint in florum,
semper sint in florum.**

(Maturantska himna – latinsko besedilo)

*Veselimo torej se,
mlada nam je duša,
veselimo torej se,
mlada nam je duša,
po prijetnostih mladosti,
po nadložni bo starosti,
vse nas krila ruša,
vse nas krila ruša.*

*Naj žive profesorji,
vsa akademija,
naj žive profesorji,
vsa akademija,
ud naj slednji njen živi,
naj živijo udje vsi,
trajno naj cvetijo,
trajno naj cvetijo.*

(Maturantska himna – slovensko besedilo)

PROLOG

Okusil ljubezni grenkost sem in slast,
učil se vere v prijateljstva vez,
zdaj trezne matrone skrbi moja strast
in slabih drugov sem spoznal čez in čez.

Byron

1.

Drriiin!

Presneta budilka!

Driiinn!

Napol v snu sem zamahnil proti nočni omarici in sklatil tečnobo na tla.

Driiinn!

Oh, bog, kaj še ne bo odnehala?! Predirljivi zvok je šel skozi kosti, stene, cefral živce na prafaktorje.

Driiinn!

Stopil sem na mrzla tla. Brrr! Zmrazilo me je do zadnje dlake na ušesu. Skok iz tople postelje, iz sveta sanj, zvezd, rumenih zmajev, v hladno vsakdanjost, je bil kot rojstvo, trenutek, ko prijočemo na svet in jih dobimo po riti.

Drriiinn!

Pohodil sem budilko. Končno je utihnila, crknila! Potem sem jo brcnil pod posteljo. Zjutraj sva se vedno šla vojne, v kateri je na žalost zmagala. Kriv sem bil sam, ker sem rad ponočeval ob knjigi in te-

levizorju, naslednji dan pa bi lahko spal do kosila. Vsakdo je pač potreboval svojo mero spanca. In včeraj sem ... oh, šit! Ali sem to sploh še jaz?! Ja, roke so tu, noge prav tako, telo je v redu. Presneti Kafka! In stara Mlinarička, ki nas je silila, da smo morali prebrati Preobrazbo. To je bilo stokrat huje kot Izganjalec hudiča, Petek 13, Mora v ulici Brestov ali vse grozljivke skupaj. Ob Gregorjevi metamorfozi v ogromnega hrošča me je navdal gnus, da mi je šlo na kozlanje. Modernisti so bili *friki*, (1) ki jih nisem *štekal*. (2) In osemnajsto poglavje Uliksisa! Na trenutke je bilo mogoče res seksi, ampak v ta namen obstaja tudi lažja in bolj slikovita literatura. Sem pa že raje prebiral Balzaca, Stendhala, Dickensa, Tolstoja, Hemingwaya, Sienkiewicza. Moj okus še ni dozorel za moderniste, če sploh kdaj bo, ampak tudi to je bilo čisto v redu.

Toda budilka, ta me je resnično živcirala. Na mojem seznamu je predstavljala osovraženi predmet številka ena. Zato sem jo zjutraj z največjim veseljem zbrcal. Zame je bila to fizična potreba, nuja, in Marxovo stihijsko razbijanje strojev mi je bilo silno všeč. Pomagalo je. Tudi Freud bi se s tem strinjal.

Oh, kakšna filozofija! S čim vse so nam v šoli polnili glave. Bil sem kot dvonožna enciklopedija: Shakespeare – Cezar – 1945 – budizem – Newton – Cankar – Platon – karnivoli – He – Waterloo – Joyce – 1848 – logaritmi – Rembrant – bitka pri

Pointersu – dvoživke – Goethe – 476 – Prešeren – Einstein – Picasso – antisemitizem – 1492. Reka imen, letnic, dogodkov, pojmov je nenehno drla, se prelivala in prestopala bregove. Moj svet je postal nepregledna množica podatkov, ki so se razraščali v mreže, zapletene sisteme znanja, skozi katere je s težavo prodirala svetloba lastne misli.

Din don!

Kaj? Ne, to ni bila budilka.

Stekel sem na balkon. Ops, malo se mi je zvrtele. Pogled s tretjega nadstropja je nepričakovano butnil vame, me zalotil nepripravljenega.

»Hej, maturant, pohiti!«

Bila je Tamara, moja punca.

Še ves zaspan in nekoliko čemerem sem ji pokazal pet prstov. Seveda mi ni verjela. Iz izkušenj je vedela, da prej kot v desetih minutah ne bom nared. Pa kaj potem, danes je bil poseben dan.

V ustih sem imel okus po mrtvaku, zato sem se lotil krtačenja zob. Ko sem dvignil glavo nad umivalnik, sem se zagledal v ogledalu. Maturant?! Ha, ti razkuštrani fris, menda bo kar držalo. Daleč sva prišla, kaj praviš? Nisi zmeraj verjel, da ti bo uspelo. Bili so trenutki dvomov, o ja, kar pošteno te je zvijalo.

S hitrostjo orient ekspresa so se zvrstile slike Kluba mladih, Ljuba, Rudija, Valerije, Tamare in vsega, kar se je zgodilo. Šola je naenkrat postala majhna, nepomembna, *lajf* (3) je bil tisti pravi

zrelostni izpit; prijatelji, dekleta, zabava, uganka, imenovana življenje, to je bila snov, ki sem jo hotel razumeti, občutiti, okusiti. In vse je bilo v redu, dokler me kruta resničnost ni treščila po glavi in mi odprla oči. Nebesa so se spremenila v pekel, padec je bil boleč. Poskušal sem pozabiti preteklost, iti naprej, toda vest me je glodala, ni mi dala miru. Bil sem kot preganjana zver, ki si poskuša zalizati rane. Moja duša se je s svojimi mislimi in občutki zapletla z zrakom, reko, viharjem, se pustila nositi, vrtinčiti, dokler ni bila vsa utrujena, izčrpana in je že skoraj izgubila sposobnost sestopanja, da je na koncu obtičala v bolečem intervalu. Ja, občutja so me preslepila, kot sanje, kot megla so prekrila sposobnost pravega videnja. Niso mi pustila jasno misliti, ukrepati, bila so kot pijanost, odrevenelost sončnega dne, kot kovačevi udarci s kladivom, pri katerih ostaja zgolj zvok, odmev.

Potem sem se oklenil misli, s katero sem se zmeraj reševal iz vrtinca spominov, ki so bili še vedno preveč sveži, boleči, da bi se lahko soočil z njimi. To je bil Byron, moj demonični pesnik, vzornik. Moji vrstniki so iskali idole med pevci, igralci, športniki, meni pa je bil najbolj pri srcu lord Byron, ki je veljal za rock zvezdo svojega časa in je kot Elvis ali Mick Jagger slovel, da je zal in poguben. Zakaj mi je bil všeč? Najprej zaradi poezije, ki jo je ustvaril. Čeprav so se mi romantični opisi in občutki včasih zdeli patetični, izumetni-

čeni, so bili na nekem višjem nivoju resnični. Byron me je navdušil celo za kovanje verzov, sonetov, da sem sanjaril o tem, kako bom postal velik poet, katerega pesmi bodo izšle »v dveh delih s fajn vezavo in komentarjem«, kot je obljubljal Satan v Viziji sodbe.

Najbolj me je Byron prevzel s svojo osebnostjo, prepovedano ljubeznijo do polsestre Avguste, tragično pesniško usodo in vzvišeno, junaško smrtjo. Imel je težko otroštvo, saj so ga zaradi kepaste noge ozmerjali s šepavim paglavcem. Toda z leti se je s strogo samodisciplino in pesniškim talentom razvil v enega najbolj privlačnih in očarljivih moških svojega časa. Kljub temu je vse življenje nosil v sebi občutek grešnosti, ki je bila posledica kalvinistične vzgoje, prekletstva, zaradi svojih prednikov, predvsem Norega Jacka, in diabolične prihodnosti, v kateri bo zagrešil strašen zločin. In res ga je! Toda le v očeh angleške puritanske družbe z začetka devetnajstega stoletja. Zaradi svobodnjaških idej in grešne zveze z Avgusto je bil izobčen. Zapustiti je moral domovino, v katero se nikoli več ni vrnil. Umrl je v Grčiji, v boju zoper Turke, star šestintrideset let.

Tako kot Byrona je tudi mene preganjal nedoločen občutek diaboličnosti, ki je tiktakal kot tempirana bomba. Največkrat se je kazal v izbruhih jeze, ki jo je lahko sprožila že ena sama beseda ali nenamerni gib. Ali je pri tem šlo za pesniško

preobčutljivost, za adolescenco, potlačene vtise, tega nisem vedel. Res pa je bilo teh izbruhov v zadnjem času vedno manj.

Otresel sem se misli, ki so me ovile s plaščem meglice. Nato sem se do konca oblekel in stekel po stopnicah.

»Spet zamujaš!« je rekla namesto pozdrava.

Poljubil sem jo na lice in skomignil z rameni.

»Saj me poznaš; *sono io!*« (4)

Do šole sem imel le deset minut hoje, vendar nikoli nisem bil točen. Tega enostavno nisem zmogel. Nenapisano pravilo, da smo tisti, najbližji šoli, venomer zamujali, je držalo kot zlepljeno z neostikom. V osnovni šoli sem imel sošolca, ki je bil pravi mojster na tem področju. Do razreda ni imel več kot dvesto metrov, vendar se je zmeraj prikazal petnajst minut po zvonjenju. Lokalni avtobusi so pač zamujali. Ta sošolec je bil tudi neverjetno sklerotičen. Denar za malico je zmeraj prinašal zadnji in celo na zmenke s puncami je pozabljal.

Nikoli se nisem posebno vznemirjal, da bi bil zaradi zamude vpisan v dnevnik – pač nisem bil tak tip učenca. Toda v prvem in drugem letniku smo imeli resnično zateženega razrednika, učitelja fizike, ki je bil strah in trepet šole. Izostanek je opravičil samo takrat, če si mu prinesel mrliški list; pa še tedaj bi najraje videl tvojega. Ko ga je nasledila psihologinja, ki smo jo klicali mamika Tere-

zija, ker je bila razumevajoča, popustljiva, so se razmere bistveno izboljšale.

»Kako se počutiš?« me je predramila Tamara.
»Si vesel?«

Ja, seveda sem bil vesel. Dan maturantov! Štiri dolga leta so počivala za mojim hrbtom. Dostikrat je bila to prava kalvarija in enkrat sem se znašel celo na golgoti. Prvi letnik je bil silno zaguljen, še posebej ob polletju. Trije smo bili pod vprašajem pri kemiji. Če bi nam stara zaključila cvek, bi imeli popravnega v avgustu, ker je bil ta predmet na sporedu samo pol leta. Počitnice bi bile *fuč* (5). Dan in noč smo se gulili formule. Sanjal sem periodni sistem, svet okrog mene je utripal v kemijskih elementih. Toda splačalo se je! Vsi smo zvozili. Učiteljica je spustila celo Martina, ki ga je zalotila s popisano roko formul. V drugem letniku pa mi je uspelo to, čemur sem se za las izognil v prvem. Počastili so me s popravnim izpitom iz matematike. Verjetno je stari hotel, da se specializiram za ta predmet. To pa še ni bilo najhuje! Med počitnicami sem moral hoditi k razredniku na inštrukcije. Poleti sem se v največji vročini vozil s kolesom na Grajeno, nakar sem še dve uri čakal nanj. Ampak tudi ta trud se je obrestoval. Popravnega sem naredil v prvem poskusu. Zadnji dve leti pa sta bili pravi raj, kajti takrat se nam je v okviru pedagoške gimnazije začel program usmerjenega izobraževanja. Prvi in drugi letnik smo imeli enak predmet-

nik kot splošna gimnazija, nakar so nam bile na voljo naravoslovno - matematična smer, jezikoslovno - družboslovna smer in razredni pouk. Pravi užitek je bil poslušati predmete, ki so nas zanimali.

»Si kaj važen?« me je dregnila s komolcem.

O ja, tudi ponos se je tu nekje skrival. Prikradel se je kot vzpon na visoko, težko dostopno goro z lepim razgledom. Vsaj hotel sem, da bi bil tak. Nisem si dovolil, da bi bil posledica pranja možganov, ki smo ga bili deležni s strani nekaterih profoksov, ko so nam pridigali: »Vi ste elita, krem di krem ... biti gimnazijec je velika čast ... izbranci ... redki posamezniki ... intelektualci ... nihče drug vam ni enak ... « Sovražil sem napuh, ki je druge dajal v nič. Ni šel v kontekst tega, kar se je učilo v našem sistemu bratstva in enakosti. Že v osnovni šoli so nas posiljevali z večvrednostno teorijo, češ da je naša šola Franc Osojnik boljša od Mladike, da so tam sami možganski pritlikavci. Protestiral sem tako, da sem si na Mladiki poiskal veliko prijateljev in z njimi hodil s taborniki na morje. Ponos in čast si je bilo treba prislužiti. Ko si postal maturant, ti je pripadla nagrada zavoljo vloženega truda, usvojenega znanja, ne zgolj zaradi statusa gimnazijca. Želel sem si biti enak z drugimi, vendar drugačen, samosvoj.

»Si se zaobljubil k molku?« se je znova oglašila in me tretjič poskušala iztrgati iz razmišljanja.

»Ah, saj veš, vse mogoče se mi podi po glavi,«

sem odvrnil.

Privila se je k meni.

»Upam, da je v tvojih visokoletečih mislih tudi kakšen oblak za naju.«

»Absolutno!«

Tamara, moje drago dekle. Poznala sva se leto in pol. Prvič sem jo zagledal v Klubu mladih v tretjem letniku za silvestrovo. Povedala mi je, da se je pred kratkim priselila v mojo ulico in da sva postala soseda. V trenutku me je očarala. Še isti večer sva postala par.

»Spominjam se, oblečene si imela kavbojke, rumeno jopico in modro puhovko, v kateri te je zeblo,« sem rekel. »Lase si imela spete v čop, ki mi je *ful* (6) všeč. In tvoje oči so bile polne zvezd!«

Objel sem jo okrog ramen. Za trenutek je bilo kot na začetku. Imel sem jo resnično rad. Bila je edina, ki je z menoj delila veličino Olimpa in prekletstvo Hada. Ko sem bil eden od bogov, me je držala za roko in me ni izpustila niti tedaj, ko sem zapustil nebesa, ki so se izkazala za pekel, za močvirje, v katerem sem skoraj utonil. Zelo veliko mi je pomenila. Bila je moja najboljša prijateljica. Pomagala mi je ohraniti vero v ljudi tudi potem, ko sem nad vsemi dvignil roke. Bila je moj steber, moje veselje. Seveda je imela tudi svoje muhe. Najbolj brenčeči je bilo ime ljubosumnost. Bila je sovražna do mojih sošolk, kolegic, znank in bog ne daj, da bi se ozrl za kakšno kiklo, takrat je bil ogenj

v strehi. Vendar ji tega nisem mogel zameriti, še posebej, ker sem bil glede deklet na slabem glasu. Ja, pa tudi trmasta je znala biti. Popustila ni niti za ped. In če se ji je zdelo, da je izgubila verbalni duel, si je pristrigla lase čisto na kratko, ker je vedela, da mi to ni všeč. Samo da bi me jezila. Po drugi strani je imela veliko lepih, čudovitih lastnosti, poleg svojega videza, seveda. Bila je pozorna, ljubeča, požrtvovalna in delovna. Nema-lokdaj mi je skuhala kosilo. In to kakšno! Celo mojster Ivačič bi si oblizal prste.

Hodila je v srednjo medicinsko. Leto dni je bila mlajša od mene. Včasih sem jo dražil, da bo morala spremeniti poklic, če bo hotela biti moja žena. Jaz že ne bom cele noči sam, ko bo ona dežurala. Kakšna nenavadna želja! Je izviralala iz moje vzgoje ali je izražala zgolj negotovost, strah, ki je še vedno prežal name iz nekega temnega hodnika moje duše?

Sem jo ljubil? Ja, mogoče, ne vem. Želel sem si, da bi jo ljubil, vsekakor si je zaslužila. Vendar nisem vedel, ali sem že dovolj okreval za novo, iskreno ljubezen. Veliko sem ji dolgoval. Mnogo je bilo lepih spominov med nama, nepozabnih trenutkov. Toda o ljubezni sem imel jasno izdelane predstave, morda nekoliko naivne, vsekakor pa romantične, dekorativne. Najprej je morala priti kot strela z jasnega; ljubezen na prvi pogled! Da, to se je zgodilo. Potem oboževanje, vsakodnevno mali-

kovanje ljubljene osebe, polena na ogenj, da se ohranita vročina in strast. Okej, v to je bilo treba vložiti nekaj več truda. Tretja stopnja, svetost ljubezni, ki te odreši zemeljskih spon in ponese do nebeških višav prosvetljenja in nirvane. Hm, tako visoko še nisem prilezel.

Želel sem si, da bi lahko ljubil tako, kot je Lancelot ljubil Guinevere, kot je Dante ljubil Beatrice, kot je Byron ljubil Avgusto, z ljubeznijo, ki bi mi dala moč za največja dela, junaštva, umetnine, z ljubeznijo, ki bi mi podarila sposobnost, da bi lahko razumel jezik duhov, vil in škratov, da bi lahko poduhal cvet in v njem videl celotno stvarstvo. Ali je takšno ljubezen prinesla posebna oseba, princeska, angel v ženski podobi, ali pa jo je bilo treba odkriti v svojem srcu, jo razviti, negovati, da je zrasla do popolnosti? Tega še nisem ugotovil.

Ne vem zakaj, ampak najbolj so me privlačile nesrečne ljubezni, seveda samo v literaturi in na filmu, tako samodestruktiven nisem bil. Tragične ljubezni so se mi zdele najvišje, najlepše, na primer Romeo in Julija, Tristan in Izolda. Mar bi lahko bila Dumasova Dama s kamelijami tako velika, če bi se srečno končala, ali Tolstojeva Ana Karenina tako mogočna, če se ne bi vrgla pod vlak, ali pa Segalova Ljubezenska zgodba tako rahločutna, če ne bi ona umrla za levkemijo?! Tudi Byron se je spraševal, *ali bi Petrarca, če bi Lauro vzela, vse tja*

do konca dni sonete pel? Tragika je ljubezni dajala sol. Šele ob izgubi ljubljene osebe, je ljubezen dobila pravo vrednost, moč, lepoto. Toda kako ta občutek prenesti v vsakdanje življenje, ne da bi ostal sam, ali kako najti pravo osebo, sorodno dušo, si zagotoviti trajno ljubezen (»in živel sta srečno do konca svojih dni?!«), to je bil problem, zagata, vprašanje. Odgovor pa se je izmikal, se skrival nekje v sanjskem svetu fantazij, pomladanega dežja, rdečih flamingov.

O, ne, ti nisi z našega sveta, Ljubezen! Si le angel brez telesa, blišč vere, ki za mučenike imaš razklana srca.

Lepo si to povedal, Byron.

2.

Pred ptujskim srednješolskim centrom je bila nepopisna gneča. Maturanti in maturantke so se kot mravlje nagnetli po kamnitih stopnicah. Nič čudnega, saj je SŠC obiskovalo dva tisoč učencev, ki so bili vključeni v programe splošne in pedagoške gimnazije, ekonomske, medicinske, kovinarske in kmetijske šole.

Matura je bila pred vrati. Fante je potem čakala vojaška uniforma, dekleta nadaljevanje študija, služba, nekatere celo družinske obveznosti. Ampak še prej je bilo potrebno opraviti mnogo prijetnejšo dolžnost, predajo ključa in slavnostni pohod po mestnih ulicah, ki se bo zaključil s praznovanjem po gostinskih lokalih.

Nestrpnost, ki se je že lep čas nabirala v naših srcih, je postala tako nevzdržna, da so mnogi prihajali kar dve uri prej. Čakajočim so se nenehno priključevali novi srednješolci in maturanti in hrup

je postajal čedalje glasnejši. Maturante ni bilo težko ločiti od ostalih, ker smo bili enotno oblečeni. Imeli smo bele majice s kratkimi rokavi in modre hlače, medtem ko so dekleta nosila krila. Pred vhomom v šolo je vsak maturant dobil rdeči nagelj, ki si ga je pripel na majico.

Tisti, ki jim je sonce udarilo v glavo, so kot martinčki legli po stopnicah, najbolj drzni pa so si prižgali cigarete. Kajenje je bilo strogo prepovedano. Kaditi se ni smelo ne v šoli, še manj pa pred njo, kajti vodstvo šole bi se potem moralo zagovarjati pred mimoidočimi občani. Zaradi tega so prfoksi popisovali vse, ki so jih zalotili pri kaznivem dejanju. Prestopniki so morali v podpis odnesti domov obvestilo staršem, ki jih je seznanilo, da njihovi mulci kadijo. Toda ta dan se nihče ni oziral na takšne spodrsaljaje, ne maturanti in ne profesorji.

Učitelji so se zbrali in posedli okrog odra. Za njimi smo se razvrstili maturanti, medtem ko so se ostali srednješolci namestili po balkonih avle. Na desni strani je bil zeleni oder, obdan s tremi krili lesenih klopi, ki so se stopničasto dvigovale. Oder se je zapiral z velikimi zložljivimi vrati, tako da je bil edini možni dohod nanj skozi ozek hodnik, v katerem sta bila glasbeni kabinet in hišnikova pisarna. Nasproti hodnika je stal stekleni bife Petica. Ob njem so bile stopnice, ki so vodile v prvo nadstropje, a tudi v kletne učilnice. Enake stopnice so

bile na nasprotnem koncu avle. Med njima se je raztezal dolg pult, ki je bil namenjen garderobi, v kateri pa niso viseli samo obešalniki, ampak tudi zaljubljeni pari.

V prvem nadstropju so trije balkoni gledali v avlo. Na oder se je videlo tudi iz mediateke, iz katere se je vsak odmor, poleg novic, razlegala disko glasba.

Mogočni zvoki Beethovenove pete simfonije so oznanili pričetek slavnostne predaje maturantskega ključa. Podeljevali so ga maturanti 4 b razreda, ki so ga lani dobili od svojih predhodnikov, prav tako iz b razreda. Zaradi tega so tudi letos imeli največ možnosti pravnuki iz beja, ki pa se bodo zanj vseeno morali pošteno potruditi. Dirka v izpolnjevanju najbolj neumnih zahtev se je začela. Predstavniki razredov so morali prinesiti kredo, gobo, tablo, pojesti torto, zaplesati, recitirati Uvod Prešernovega Krsta pri Savici, stati na glavi, pljuniti, prdniti, zmagati na kvizu in spiti liter sumljivega zvarka. Potem je maturantska komisija nepristransko ugotovila, da so najbolj primerni nasledniki potomci iz 3 b. Tako je bil po vseh pravilih in tradiciji, ob salvah smeha, žvižgov in žaljivk, »pravično« podeljen maturantski ključ.

Iz zvočnikov se je zaslišala glasba, ki je zahtevala, da smo zaplesali kolo. Več kot naključje je hotelo, da se je name prilepila bivša sošolka Mateja.

»Si še jezen?« je vprašala z očarljivim nasmeškom.

Mateja si je pripisovala večji pomen, kot sem ji ga odmeril. Na maturantskem izletu sem ji v globokem alko stanju zatežil, zgolj za šalo, zaradi Rudi-ja, vendar me je znogirala. V prvem in drugem letniku sva bila sošolca. Potem je šla v naravoslovno smer, jaz pa v jezikoslovno - družboslovno. Všeč mi je bila ta svetlolasa platinasta piflarka, toda nič resnega nisem nameraval z njo. Vedela je, da hodim s Tamaro in da bi se stvari pošteno zapletle. Kakor koli že, od tedaj sem se je izogibal, ona pa, kakor da je obžalovala svojo odločitev.

»Ne, sploh ne,« sem odvrnil.

Ker nisem bil dovolj prepričljiv, je nadaljevala z obleganjem. Njen napad je opazila tudi Tamara, ki mi je svareče požugala z balkona. Znašel sem se med dvema ognjema in grozile so mi hude opekline, ko se je kolo na srečo končalo.

»Kam greste praznovat?« je vsa zadihana hotela vedeli Mateja.

»Nimam pojma,« sem se poskušal izvleči.

»K Roziki gremo,« je priskočila na pomoč sošolka Katja, ki je stala dovolj blizu, da je slišala njeno vprašanje. Za vmešavanje v moje notranje zadeve bi jo najraje uščipnil za ritko, toda približal se je moj varnostnik, Tamara.

»Se vidiva,« je v slovo rekla Mateja, »nekaj se morava še pomeniti.«

Upal sem, da se šali. Ni mi bilo do pogovora z njo.

»Kaj je hotela?« je vprašala Tamara. V njenih očeh se je bliskalo.

»Nič posebnega. Pravi, da se Rudi želi pogovoriti z menoj,« sem se gladko zlagal. Joj, zakaj sem zavil v to smer?!

»Res?« se je vznemirila.

Ne vem, kaj me je pičilo, da sem omenil Rudi-ja. Morda me je nanj spomnila Mateja, kakor koli že, pri Tamari sem sprožil plaz mračnih misli.

»Zakaj te ni sam poiskal?« je vprašala. Bila je vsa na trnih.

Iz zagate me je rešila razredničarka.

»Zoran, se ne boš pridružil sošolcem?«

»Že drvim!« sem zaklical. Tamaro sem urno cmoknil na lice in ji zagotovil: »Ne skrbi, miška! Kasneje ti vse razložim.«

Potem sem mrknil kot kafra in se izgubil v množici. Toda njen pogled sem še zmeraj čutil na hrbtu.

3.

Neskončno dolga kača maturantskega pohoda se je vlekla po ptujskih ulicah. Nosili smo zastave razredov in žvižgali s piščalkami. Na oknih so se nagnetli ljudje, vendar za čudo njihovi obrazi niso izražali jeze. Ta dan nihče ni v nas videl slabe mladine. Dediščino očitkov o nevzgojenosti in pokvarjenosti je morala prenašati vsaka generacija. Že Aristotel je trdil, da so mulci njegovega časa nemogoči in nevzgojeni. Toda ob našem veselem pohodu je bilo vse drugače. V zraku je bilo čutiti nostalgijo, saj je bil vsakdo nekoč mlad.

Priromali smo na konec Prešernove ulice pod gradom. Ustavili smo se pred staro gimnazijo, v kateri se je sedaj nahajala osnovna šola Olge Meglič. V njej smo opravljali pedagoško prakso. Šolarčki so nam veselo mahali, dekleta pa pošiljala poljubčke.

Ob pogledu na staro šolo je marsikoga stisnilo pri srcu. Čeprav smo tukaj bivali samo leto dni, je

imel stari del mesta svoj čar. Kamnita stavba, ki je kljubovala času, je postala del nas. Bila je živa. Če bi mi odločali, se ne bi nikoli preselili v novi srednješolski center, ki je bil iz betona in železa in se ga je prijel neslavni vzdevek kanclager. Smilili so se mi zanamci, ki bodo svoj vek učenosti preživeli v sterilnem okolju SŠC-ja in ne bodo nikoli razumeli starih gimnazijskih kamnov, tako kot smo jih mi.

Ti kamni modrosti so imeli precej razgibano preteklost, ki se je začela z ustanovitvijo leta 1869. V avstroogrskih časih se je imenovala Kaiser Franz Josef Gymnasium. Takratni namen šole je bil pomenčevati domačine, toda ker so na njej učili tudi slovenski profesorji, se je z njimi posredno krepila narodna zavest.

Najprej se je šola oblikovala kot štiriletna nižja realna gimnazija, pouk pa je potekal v privatni hiši na Vrazovem trgu. Postopoma je postala osemrazredna in se preselila v stavbo na Prešernovi ulici številka 29, v kateri je bil kasneje dijaški dom. Tam je delovala skoraj trideset let. Zaradi prostorske stiske so zraven zgradili novo hišo in gimnazija je dobila večje prostore.

Po prvi svetovni vojni je bil odprt prvi slovenski razred; slovenščina je postala učni jezik. Šola se je v tridesetih letih imenovala Državna realna gimnazija kraljeviča Andreja. Tedaj je bilo na Ptujju čutiti vedno močnejši nacistični pritisk in bliža-

jočo se vojno. Na gimnaziji sta se izoblikovala dva tabora, mladina nemčurjev in zavedni slovenski dijaki. Med njima se je vnel oster nacionalni boj. Na šoli sta najbolj burila duhove Jože Potrč, po katerem se danes imenuje splošna mestna bolnišnica, in Dušan Kveder, ki je kasneje postal španski borec, komandant glavnega štaba NOV in POS ter narodni heroj. Leta 1966 se je gimnazija poimenovala po njem. Ko je kraljevina Jugoslavija podpisala sramotni pakt z Nemčijo, so ptujski dijaki protestirali. Med drugo svetovno vojno je v narodno-osvobodilnem boju izgubilo življenje šestinosemdeset dijakov in trije profesorji.

Po vojni je naglo naraslo število učencev, tako da jih je bilo leta 1950 vpisanih 859 ter razporejenih v dvajset oddelkov. Petdeseta leta so prinesla družbeno spremembo, samoupravno preobrazbo. Reorganizacija šolskega sistema je spremenila višjo gimnazijo v štirirazredno s šestimi oddelki, nižja gimnazija pa se je preoblikovala v osnovno šolo Franca Osojnika in je imela samostojno ravnateljstvo. Osnovnošolski oddelki so kasneje zapustili zgradbo, tako da je v njej ostala samo gimnazija, ki se je sčasoma razdelila na splošno in pedagoško smer.

Zaradi prostorske stiske in neustreznih učnih pogojev, ki sta pestila ptujske srednje šole, je bil leta 1980 dokončan srednješolski center, v katerega so se preselile vse šole, vključno z gimnazijo.

4.

Po obisku stare gimnazije smo se zasidrali po gostilnah, da bi se še zadnjič družili in vzeli slovo. Naš razred je uničeval litrake na terasi Rozike. Ko smo že rahlo zakoračili v rožice (jaz sem to dosegel brez alkohola), smo zaplesali kolo.

Zadihan sem se zgrudil na stol.

»Ni mogoče, da se je Casanova utrudil, hi hi.« me je zbodla sošolka Diana, »Tamara ne bi bila vesela, če bi vtdela, kako se razdajaš.«

»Razumela bi.«

»Figo,« je rekla, »nobena poštena punca ne bi odpustila fantu želje, da bi imel vsa dekleta v horizontali.«

»Hej, to ni res! Ne vseh,« sem ugovarjal, »samo nekatere.«

Nežno sem jo objel okrog ramen.

»Veš, spremenil sem se,« sem ji rekel in se ozrl okrog sebe. »Sicer pa je to slovo. Rad bi si ga do-

bro vtisnil v spomin.«

»Z zanimanjem, ki ga kažeš do deklet, ti bo zagotovo uspelo,« je pripomnila. Njene lepe, temne oči so me obtoževale. Zmeraj me je presenečalo, kako sta se v njej prepletali žalost in veselje, kot dve ptici, ena v kletki, druga na svobodi. Ravno zato je bila še bolj privlačna, tako ranljiva, nežna. Nekoč sva bila več kot samo prijatelja.

»Ali slišim ljubosumnost v tvojem glasu?« sem jo zbodel.

»Zakaj le?« se je kislo nasmehnila. »Saj nimam te pravice.«

»Seveda ne, ker je nisi dovolj želela.«

»Ha!« je jezno pihnila in ni več spregovorila.

Molk je legel med naju. Nekatero stvari niso mogle biti pozabljene; tudi zame ne. Za hip sem nehal biti del veseljačenja, ki me je obkrožalo. Pred menoj je zrasla podoba Diane, takšne, kot sem jo poznal, ko sva bila še fant in dekle, ko sva še brezskrbno tekala po zelenem grajskem griču, se valila po mehki travi in trgala marjetice. Poleti, ko je žgalo julijsko sonce, sva odšla na staro strugo Drave, kjer sva se lovila po rečnem bregu in skakala z dreves v vodo. Ko sva si zaželela ljubezni, sva se skrila v visoko travo. Jeseni sva hodila na dolge sprehode v Ljudski vrt. Rjavorumeni listi, ki so prekrivali gozdna tla, so šepetali, da je najina ljubezen večna, neumrljiva. Verjela sva jim, ker sva jim hotela verjeti in ker sva želela, da bi tako ostalo

za zmeraj. Nobene utrujenosti nisva čutila in lahko bi hodila kilometre daleč, kajti ta trenutek sva želela ohraniti kot pesem v intervalu vesolja. In za naju je tudi ostal zapisan, tam nekje med listjem in vejevjem, kjer je bilo še vedno slišati utrip dveh mladih src. Diana je bila moja prva ljubezen in tega ni moglo nič izbrisati.

Vse je bilo še živo pred menoj. Zima je pobelila pokrajino. Prinesla je sneg in mraz in prve dvome. Diana je živela z mamó ter dvema mlajšima bratoma v Prešernovi ulici. To je bila ulica, kakršno sta opisovala Balzac in Dickens, ko sta govorila o siromašnih predelih Pariza in Londona. Stanovali so v treh sobah, obdanih z vlažnimi zidovi in visokimi stropi. Mati ni veliko zaslužila, zato so trpeli pomanjkanje. Ja, tudi v rdečem blagostanju, v katerem je bilo vedno pogosteje slišati besedi stabilizacija in zategovanje pasu, je bila revščina. Ampak zato sem imel Diano še rajši. Bila je odkritosrčna, darežljiva, zmeraj pripravljena pomagati. Največ časa sva prebila pri njej, ob topli peči, na mehki postelji.

Neke hladne nedelje sem kot ponavadi prišel k njej. Zmenjena sva bila za kino. Stresel sem sneg s sebe. Njena mati me je napotila v sobo. Nič ni imela proti najini zvezi, tudi ni menila, da sva premlada za ljubezen. Rada je pripovedovala, da je bila sama še mlajša, ko je spoznala Tineta, svojega moža, Dianinega očeta. Bil je poštar. Nekega dne ga

je do smrti povozil pijani voznik.

Diano sem našel, kako je zvita ležala na postelji. Obraz je pokrila z dlanmi. Prasketajoči ogenj v peči je metal medlo svetlobo na njene dolge črne lase, ki so se ji razsuli čez ramena. Skozi zasneženo okno je bilo videti naletavanje snežink. Prizor je bil tako čaroben in nestvaren, kakor da bi ga naslikal Rembrandt ali Rubens.

»Zdravo, mila,« sem potihoma dejal v strahu, da bom porušil lepoto, ki sem ji bil priča. Seveda se je vse prekinilo že z mojim prihodom.

»Grega v kino?«

Ni odgovorila. Šele ko sem se ji približal, sem opazil, da joče.

»Kaj je narobe, ljubica?«

Sedel sem na rob postelje in jo pobožal po lasih.

Počasi je dvignila žalostne, solzne oči. Oklenila se me je okrog vratu. Znova je zaihtela.

»Kaj se je zgodilo?!«

»Mama ...« je med hlipanjem izdabila. »... zdravnik ... sklepna revma ... ledvice ... dializa ...«

Križana gora! Takoj mi je bilo jasno. Le kdo ne bi zbolel v tej vlagi, v teh starih, nikoli dovolj ogrevanih hišah, ki so imele štiri metre visoke stropce?! Zraven tega je Dianina mama še vedno prala na roke, pogosto v mrzli vodi.

Preplavila me je nemoč, ki me je spravljala v obup. Nekajkrat sem poskušal dati Diani in njeni

mami denar, svojo žepnino (saj ni bilo veliko), vendar sta me zmeraj odločno zavrnili. Potem sem ga, dva- ali trikrat na skrivaj nastavil, a se je vrnil v mojo šolsko torbo. Tej situaciji enostavno nisem bil kos. Najraje bi Diano odpeljal k sebi, toda za poroko sva bila premlada.

Tolažil sem jo, kakor sem vedel in znal. Eno uro je krčevito jokala, potem se je pomirila. Prepričal sem jo, da bi bilo dobro, če greva v kino, da bi vsaj za hip mislila na nekaj drugega.

Nežno se mi je izvila iz objema. Nič ni rekla. Vstala je s postelje in si oblekla rdečo puhovko, ki jo je imela najraje.

Predstavo ob šestih sva zamudila, zato sva vzela karte za ob osmih. Igrala je akcijska komedija *Par, nepar* s Terence Hillom in Budom Spencerjem. Odšla sva v grajsko restavracijo, ki je bila prazna. Diani sem vsilil vroči grog, sam pa sem pil kamilični čaj. Pogovarjala sva se do tričetrt na osem, nakar sva se odpravila proti kinu. Sneg je še vedno naletaval. Tesno sva se privila drug k drugemu in skrila nos pod šal. Hodila sva po ozki kamniti poti, ki je bila ograjena. Z leve se je dvigovala visoka grajska stena, na desni se je spuščal grič s temnimi smrekami. Prispela sva do lesenih, s streho kritih stopnic, ko sta se pred nama pojavila dva nasilneža. Takšne barabe sem zavohal na daleč. V želodcu me je stisnilo. Čutil sem, da bodo težave.

»Kako sta, golobčka?« se je oglasil večji nepri-diprav. V ramenih je bil širok kot Karpati, pravi potomec goril, neizpodbitni dokaz, da smo se raz-vili iz opic.

Diano je zgrabil za ovratnik.

»Glej glej, Marko, kakšna lepa ptičica!« je rekel prijatelju, ki je strmel vame kot ris in samo čakal, kdaj jima bom dal povod za pretep.

»Mala, gotovo te zebe,« je nakladal orangutan. »Nič se ne boj. Jaz te bom ogrel.«

Grobo jo je povlekel k sebi. Njegove namere so bile jasne. V meni je rasel bes, vstajal je Hulk, ze-lena pošast. Za mojo razsodnost sta se borila Dr. Jekyll in Mr. Hyde. Ob drugačni priložnosti bi že zdavnaj skočil nanju in jima pregriznil vrat, toda zaradi Diane sem se obvladoval.

»Poslušaj, kolega,« sem rekel in ga prijel za roko, »če iščeta težave, sta se zmotila, ker jih midva ne. Spusti mojo punco in vsak bo šel svojo pot.«

Komaj sem izgovoril zadnje besede, že me je Marko silovito posunil. Spotaknil sem se in padel na kamnita, s snegom prekrita tla.

»Ne izzivaj, petelinček. Če ne, ti populim per-je!« je zagrozil orangutan. »Zgini domov! Midva bova poskrbela za tvojo piško.«

Diana me je prestrašeno pogledala.

Počasi sem vstal. Že od vsega začetka sem slu-til, da se bodo stvari zgodile tako, kot so se. Zaradi

Diane sem hotel, da bi bilo drugače. Nasilja ni marala in danes je bila še posebej ranljiva. Želel sem jo obvarovati, ji prihraniti nevihto, ki je grozila, toda položaj je postal brezizhoden. Pobegniti nisva mogla. Na levi je bila kamnita grajska stena, na desni pa bi morala čez ograjo, nakar bi sledil precej visok skok z zidu. Samemu bi mi zagotovo uspelo. Potem bi bilo otročje lahko zbežati navzdol po griču in izginiti na kakšnem dvorišču. Ampak z Diano je bil takšen poskus nemogoč. Lahko bi si zlomila gleženj, kar bi vse samo še poslabšalo.

»Odhajaš?!« je silil vame orjak.

Čutil sem, kako je bes v meni narasel do vrelišča. Kot žgoča toplota se mi je razlil po telesu, po vsaki mišici. Oboževal sem ta občutek, naval adrenalina. Zato sem tudi treniral karate, kjer sem se lahko pogosto boril. Nisem se mogel več obvladovati, bes me je vsega prevzel. Pozdravljen Hulk! Dobrodošel Mr. Hyde. Vsaka želja po miroljubni rešitvi je zamrla. Obstajal je samo nagon po samobrambi in želja po krvi.

»Baraba!« sem kriknil in planil nanj. Izpustil je Diano. Ko sva padala, me je zadel s kolenom v čeljust. Zaradi jeze, ki mi je ogrela telo, udarca skoraj nisem čutil. Podrla sva tudi Marka, da se je skotalil po stopnicah, proč od naju. Orjak me je zgrabil za lase in hotel suniti s pestjo v obraz, a sem ga prehitel s *kizami zukijem* v nos. Za trenutek so se mu zasolzile oči. To je bilo dovolj, da sem ga zasul s

točo udarcev v rebra in telo. Kar zviló ga je. Sledil je *aperkat* v čeljust in zletel je čez ograjo. Prestrašen krik, ko je padel, in ječanje iz grmovja je bilo vse, kar je ostalo od njegovega nastopaštva. Očitno je bil spretnejši na jeziku kot s pestmi.

Vendar moj trenutek zmagoslavja ni dolgo trajal. Ko sem gledal za orangutanom, kako pada, me je presenetil Marko. Pojavil se je ob meni, ne da bi ga posebej vabil, in me udaril po ušesu. Kar zaneslo me je od bolečine. Verjetno bi padel po tleh, če ne bi s hrbtom naletel na grajski zid. Marko je takoj prepoznal priložnost in me hotel pokončati. Ker je stal precej daleč, je izvedel brco. Čeprav sem bil še omotičen, sem ga uspel zgrabiti za gleženj. Spodnesel sem mu nogo, na kateri je stal, in z desnico zamahnil proti njegovi čeljusti. Ker je prehitro padel, sem ga zgrešil. Na žalost se je prav tako hitro pobral. Očitno je bil spreten, vzdržljiv ulični *fajter* (7).

Refleksi so mi znova začeli normalno delovati, kar me je nekoliko pomirilo. Napeto sva preučevala drug drugega in oprezovala priložnost za napad. Bila sva približno enako močna in hitra, toda neki impulz mi je govoril, da je že moj, da je izgubil. Njegov nervozni pogled, ki je romal proti ograji, preko katere je omahnil orangutan, je potrdil moje slutnje.

Prišel je moj trenutek. Brcnil sem ga v golenico, istočasno pa je moja desnica našla pot do

njegovega nosu. Nato sem ga sunil s kolenom v moda, da je padel kot pokošen.

Stopil sem k Diani, ki je slonela na ograji. Bila je povsem otrpla od groze. Vprašal sem jo, če je v redu.

»Zoran!« je kriknila. Pogled ji je zdrsnil čez moje rame.

Naglo sem se obrnil.

Marko je že stal na nogah. Očitno je bil veliko močnejši, kot sem mislil. V levici je stiskal nož. Hm, to je postala izjemno neprijetna situacija. Goloroko bojevanje zoper nož je bilo skrajno nepredvidljivo.

Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Nekdo je zgrabil Marka od zadaj. Neznančeva pomoč ni mogla priti v bolj pravem trenutku. Ni veliko manjkalo, da bi se preselil v krtovo deželo.

Marko se je silovito otepal, zato sem moral pohiteti. Bliskovito sem se zasukal in izvedel brco iz obrata, *ushiro geri*. Čutil sem, kako se moja peta globoko pogreza v trebuh. Zaradi sile udarca sta oba treščila v zid, toda samo Marko se je sesedel kot prazna vreča in negibno obležal.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal črnolasi neznanec. Bil je nekoliko nižji od mene, vendar odrezavih gibov in jeklenomodrega pogleda. Njegove oči so bile jasne, trezne.

Povedala sva mu, da sva bila napadena.

Rekel je, da mu je ime Ljubo. Segel sem mu v roko in se zahvalil za pomoč.

Skomignil je z rameni.

»Pridi kdaj v Klub mladih!« mi je zaklical, ko je odhajal. »Bova kaj spila.«

Z Diano sva se tiho objela.

»Ali veš, kdo je bil to?« je čez čas vprašala.

»Ne.«

»Eden največjih pretepačev na Ptuju, glavni redar v Klubu mladih.«

»Ja?«

Molče je prikimala.

Resno me je pogledala in rekla »Nočem, da se družiš z njim!«

5.

»Kaj počneta?« se je oglasila sošolka Helena.
»Obujata staro ljubezen?«

»Nekaj takega,« sem odvrnil.

Helena je bila Dianina najboljša prijateljica. Ta dolgonoga mrha je bila največja lepotica na srednješolskem centru. Visoka, vitka, športne postave je zasluženno nosila vzdevek Telo, po manekenki Elli MacPherson. Kjer koli se je pojavila, so fantje zijali za njo. Imela je ravna ramena, pokončne prsi, ozek pas, majhno, napeto ritko, lepe noge, seksi kolena in tanke gležnje. Kodri svetlih las so ji padali na oči tako, da si jih je popravljala z nervozno kretnjo. Za pravilnimi potezami obraza se je skrivala lažna odločnost. Toda če jo je osvajal fant, ki ji je bil všeč, ni poznala zadržkov. Skratka, bila je enkratna mrha za enkratno uporabo.

»Videla sem, da sta se zjokala in pokljunčkala,« je rekla, »zdaj pa se bosta, ali poročila ali si skočila v lase.«

Izvabila nama je nasmeh.

»Nič od tega?« je igrala presenečenje. »Niti majhen škandalček? Kakšna škoda!«

Parkirala je svojo mikavno ritko zraven mene.

Ravno takrat so na teraso gostilne prišli maturanti razredne smeri. Med njimi sem opazil Rudija.

»Zoki, zakaj si takšen?« se je oglasila Diana. »Saj sta bila najboljša prijatelja.«

»Ni tako enostavno,« sem odvrnil.

»Jaz sem kriva,« je plaho pripomnila Helena.

»Kaj govoriš?!« sem se začudil. Nenadoma se mi je posvetilo. Le kakšno breme si je ta revica naložila. Leto dni je živela s krivdo, ki sploh ni bila njena.

»Ti nimaš nič s tem,« sem ji zatrdil.

»Umiram od radovednosti!« je vzkliknila Diana. »Kakšna mračna skrivnost veže mojo najboljšo prijateljico z mojim najboljšim bivšim fantom?!«

S Heleno sva se spogledala.

»Naj raje ostane tako, kot je,« sem zavzdihnil.

Helena je povесila glavo.

Diana se je kislo nasmehnila in rekla: »Ali mislita, da ne vem, da sta skupaj drgnila rjuhe? V začetku me je to prizadelo, ampak Zokija sem že davno izgubila.«

S Heleno se nama ni niti sanjalo, da Diana ve za najin greh, še posebej, ker se je zgodil na maturantskem izletu, ko je ni bilo zraven. Velikokrat naju je zapekla vest in sva ji nameravala povedati,

vendar sem menil, da je bolje če sama prenašava krivdo. Toda Diana je vedela! In molčala. Gotovo ji je bilo strašno hudo pri srcu, čeprav nisva bila več par.

»Govori, Zoki, vse nama povej!« je velela Diana. »Med nami ne sme biti nedorečenih stvari. In to je verjetno zadnja priložnost.«

Po daljšem razmisleku sem se strinjal: »Prav imaš. Mnogo lepega smo doživeli skupaj, zaslužimo si iskrenost.«

Začutil sem, da mi bo ob Diani in Heleni uspelo to, česar sam nisem zmogel, namreč soočiti se s preteklostjo. Morda je bil že skrajni čas, da se spopadem z demoni in naredim korak naprej, ali nazaj, ali kamor koli me bo že neslo, samo da se premaknem z mrtve točke, iz limba.

»Zame se je zgodba začela v Klubu mladih.«

PRVI DEL

Gospod,
neskončno ničen in spokojen
sem prebival v niču.
Vzel si mi mir tega pokoja
in me pahnil v ta nesrečni karneval.

Paul Valery

1.

»Hej, Mišo, spusti ga noter!«

Mali, čakati redar se je sumljivo zazrl vame. Premeril me je od nog do glave. Tudi jaz sem si ga natančno ogledal. Okrogla glava, potlačen, boksarski nos, drobne oči in telo, zalito s salom, pod katerim so se napenjale debele mišice. Bil je resnično nenavadna pojava, kakor da bi pravkar stopil iz enega od romanov Jacka Londona, kot mornar, razbojnik, pristaniški delavec ali vse hkrati.

Pomignil mi je, naj vstopim.

Za njim je na mizi sedel Ljubo in kadil.

»Zdravo, stari,« je rekel, ugasnil cigareto in mi segel v roko. »Lepo da si se oglasil. Pridi, razkažem ti našo sceno.«

V Klubu mladih sem že bil, vendar nikoli v petek ali soboto zvečer, ko je obratoval kot diskoteka. Nahajal se je v pritličnih prostorih nasproti tržnice. Vhod je bil zadaj skozi dvorišče. Direktor kluba je bil bradati, črnolasi Kranjčan Miha, ki se je pojavil

takrat, ko se mu je zahotelo, kar pa je bilo bolj po-
redko.

V prvem prostoru so bile mize s stoli, televizor
in šank. Skladišče s pijačo se je nahajalo zraven
WC-jev. Drugi prostor je bil mnogo večji, podol-
govat. V njem se je plesalo. Čez dan se je tukaj
igral namizni tenis. Odvijale so se tudi proslave,
literarni večeri, razna predavanja in manjši kon-
certi.

Vrnila sva se k vhodnim vratom.

»Mišo, pridi sem!« je velel Ljubo.

Tridelni, omarasti redar se je nejevoljno obrnil,
nakar se je primajal s slonskimi koraki.

»Mišo, to je Zoran,« me je predstavil.

Silaku so se zaiskrile oči, usta pa so se mu
skremžila v nasmešek, podoben renčanju.

»Aaa, ti si tisti Bruce Lee?!«

»Tisti!« mu je zatrdil Ljubo.

Mišo mi je stisnil roko tako močno, da so mi
pobelili členki.

Potem je Ljubo poklical še drugega redarja,
visokega blondinca Davorina, in mi ga predstavil.
Tudi njemu je že pripovedoval o meni.

Z Ljubom sva se odpravila v kot sobe h glasni
družini, ki je kartala in pila pivo.

»Fantje, poiščite si drugo mizo!« jim je velel
Ljubo.

Vsi so utihnili. Najprej so se pisano spogledali.
Ko so ugotovili, kdo jim je to rekel, so brez besed

mrknili. Priznam, bil sem prevzet.

»Sedi!«

Ljubo mi je ponudil stol.

»Kaj boš pil? Špricar, zlatorog, karlovačko? Imamo tudi ballantinesa.«

»Hvala, ne pijem alkohola. Kokakolo bom.«

»Res?! No, to pa mi je všeč. Tukaj je definitivno preveč pijancev. Ko redarim, tudi jaz ne pijem.«

Odprl je nov zavojček camela in mi ponudil cigareto.

»Ne kadim.«

»Hudiča, ti si pravi Šaolinec!« je bil navdušen.

Prišel je natakár. Naročila sva pijačo. Ko je odšel, je Ljubo vprašal: »Kako si zadnjič izvedel tisto brco z nogo? Nekaj treniraš, kajne?«

»Karate. Štiri leta.«

»Kakšen pas imaš?«

»Modrega.«

»Največ je črni?«

»Ja, vmes je še rjavi.«

»Torej obvladaš zadevo, ni kaj. Sicer pa sem te videl v akciji.«

Natakár se je vrnil s pijačo. Moj gostitelj je očitno užival številne privilegije in hitra postrežba je nedvomno sodila mednje.

»Nekaj bi te vprašal,« je začel Ljubo in se zazrl v kavo, iz katere se je vil vroči dim. »Pogovarjal sem se z Davorinom in Mišem. Radi bi, da nas

treniraš.«

Prošnja me je presenetila. Le kako je vedel, da se bom sploh prikazal v Klubu mladih, če pa si glede tega še sam nisem bil na jasnem. Očitno se je s prijateljema že vnaprej dogovoril za treninge.

Čez čas sem odvrnil: »Mislim, da bi bilo bolje, če bi se včlanili v naš klub. Moj trener ima drugo mojstrsko stopnjo in bi vas zagotovo več naučil.«

»Ne ne, vadba v društvu ni za nas. Mi hočemo tebe!«

Nisem vedel, kaj naj rečem. Ljubova prošnja mi je laskala.

»Še nekaj,« je rekel. »Radi bi, da postaneš naš redar. Dela je čez glavo in že nekaj časa razmišljamo, da bi zaposlili še enega redarja. Kaj praviš? In plačilo tudi ni slabo.«

Zdaj sem ostal čisto brez teksta. Niti sanjalo se mi ni, da bi me takšni trije razbijači, pred katerimi je trepetal ves Ptuj, hoteli sprejeti medse, me vzeti za četrtega mušketirja. Ljubo mi je bil takoj všeč. Zdel se mi je kot Wayat Earp in kasneje se mi je ta občutek potrdil. Vedno je reagiral trezno, preudarno, nikoli ni izgubil živcev. Mišo in Davorin sta bila kot Virgil in Morgan Earp. Torej sem bil jaz Doc Holliday?! *Došao je tiho i ušao u legendu.* Ha, to je bilo res kul!

Tako se je začela moja kariera vunbacitelja v Klubu mladih in niti sedemnajst let še nisem imel.

2.

»Všeč mi je tvoja pižama,« je rekel Davorin.

»Kimono,« sem ga popravil. »V tem se trenira karate.«

»Tudi jaz bi imel kimono,« se je oglasil Mišo.

»Saj jih bomo nabavili,« je rekel Ljubo. Še nje-mu je bila všeč bojvniška uniforma.

Stali smo sredi dvorišča v Prešernovi ulici, kjer je na številki 20 stanoval Ljubo. Naletaval je sneg. Bilo je petnajst stopinj pod ničlo. Stali smo v *kiba dačiju*, razkoračeni jahalni drži in izvajali *oi zukije*, udarce s pestjo. Zeblo nas je kot cucke. Štel sem po japonsko *ič, ni, san, ši, go* in jih priganjal.

Po tisočem udarcu je Davorin vprašal: »Kdaj se bo kaj zgodilo?«

»Tišina!« je ukazal Ljubo. »Misliš, da Šaolinci sprašujejo, medtem ko trenirajo?!«

Moji prijatelji niso vedeli, da sta karate in šaolinski kung fu dve različni borilni veščini. Edine informacije, ki so jih imeli o bojvniških spretno-

stih, so dobili iz Bruce Leejevih filmov in drugo-razrednih hongkonških zmazkov o šaolinskih menihih. Mit o smrtonosnosti udarcev je bil tisti del, ki jih je najbolj zanimal, jim buril domišljijo. Mentalne in spiritualne komponente niso niti slutili, čeprav je bila disciplina segment, ki so ga dobro razumeli, saj so že vsi trije odslužili vojaški rok.

Ljubo, Mišo in Davorin so se spoznali v popboljševalnici v Slivnici. Mišo je bil Ptujčan. Njegova družina je bila revna in številna, zato si je po vrnitvi poiskal podstrešno sobo v Prešernovi ulici. Ljubo je bil Mariborčan. Mama je zapustila njega in dva bratca, ko so bili še majhni. Odraščal je v reji in v popravnih domovih. Zaljubil se je v Ptujčanko Janjo. Ko je postal polnoleten, se je z njo poročil. Toda zakon ni dolgo trajal. Po vrnitvi iz vojske in ločitvi je ostal na Ptujju. Davorin pa je bil Celjan. Zapletel se je z neko slikarko. Ko mu je zlomila srce, se je spomnil prijateljev in prišel na Ptuj. Stanoval je pri Mišu. Nihče od njih ni bil redno zaposlen. Edini vir dohodka jim je predstavljalo delo redarjev v Klubu mladih.

Hodili smo v *zenkucu dačiju*, sprednjem stavu in udarjali s pestjo.

»Zakaj je to dobro?« se ni mogel vzdržati Davorin.

Ljubo ga je prestrelil s pogledom.

»Samo vprašam,« se je opravičeval Davorin,

»saj mi ni treba povedati.«

»Zato, da boste znali *kato*,« sem pojasnil.

»Kato?« se je začudil Mišo.

»Kata je serija defenzivnih in ofenzivnih tehnik.«

Ker se jim še vedno ni sanjalo, kaj je kata, sem prikazal formo *bassai dai*, ki simbolizira »prodor v trdnjavo«. V različne smeri sem izvajal tehnike proti namišljenim napadalcem. Nekaj podobnega so videli na filmskem platnu.

»Bravo!« je vzkliknil Mišo.

»Ni slabo,« je rekel Davorin. »Ampak kako bom s tem namlatil nasprotnika?!«

Razložil sem jim, da je kata priprava na borbo, ker razvija telesne avtomatizme, in da so stari mojstri skozi *kato* sistematizirali svoje znanje, ker so bili nepismeni in bi se njihovi gibi, izkušnje, izgubili. Toda moje nove prijatelje je bolj zanimala praktična vrednost karateja. Zato sem dal prednost *kumiteju*, vezanemu sparingu in prosti borbi.

Na Mišovem podstrešju smo si naredili *maki-varo* in *sutanavaro*. V avtomobilsko gumo smo zlili cement, vanj vložili desko, da je pokončno stala in jo oblepili s peno. To je bila makivara. Namenjena je bila utrjevanju in razvoju ročnih udarcev, čeprav se je dalo vanjo tudi brcniti. Za nožne udarce je bila primernejša *sutanavara*, vreča, v katero smo nasuli pesek in jo obesili.

Nekega jutra se je pesek zaradi vlage strdil kot

beton. Mišo se je zagnal, zasukal in izvedel *uširogeri*. Skoraj si je zlomil peto. Dva tedna ni mogel brez bolečin stopiti na nogo. Njegova majava hoja je postala še bolj majava. Bil je kot sibirski ekspres ki je iztiril.

Ljubo, Mišo in Davorin so zagrizeno trenirali in naglo napredovali. Sčasoma so postali čisto obsedeni z vadbo. Ljubo in Mišo sta se želela naučiti celo kate.

3.

»Kaj praviš, zakaj je umrl Bruce Lee? Ga je nekdo res *fental*?« (8)

Z Davorinom sva opazovala, kako sta Ljubo in Mišo igrala namizni tenis v Klubu mladih. Pink ponk sta mojstrsko obvladala. Tako sem se zatopil v njuno odbijanje žogice, da sem skoraj preslišal Davorinovo vprašanje.

»Hja, njegova smrt ni bila nikoli razjasnjena,« sem odvrnil. »Kako je mogoče, da je umrl na višku svojih moči, star komaj triintrideset let? O tem se sprašujejo mnogi, ampak jasnega odgovora ni, obstajajo samo domneve.«

Žogica je z bliskovito naglico švigala od Ljuba k Mišu in nazaj.

»Kakšne?«

»Kaj? Ah, da. Uradna razlaga pravi, da je podlegel napornim treningom, izčrpajočim snemanjem filmov in stresu, ki mu ga je naložila slava. Novinarji in oboževalci so ga preganjali na vsakem

koraku.«

Ker sem se znova zatopil v igro, me je vprašal: »Kaj pa druge razlage?«

»Baje ga je nekdo odstranil. Bruce se je zameril mnogim, namerno ali nevede. Filmski igralci so bili ljubosumni na njegov nagli uspeh, stari mojstri kung fuja so se jezili, ker je razkril veččino Vzhoda tujcem, japonski mojstri so mu zamerili, da je zavračal stilska obeležja, šušljalo pa se je tudi o zapletih s kitajsko mafijo, ki ga je želela izkoristiti za svoje cilje.«

S stola ob steni sem vzel kozarec kokakole in naredil požirek.

»Sporna in zakasnela obdukcija ni pokazala ničesar,« sem nadaljeval. »Kaj se je v resnici zgodilo, verjetno ne bomo nikoli izvedeli. Nekateri še danes verjamejo, da Bruce Lee ni mrtev, da živi nekje v Tibetu, kamor se je umaknil pred pritiskom javnosti in slave.«

»Hej, kaj se vidva pogovarjata o Bruce Leeju?« je vzkliknil Mišo in zgrešil Ljubovo žogico, ki je švignila mimo loparja na tla.

»Zoki mi je pravkar razlagal, zakaj je Bruce umrl,« je rekel Davorin.

»To moram slišati!« je bil odločen Mišo. Tudi Ljubo se nam je pridružil. Vzeli smo pijačo in odšli v sosednji prostor ter sedli za mizo. Davorin jima je na kratko ponovil, kar sem mu povedal.

»Meni je bil najbolj všeč v tistem filmu, ko je

razturil (9) Chucka Norrisa,« je rekel Mišo.

»Na zmajevi poti,« sem pripomnil. »Njuna borba v rimskem koloseju še danes velja za najboljšo kdaj koli posneto sceno golorokega bojevanja.«

»Kaj pa takrat, ko je na Hanovem turnirju sesul O'Haro, ki mu je posilil sestro,« je pripomnil Davorin.

»V zmajevem gnezdu,« sem rekel.

»Ljubo, kateri prizor je tebi najbolj všeč?« je vprašal Davorin.

Ljubo se je zamislil, nato pa rekel: »Ko so ubili njegovega učitelja in se je z *nunčaki* (10) maščeval konkurenčni šoli.«

»Joj, kak' jih je namlatil!« je vzkliknil Mišo. »Spomnim se!«

»To je bilo v Jekleni pesti,« sem dodal.

»Ali ko je na obali premlatil deset napadalcev,« je nadaljeval Davorin.

»V tistem filmu ni več igral Bruce Lee. On je posnel samo štiri celovečerke. Poleg omenjenih še Velikega šefa, medtem ko so Zadnjo igro smrti dokončali z njegovimi dvojniki. Igral je še v TV serijah Kato - Zeleni obad, Dolge ulice in Marlowe.« sem pojasnil.

»Ampak toliko filmov je posnetih z njegovim imenom,« je ugovarjal Davorin.

»Ko je Bruce nenadoma umrl, je filmska industrija ostala brez zlatega rudnika. Zato so najeli igralce, ki so bili na las podobni Brucu. Naredili so

ogromno število drugorazrednih kung fu filmov hongkonške produkcije.«

Potem se je oglasil Ljubo.

»Mene zanima, ali je bil v resnici dober ali je bil samo filmski igralec?«

»Bruce je bil genij borilnih veščin!« sem za-trdil. »Razvil je lastni borilni koncept, ki ga je imenoval *jeet kune do* ali *umetnost prestrezanja s pestjo*. Njegova ideja je bila, da mora vsak posameznik najti ustrezno borilno formo zase. Zato je preučeval različne oblike boja, kung fu, karate, boks, judo, rokoborbo in druge. Imel je največjo knjižnico o borilnih veščinah na svetu. Rad je govoril: 'Moj stil je antistil; slog, prežet z vsemi slogi!' S tem je begal tradicionaliste, ki so prisegali na izročila svojih veščin in šol. Jeet kune do je učil, da je treba nasprotnika prestreči, še preden napade. Takrat so vsi uporabljali prvo roko za blok, drugo za protiudarec. Brucejevo stališče je bilo revolucionarno.«

»Nekateri še vedno govorijo, da je bil dober in hiter samo zaradi filmske kamere,« je pripomnil Davorin.

»Šampioni ameriškega karateja, kot Joe Lewis, Chuck Norris in Mike Stone, ki so trenirali z njim, so vedno hvalili njegovo bliskovito, eksplozivno tehniko in neponovljiv občutek za prestrezanje, kar je najvišja odlika mojstrstva v bojevanju. V resnici je bil Bruce tako hiter, da filmska kamera ni mogla

zabeležiti njegovega udarca. Zato je moral gib ponoviti in izvesti počasneje,« sem dejal. »Ko je postal slaven, so ga pogosto, na cesti ali na snemanju, izzvali najrazličnejši mojstri in šampioni. V slabi minuti so vsi končali pred njegovimi nogami.«

»Kul!« je vzkliknil Davorin. »Mene si prepričal.«

Ljubo je prikimal.

»Fantje, jaz bi šel kar trenirat!« se je razgrel Mišo.

»Če pa smo vadili pred dvema urama,« ga je opomnil Davorin.

Mišo je skomignil z rameni in nekajkrat zamahnil s pestjo.

»Saj vem, ampak mene je spet prijelo.«

Ljubo se je nasmehnil in dejal: »Škodilo nam ne bo.«

»No, saj nisem rekel, da sem proti. Pravzaprav sem tudi jaz ful za,« je odvrnil Davorin.

Takšni so bili moji novi prijatelji, vedno za akcijo in trening. Kriv sem bil seveda tudi jaz, saj sem jih podžigal z vedno novimi zgodbami o mojstrih in njihovih dosežkih.

4.

»Ljubo, pridi ven če si upaš!« je zadonel glas pri vratih. »Strahopetec, ne skrivaj se!«

Z Davorinom sva se spogledala. Le kdo se je naveličal življenja? Pri vhodu je nastala grobna tišina. Ko se je pojavil Ljubo, se je gneča razmaknila. Ustavil se je pred velikim rdečelasim razgrajačem, ob katerem je stal še en prenapetež, pomanjšana kopija prvega. Ljubo je oba poznal. Bila sta iz Spuhlje, vasi pri Ptuju.

»Kaj hočeš, Bogo?«

»Ti si navadni, umazani uličar!« je siknil rdečelasec.

Tisti, ki so pričakovali, da bo Ljubo eksplodiral, so se ušteli.

»Jaz sem uličar, ti si kmet,« je odvrnil Ljubo. »Kaj je še novega na Ptuju?«

Razlegel se je glasen smeh. Bogo je bil rdeč kot kuhan rak. Nobena skrivnost ni bila, da so se obiskovalci Kluba mladih delili na mestjanarje,

uličarje in kmete. Šminkerji so hodili v diskoteko Metulj.

»Zadnjič ste mojega brata zabrisali ven kot kakšnega psa!« je zakričal Bogo, kakor da bi izrekel najhujšo obtožbo.

»Bil je pijan,« je rekel Ljubo. »Vrgel je steklenico v steno.«

»Nihče ne bo metal mojega brata ven!« je zarjovel Bogo.

»Nihče ne bo razgrajal v Klubu mladih!« je bil odločen Ljubo.

Bogo se je penil od jeze. Ostal je brez argumentov. Njegov brat je dobil terapijo, ki si jo je zaslužil in vsi so to vedeli, tudi Bogo, samo njegov ponos tega ni mogel sprejeti.

»Ti prekleti pasji sin! Važič napihnjeni!« je razneslo Boga. »Že dolgo te želim premlatiti!«

Ljubo je razširil roke.

»Nič nimam proti tebi, Bogo. Ni potrebe za nasiljem. Pridita z bratom noter, častim vaju s špricarjem.«

Ljubo je bil najbolj priljubljeni redar ravno zato, ker je vedno poskušal rešiti spore po mirni poti.

»Strahopetec frdamani!« je besnel Bogo. »Spopadi se z mano!«

Gneča na dvorišču je postajala vedno večja. Mišo je skočil naprej. Jaz tudi.

»Ne!« je ukazal Ljubo. »To je samo med nama.«

Postavil se je v *fudo dači*, borbeni položaj in velel Bogu: »Pridi po svojo porcijo!«

Razgrajač je zatulil in se zagnal proti Ljubu. Hotel ga je zagrabit okrog pasu. Toda Ljubo je bil hitrejši. S kolenom ga je sunil v brado. Bogo se je zamajal kot hrast, vendar ni padel. Zato ga je Ljubo z obema rokama udaril po ušesih. Nasilnež se je prijel za glavo, vendar je še vedno stal na nogah. Bil je neverjetno močan, vzdržljiv kujon.

Ljubo mu je potegnil jakno do komolcev tako, da mu je onemogočil roke. Nato je izvedel udarec, ki sem ga priporočal v takšni situaciji, *tobi mae geri*, direktno brco iz skoka. Čeprav je sam Bruce Lee govoril, da v realnem boju ni dobro delati nožnih tehnik iznad pasu, se mi je tobi mae geri zdel sprejemljiv v primerih, ko je bil nasprotnik večji in omotičen, bodisi da je bil pijan bodisi da je že prejel veliko udarcev in se je nahajal tik pred knock-outom. Ljubo ga je z vso močjo z nogo sunil v prsi. Bogota je odneslo tri metre daleč. Treščil je kot vreča krompirja in se ni več ganil. Obšel me je ponos spričo Ljubove tehnike. *Moja šola!* me je spreletelo. Bil sem važen, čeprav sem se zavedel, da je bil Ljubo velik borec mnogo prej, kot sem mu jaz razkril nekaj karateja.

Zaslišalo se je ploskanje in glasno žvižganje. Ljubu so odobravajoče kimali in ga trepljali po ramenih. Tudi glavni redar se je moral občasno potrditi kot fajter.

Naenkrat se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Bogov brat, ki je pokleknil ob padlem razgrajaču, je vstal z nožem v roki.

»L'ubo, mrtev si!« je kriknil in planil proti svoji žrtvi.

Ker je bil hrup okrog Ljuba zelo glasen, ni slišal napadalca. Ko se je obrnil, je bilo skoraj že po njem.

Zato pa sem jaz reagiral toliko hitreje. S tal sem pograbil velik kamen in ga zalučal v nepri-diprava. Zadel sem ga v rame. Nasilnež je zatulil od bolečine in izpustil nož. Ustavil se je ravno toliko, da sta nanj skočila Davorin in Mišo.

Vsi so otrpnili spričo tega, kar se je zgodilo.

»Zoki, rešil si mi življenje!« je bil vznemirjen Ljubo. Stisnil me je za roko.

»Hvala ti! Tvoj dolžnik sem.«

»Ne. Zdaj sva bot. Sicer pa gotovo nisva zadnjič drug drugemu krila hrbta.«

»Bojim se, da imaš prav. Razgrajačev ne bo nikoli zmanjkalo. Vseeno, hvala.«

Nato je Ljubo izginil v notranjost kluba. Večična radovednežev se je razšla. O dogodku se bo še dolgo pripovedovalo in vsakdo bo imel svojo verzijo. Sedel sem na mizo pri vratih.

»Hej, frajer, tisto si spretno izvedel.«

Ozrl sem se, da bi videl, kdo me je nagovoril.

Vau, Valerija! To je bila mrha in pol! V Klubu mladih je bila najlepša bejba, a tudi daleč naokrog

ji nobena ni bila enaka. Vedno sem jo želel spoznati, ogovoriti, vendar mi je zmanjkalo poguma. Obiskovala je frizersko šolo v Mariboru. Njen videz je bil brezhiben. Imela je dolge, svetle kodre, velike modre oči, jagodno našminkane ustnice, bele biserne zobe. O postavi, da ne govorimo, božanska, enkratna! Njena ritka v ozkih kavbojkah je bila nenehno predmet opazovanja, poželenja, in njene lepe, dolge noge, mmm. Rad sem jo gledal od zadaj. Privlačil me je njen vitki, toda športni hrbet. Najbolj pa me je vznemirjala, ko se je nastavila s strani in sem lahko uzrl njene okrogle prsi s profila.

»Ti si Zoki, kajne?«

Smehljala se je s svojimi rdečimi ustnicami, da so me obšli mravljinci.

»Jaz sem Valerija.«

Komaj sem se obvladal, da nisem zinil: »Vem,« s čimer bi se povsem razkril. Seveda sva se poznala na videz, toda govorila še nisva.

»Ljubo je baje tvoj učenec karateja. Gotovo si bil danes zadovoljen z njim.«

Ha, lepotička je bila pronicljiva!

»On je rojeni fajter! Moj prispevek je samo nekaj fasade,« sem odvrnil z lažno skromnostjo.

Skomignila je z rameni in pomolila škatlico cigaret.

»Boš pofafal en čik?«

Skoraj sem bruhnil v smeh. Kakšne besede!

Valerija je bila res nekaj posebnega. Ko sem jo kasneje bolje spoznal, sem videl, da je brez za-
držkov prostaško govorila in uporabljala besede, ki
smo se jim ostali izogibali. Fantje smo jih še tu in
tam izrekli, dekleta nikoli. Tudi preklinjala je kot
tekoča voda. Ampak to me ni motilo, nasprotno,
bilo mi je všeč, nekako se ji je podalo. Ob vseh
dekletih in odraslih, ki so me obkrožali ter prežali
na pravilno obnašanje, izražanje, kar koli je že to
pomenilo, je bila Valerija pravo olajšanje. Ob njej
sem se počutil svobodnega, brez okov. Ni poznala
tabujev kot ostala dekleta. Hm, lepotica *with dirty
talking* (11). Kako seksi!

»Ne, hvala,« sem zavrnil cigareto in skoraj pri-
pomnil, da se mi kajenje zdi pedersko. Toda raje
sem obmolknil, ker tedaj še nisem vedel, da ji je
takšno govorjenje všeč.

»Kje imaš prikolico?« je vprašala.

Ker sem jo pisano pogledal, je nadaljevala.

»Tisto malo, ki je nikoli ne pripelješ. Se bojiš,
da ti bi jo kdo speljal?«

»Ah, misliš Diano.«

Le od kod jo je poznala?!

»Ne, ona noče hoditi v klub,« sem pojasnil.
»Pravzaprav ni več moja punca.«

»Oh. Kako to?«

Najraje bi ji rekel, naj se briga za sebe, ampak
pri nekemu sem si moral olajšati dušo. Fantje niso
bili primerni za takšne pogovore.

»Pustila me je,« sem izdaval in pogoltnil cmok, ki se mi je naredil v grlu. »Očitala mi je, da je v meni preveč nasilja, da se bom v Klubu mladih samo pretepal, ker sem magnet za težave, in da ona tega ne bo prenašala. Jaz pa se nisem mogel odpovedati klubu in redarstvu.«

»Ali jo še vedno ljubiš?« je vprašala čez čas.

Prikimal sem. Če bi moral kaj reči, bi se verjetno razjokal kot otrok.

Nekaj časa sem se utapljal v molku, občutkih in razmišljanju, nakar je rekla: »Nič hudega. Jaz bom tvoja punca.«

Debelo sem jo pogledal. Oči sem imel solzne.

»Ne boj se, ne rabiš se zaljubiti vame. Samo bodiva par.«

Prijela me je za roko.

»Še nekaj,« je dejala. »Obljubim ti, da boš ob meni pozabil nanjo.«

5.

Vrgel sem na koš in opazoval, kako se je žoga odbila od table, krožila po robu obroča in padla ven. Glasno sem zaklel.

»Zdravo, Zoki,« je rekel Rudi in ujel žogo.

Hodil je v paralelko. Bil je nižje, nekoliko okrogle postave, doma iz Majšperka. Skupaj sva obiskovala športno vzgojo. Tisti jesenski dan me je v zatohli telovadnici, v kateri so naša preznojena telesa opravljala šolsko tlako, prosil za nenavadno uslugo.

»Slišal sem, da se dobro razumeš z Iris.«

»Razumem?« sem se začudil. »Le kje si to pobral? Nekoč sem se res trudil, da bi razumel ženske, zdaj pa nič več.«

»No, mislil sem ... dobra prijatelja sta, a ne?«

»Kdo pravi?«

»Iris.«

»Če ona tako pravi.«

Odrinil sem se s tal in poskušal zadeti trico.

Zaradi nekega razloga, ki se ga več ne spomnim, sem bil tisti dan slabe volje.

»Iris te zelo ceni,« je vztrajal Rudi.

»Lepo.«

Znova sem vrgel na koš.

»Povedala mi je, da sta hodila.«

»Celo to ti je zaupala?! Jaz sem pa mislil, da je to skrivnost.«

Sprevidel je, da mi ni do pogovora, zato je prešel k bistvu.

»Veš, rad bi, da ko jo boš videl ... no, da rečeš kakšno lepo besedo zame,« je komaj spravil iz sebe. »Ona res veliko da nate.«

Njegova prošnja se mi je zdela smešna, otročja. Fant se je očitno zatrapal do ušes. Samo obupanec bi se tako ponižal in prosil to, kar je on prosil mene. Naenkrat se mi je revež zasmilil. Hudo je, ko te ljubezen trešči po glavi, še posebej, če je neuslišana. Takrat si pravi *betežnik* (12). In namesto, da bi ti okolica pomagala, te ponavadi še pohodi.

»Okej, *pell* (13)!« sem se vdal. »Če misliš, da ti lahko pomagam, bom poskusil. Samo moram te opozoriti, da se zadnje čase ne družim preveč z njo, zato ne pričakuj čudežev.«

»Ti ji samo reci, da sva prijatelja in da sem lahko tudi njen *frend* (14). Veš, ona potrebuje prijatelja.«

Da, Iris je potrebovala moško družbo. Problem je bil samo v tem, da je hotela le prijatelja in nič

več, medtem ko si je Rudi obetal postati »nekaj več.« Zato je bila tudi moja romanca z njo kratkotrajna. Nisem se mogel sprijazniti samo z držanjem za roke.

»In reci ji, da je lepa, da je ... ne ne, to ji bom kar sam povedal.«

»Vem, kako ti je pri srcu, stari moj. Res se bom potrudil,« sem obljubil.

Držal sem besedo. Naslednji dan sem poiskal Iris. Ni bila presenečena, da me vidi. Izkazalo se je, da je Rudija samo izkoristila, da bi se približala meni. Hotela je obnoviti najino poznanstvo in potipati, kakšen je pri meni teren po Diani. Ko sem ji povedal, da imam novo punco, Valerijo, in da Diane še nisem čisto prebolel, se je hipoma ohladila. Rekla je, da me je želela tako ali tako le izkoristiti, da bi vstopila v Klub mladih. Odvrnil sem ji, da za to ne potrebuje mene in da je v klubu zmeraj dobrodošla. Dobil sem *evil eye* (15) in njen hrbet. Niti adijo ni rekla. Kaj drugega niti ni bilo pričakovati od te čemerne krempljarke.

Večji problem je zdaj nastala težava, kako obzirno sporočiti Rudiju, da z Iris ne bo nič. Fanta bo sesulo, pa še jaz bom kriv. Da bi se izvlekel iz pasti, v katero sem nič hudega sluteč stopil, sem Rudija napotil kar na Iris in mu rekel, da bi ona rada slišala ljubezensko izjavo direktno od njega. Naj gre mrha kar sama v žerjavico po kostanj.

Namesto nje sem v klub potegnil Rudija. To

sem storil deloma zato, ker se mi je fant zasmilil, bil je čisto izgubljen, deloma pa iz maščevanja do Iris. Vendar si nisem niti mislil, da bova z Rudijem postala najboljša prijatelja.

6.

»Dobrodošla v Šaolinu!« je rekel Ljubo.

Davorin in Mišo sta se spogledala.

»Kaj se dogaja?« je hotel vedeti Davorin.

»Ali je že božič?« je vprašal Mišo.

Njuno začudenje je bilo povsem normalno, saj je bilo Ljubovo vlažno, dvosobno stanovanje razsvetljeno s številnimi svečami.

»Danes bomo trenirali kot v Šaolinu,« sem razložil.

»In še ena dobra novica!«

Ljubo je prinesel dve nakupovalni vrečki in ju postavil na mizo. Mišo je takoj segel po najbližji.

»Kimono!« je vzkliknil.

Hip zatem so bile tudi Davorinove roke v vrečki. Veselila sta se kot otroka. Na kimone so dolgo čakali. Ker jih v trgovini niso imeli, sem jih naročil preko KWON-ovega kataloga. Trajalo je dobra dva meseca, preden so prispeli.

Ko so se oblekli, sem jim pokazal, kako se za-

veže *obi*, pas. Nato smo k oknu zvlekli mizo in nanjo postavili tri sveče. Na tla sem s kredo zarisal črto, na kateri so morali stati. Razkoračili so se v nizki borilni položaj *kiba dači*.

»S pestjo morate ugasniti plamen,« sem pojasnil, »vendar se ne smete dotakniti sveče. Udarjati morate tako dolgo, dokler sveča ne dogori.«

»Hej, to smo videli zadnjič v filmu,« se je spomnil Mišo.

»Šestintrideset soban Šaolina,« ga je dopolnil Ljubo.

To je bil zelo dober film, ki je prikazoval urjenje v samostanu Šaolin, kjer so morali menihi v vsaki sobani osvojiti po eno veščino, na primer bojevanje z rokami, nogami, palico, nunčaki, sabljo in podobno. V najvišji sobani pa so razvijali mentalne sposobnosti, s pomočjo koncentracije in meditacije.

»Ste pripravljeni?« sem vprašal.

Davorin, Mišo in Ljubo so začeli izvajati *oi zukije*.

»Medtem vam bom povedal zgodbo o Šaolinu.«

»Super!« je bil navdušen Mišo.

»To sem vedno želel slišati,« je pritrdil Davorin.

»Šaolin se nahaja v severnokitajski provinci Honan. Kitajci mu pravijo Sil Lum, nam pa je bolj znan po mandarinskem izrazu Šaolin, kar pomeni

Mali gozd,« sem začel. »Za nastanek borilnih veščin je zaslužen indijski menih Bodidarma, utemeljitelj zena. Rodil se je kot tretji sin kralja Sugande in izhaja iz bojevniške kaste *kšatrija*, ki je poznala borilni sistem *varjambušti*. V šestem stoletju je obiskal kitajskega cesarja. Na poti domov v Indijo se je ustavil v samostanu Šaolin. Tamkajšnje duhovnike je poskušal navdušiti nad zenom, ki je težil k *satoriju*, prosvetljenju. Ker je zen zahteval dolgotrajne sedeče meditacije, redovniki pa so bili šibkega zdravja, je Bodidarma razočaran zapustil samostan in odšel v gore. Po legendi je v samoti prebil devet let, nakar se je vrnil v Šaolin. Za lažje prakticiranje zena je uvedel sistem telesnih vaj, imenovan *šihpa lohan šou* ali osemnajst boksarskih tehnik. Ta kata se je v karateju ohranila pod nazivom *sančin*.«

Mišo je glasno prdnil.

»Oprostite, pasulj,« je rekel.

»Svinja!« se je razjezil Davorin. »Kdo bo zdaj vohal ta smrad?!«

»Zdržite!« sem zahteval. »To je del urjenja!«

Medtem ko se je Davorin kremžil, Ljubo ni niti trenil.

Nadaljeval sem: »Forma lohan je pripomogla k nastanku novih oblik vadbe. Telesni gibi so oponašali živali ter vsebovali spretnost, hitrost in moč. Z leti se je v katah nabralo vedno več elementov napada in obrambe. Dobile so naziv šaolinski boks. Samostan je naglo zaslovel po nepremagljivih bor-

cih. Njegov ugled je še bolj narasel, ko se je v njem nastanil mojster Chuan Yuan Yik. Predelal je Boddarmovo kato in iz osemnajst tehnik kreiral dvanasedeset gibov rok in nog. Ker z rezultatom še vedno ni bil zadovoljen, se je odpravil na romanje po provincah Kitajske. Srečal je boksarskega mojstra Leeja in spoznal Pai Yu Fonga, mojstra mečevanja in tehnik dihanja či gong. Vsi trije so se vrnili v Šaolin, kjer so izoblikovali sistem, ki je temeljil na stosedemdesetih gibih. Te so razvrstili v pet stilov, katerim so dali alegorična imena: zmaj, tiger, leopard, kača in štoklja.«

Davorin se je zvrnil na hrbet.

»Ne morem več,« je dahnil.

Opazil sem, da so se tudi Ljubu pošteno tresle noge. Nič čudnega, saj so vadili že tričetrt ure.

»Širjenje šaolinskega boksa je tesno povezano z invazijo mongolskih Mandžujev, ki so v sedemnajstem stoletju zavzeli Kitajsko. Prepovedali so nošenje orožja in šaolinski boks. Mnoge mojstre so preganjali in ubili, samostan pa požgali,« sem pripovedoval. »Preživeli mojstri so ustanovili skrivna združenja, preko katerih so poučevali. Številni eksperti so odpotovali v sosednje dežele, kjer so vplivali na razvoj tamkajšnjih veščin, v Okinawi na primer na karate.

Ko se je po uničenju samostana večšina razširila po Kitajski, so nastali novi borilni sistemi, ki niso bili več v kontekstu zen budizma. Zato je sku-

pno ime šaolinski boks sčasoma izginilo. Zamenjal ga je izraz kitajski boks. Beseda kung fu pomeni *dobro naučena spretnost* in šele s terminoma *vu šu* ali *borilna veščina* in *čun fa* ali *način s pestjo* dobi termin kung fu svoj smisel.«

Zdaj se je sesedel tudi Ljubo.

»Samostan Šaolin je bil obnovljen v naslednjih stoletjih. V času kulturne revolucije ga je dal predsednik Mao Cetung znova zapreti. Zadnje čase se govori, da bo spet restavriran.« (16)

Davorinu se je medtem vrnila barva v obraz.

»Meni je bil najbolj všeč šaolinski izpit za mojstre,« je rekel. »Gledal sem ga v filmu Nemi Šaolin proti Zelenemu zmaju.«

»Ja, ampak tam ni bila prikazana niti polovica resničnega izpita.«

»Kako pa je zgledal?«

»Kandidati so k testu za mojstra pristopili šele po dvajsetih letih urjenja. Za takšen korak so se odločali redki, kajti zavedali so se, da vanj vlagajo lastno življenje,« sem začel. »Tisti, ki se je vseeno odločil zanj, je bil odpeljan skozi samostanske celice do labirinta. Ko je vstopil, so za njim zapečatili vrata. Vrnitve ni bilo.

V labirintu je bilo zelo temno. Stene so bile porasle z mahom, ponekod se je zlivala voda. Tla so bila spolzka, mrgolelo je podgan in pajkov. Po hodnikih so bile zamaskirane jame. Vsak napačni korak je sprožil mehanizem, ki je iz skrivnih od-

prtin izstrelil puščice, kopja, s stropa so padale sekire, kamni. Kandidat se je moral izogniti pastem in smrtonosnim napadom. Po hodniku so ležala okostja šaolincev, ki niso preživeli testa.«

»Hudiča!« je vzkliknil Davorin.

»Ko se je prebil skozi hodnike, je prispel do osvetljene sobe z najrazličnejšim orožjem. Na steni so viseli meči, kopja, nunčaki, sekire. Izbrati je moral samo eno. Nagon mu je govoril, naj vzame lopato, ki se je najbolj razlikovala od vsega ponujenega.

V naslednji sobi je bila zopet tema. Ko je šel naprej, je začutil, da so tla prekrita s škorpionji. Z lopato je udarjal po njih, jih razmetaval na levo in desno. Če je imel srečo, se je prebil do poslednje sobe. V njej je gorelo na stotine sveč. Na mizi se je nahajala razbeljena posoda. Dvigniti jo je moral s podlaktmi. Ko je to storil, sta se mu na roki vtetovirala zmaj in tiger, simbola Šaolina. Tiger je pomenil obvladovanje borilne veščine na fizičnem nivoju, zmaj pa duhovno disciplino in mentalno moč. Nato so se odprla vrata, novopečeni mojster je lahko zapustil samostan.«

»Madona, kako kruto!« je vzkliknil Davorin.

»Mišo, si še živ?« sem ga vprašal. »Zdaj lahko odnehaš.«

Mišo je zastokal.

»Ne morem, Roke delajo kar same, v nogah pa imam krče.«

Davorinu sem velel, naj mu pod rit nastavi stol.

»Ljubo, suni ga!«

Mišo se je zvrnil na stol, kjer je obsedel z razkrečenimi nogami.

Davorin se je zasmel: »Ha ha, glej ga, kot bi sral na WC-ju!«

»Joj, kak' je Šaolin naporen!« je potožil Mišo.

7.

Mimoidoči so radovedno kukali skozi okna, da bi videli, kaj se dogaja v Klubu mladih. Četica šestnajstih fantov in deklet je pod mojim vodstvom marljivo trenirala karate. Prostor je bil premajhen in neustrezen, toda za prvo silo je bil v redu. Prijatelji so me pregovorili, da sem odprl sekcijo karateja. Na novo sem imel osvojeni rjavi pas in trener mi je, čeprav nerad, ker sem bil njegova desna roka, dovolil ta korak. Ampak najbolj je na mojo odločitev vplivala Valerija. Strašno si je želela vaditi karate, vendar samo, če bi jo jaz treniral. Nekajkrat sva vadila sama, potem pa je vedno bolj pritiskala name z idejo o lastnem klubu. Pridružil se ji je še Ljubo, ki je uredil, da smo lahko delovali kot sekcija Kluba mladih.

Valerija je bila poleg Ljuba največji talent in je hitro napredovala. Tudi njo so, tako kot ostale, za-

nimale predvsem borbene tehnike. Bila je zelo gibčna. Brez težav je naredila žensko špago, uspelo pa ji je sestri tudi v moško. Tega je bil v klubu sposoben samo še Ljubo. Med bojem je bila prava tigrica. Celo fantje so se je raje izognili. Še posebej zato, ker jih je brcnila v moda in se potem izgovarjala, da ni bilo zanalašč. Hudiča, jaz sem jo predobro poznal! Uživala je v zmagah in ni ji bilo mar, kako jih bo dosegla. Kljub temu, ali pa ravno zaradi tega, sem bil sila ponosen nanjo.

Nekega večera je v Klubu mladih prišlo do incidenta, ki je Valerijo proslavil kot nevarno, smrtonosno plavolasko. Sedela je na stolu ob plesišču in čakala s kolegicami. Od zadaj ji je pristopil pijani razgrajač s steklenico piva v roki. Sklonil se je nadnje in ji na uho šepetal prostaške besede. Ko mu je zabrusila, naj izgine, jo je z levico zgrabil za vrat in jo začel polivati s pivom. Valerija ga je iz sedečega položaja brcnila čez svojo glavo in zadela naravnost med oči. Pijanec je zletel v radiator. Valerijina gibčnost je prišla do polne veljave, njena spretnost pa je vse očarala. Toda tigrica še ni končala z nasilnežem. Ko se je dvignil na majave noge, mu je poslala *mavaši geri*, krožno brco v glavo. Zložil se je po tleh, kjer je obležal med črepinjami steklenic in razlitim pivom.

Mačkica mi je počasi, toda zanesljivo, zlezla pod kožo.

8.

Za mizo smo sedeli Ljubo, Mišo, Davorin, Rudi in jaz. Moji trije prijatelji so se navadili, da sem Rudija vsepovsod vlačil s seboj. Tudi treniral je z nami, tako v klubu kot izven njega. Le za redarja ga nismo vzeli, ker ni bil dovolj močan in krvoloč. Ljubo, Mišo in Davorin so ga pustili na miru, niso ga dražili. Med nami je vladal tihi dogovor, razumevanje moči in šibkosti. Toda Valerija je bila čisto druga pesem. Ko je zagledala Rudija, si ga je vedno privoščila. Revez je postal ves poten in nervozen že, če je kdo samo omenil njeno ime. Pona-vadi je raje mrknil in se je izogibal v velikem loku. Ko sem jo prosil, naj mu prizanese, se je zasmejala in rekla: »Nikoli! Tega zajca bom zmeraj odrla. Ne zgodi se vsak dan, da lahko dekle ustrahuje fanta.«

»Tebi gre to odlično od rok,« sem pripomnil.
»V klubu se te vsi bojijo.«

»Seveda,« je dejala, »če pa imam tako neustrahšnega mačkona za fanta.«

Mrnjav! Tigrica je znala z mano. Proti pričakovanju se je moja deloma barbarska, deloma pesniška duša odlično ujela z njeno razuzdano opojnostjo. V njej je bila neka elementarna življenjska sila, ki me je pretresla do temeljev. Valerija je postala sol moje biti, neločljivi del mene samega. Nikoli pa nisem razvozlal, od kod njeno prikrito sovraštvo do moških. Mislim, da je bilo nekaj v zvezi z njenim očetom, ki jo je maltretiral, ampak zagotovo ne vem.

»Ljubo, Zoki mi je povedal, da ste bili vi trije v Slivnici,« je dejal Rudi. »Kako je bilo tam?«

Trije mušketirji so se spogledali, nakar se je oglasil Davorin: »Kot v zaporu!«

»No, tako hudo spet ni bilo,« je rekel Ljubo.

»Kako da ne!« je vztrajal Davorin. »Saj nismo smeli niti prdniti brez dovoljenja. Hrana je bila zanič. In bili smo tempirane bombe, sami živčkoti na kupu.«

Za trenutek so obmolknili.

»Spominjam se prvega dne, ko sem prišel v Slivnico,« je začel Ljubo. »Dobil sem zgornji pograd. Pod mano je ležal starejši gojenec Franc Koša. Velel mi je, naj mu zloščim čevlje in očistim WC namesto njega. Mislil sem, da se šali. Odšel sem v umivalnico, ker smo se odpravljali spat. Ko sem se vrnil, me je skoraj kap. Moja posteljnina je bila na tleh, premazana s črno kremo za čevlje. Čisto sem popenil in mu zagrozil, da ga bom prijavil

dežurnemu vzgojitelju. Obstopili so me trije starejši gojenci. Razložili so mi, da se v Slivnici ne tožari. Okej, to sem takoj dojel. Toda moj boj s Košo se je nadaljeval. Naslednji dan je zahteval, da mu pospravim omaro. Ker se mu nisem uklonil, sem teden dni doživljal same neprijetnosti, paradižnikovo mezgo v čevljih, preveč soli ali popra v hrani, zobno pasto v laseh, enkrat pa celo drek pod vzglavnikom.«

»Zakaj ga nisi namlatil?« se je razvnel Rudi.

»Ker je bil Ljubo tedaj mali piščanček,« je rekel Davorin. »Koša je bil za tri glave večji in pet let starejši.«

»Ja, to je bila žalostna resnica,« je potrdil Ljubo. »Proti Koši nisem imel šans. Kljub temu sem se mu še tri dni upiral, dokler mi ni zabil glave v WC školjko. Verjetno bi me utopil, če se ne bi vmešal vzgojitelj, ki je slučajno prišel mimo. Koša je bil kaznovan in za dva dni zaprt v črno luknjo.«

»Črno luknjo?« sem vprašal.

»To je bila soba, samica s posteljo, kjer si bival kakšen dan v popolni temi,« je razložil Davorin.

»Ko se je Koša vrnil,« je nadaljeval Ljubo, »je našel svoje stvari pospravljene, čevlje zloščene.«

»Kaj?! Popustil si?!« se je začudil Rudi.

»Temu se reče zdrava pamet, fant!« ga je opomnil Davorin. »Kdo ve, kaj bi se zgodilo Ljubu, če se ne bi uklonil. Koša se je dvakrat bolj besen vrnil iz samice.«

»Ja, to pravilo Slivnice sem s težavo usvojil,« je priznal Ljubo. »Vsak starejši gojenec je imel svojega sužnja, hlapca, ki mu je šival raztrgane hlače, odpadle gumbe, mu zlagal oblačila, čistil čevlje, nosil hrano k mizi in podobno. Na začetku sem mislil, da je Koša najbolj zlobni pankrt pod soncem, vendar je kasneje naredil veliko dobrega zame. Tudi odnos hlapec – gospodar nikoli ni bil enosmeren. Starejši gojenci so ljubosumno varovali svoje služabnike in jim nudili zaščito.«

»Kljub temu smo se dostikrat stepli,« je pripomnil Mišo.

»Točno,« se je strinjal Davorin. »Se spomnita največjega fajta? Ko smo popizdili zaradi TV-ja?!«

Ljubo, Davorin in Mišo so se zarežali.

»Prepir sta zakuhala Mutneks in Kljakovič,« je rekel Ljubo. »Ta dva sta si bila zmeraj v laseh, čeprav sta bila najboljša prijatelja. Mutneks je hotel gledati košarko na hrvaškem programu, Kljakovič risanko na Ljubljani. Okrog tega je nastal halo, ki se je zaključil z razbijanjem inventarja in kosti.«

»Tudi drugi največji pretep sta onadva zakuhala,« se je spomnil Davorin.

»Pink ponk?« se je oglasil Mišo.

Ljubo je prikimal in rekel: »Imeli smo sobo za namizni tenis. Ni bila ravno velika. Vanj sta šli samo dve mizi. Gledalci so se prerivali ob steni. Kljakovič, ta velika neroda, se je ves čas zaletaval

v sosednjega igralca, gledalce ali v rob mize. Tisti dan mu nič ni šlo od rok. Mutneks ga je raztural v igri, njegov hlapec mu ni dovolj hitro prinašal žogic in zato se mu je stemnilo pred očmi. Njegova slaba volja je kmalu prerasla v vesplošni pretep.«

»Kdo je bil najmočnejši v Slivnici?« je zanimalo Rudija.

»Pišta!« je kot iz topa izstrelil Mišo.

»Definitivno Pišta,« sta se strinjala Ljubo in Davorin.

»Bil je visok dva metra, nabildan, najstarejši gojenec,« ga je opisal Ljubo.

»In znal je judo,« je pripomnil Mišo.

»Pravili smo mu Vratovina,« je rekel Davorin, »ker je imel bikovski vrat in je žrl kot prasec. Celu večji apetit je imel kot Mišo.«

Le-ta se je namrdnil.

»Hej, ali vesta, kako smo pravili temu tukaj?« je poskočil Davorin. »Pašteta Mišo! Za eno konzervo paštete je bil pripravljen prekopati kanalizacijo.«

»Zaprlji gofljo!« se je razjezil Mišo.

»No, kaj je bilo s Pišto?« sem skušal preusmeriti pogovor, ki mu je temperatura nevarno narasla.

»Pišta je hodil na prakso k nekemu mizarju,« je povedal Ljubo. »To je bila edina priložnost, ko si lahko čez dan zapustil popravni dom. Pišta se je strašno bal psov, mizar pa je imel dobermana, zlobno, krvoločno mrcino. Iz nekega neznanega raz-

loga je bil pes alergičen na Pišto. Mogoče mu je kdaj sunil kakšen kos mesa. Nekega dne se je mrcina strgala z verige in planila na Pišto. Revež se je verjetno podelal v hlače, ampak kljub temu ni zmrznil. Prestregel je dobermana v letu, ga zgrabil za vrat in treščil tako močno ob tla, da mu je zdrobil lobanjo. Nato se je ustrašil tega, kar je storil, in pobegnil.«

»So ga dobili?« je vprašal Rudi.

»Seveda!« je odgovoril Davorin. »Čez dva dni je bil nazaj.«

»Kmalu potem je zapustil Slivnico,« je pripomnil Ljubo. »Bil je že polnoleten.«

Na mizo smo dobili novo rundo.

»Kako ste kaj shajali s puncami?« me je zanimalo.

»Bolj slabo,« je odvrnil Davorin. »Srečali smo jih samo ob petkih ali sobotah zvečer, ko so nas spustili ven.«

»Hej, ali se spomnita Tomasa in Marije?!« se je vznemiril Mišo. Potem je utihnil in se zagledal v kozarec.

»Ja, to je žalostna zgodba,« je rekel Ljubo.

»Romeo in Julija,« je dodal Davorin.

Nastala je tišina. Z Rudijem sva bila vedno bolj radovedna.

»Tomas se je zaljubil v lepo Marijo, ona pa vanj,« je naposled spregovoril Ljubo. »Bila sta sanjski par. Vsak petkov večer smo viseli na oknih,

ko je zunaj čakala nanj. Zmeraj je bila maksimalno urejena, naličena, v kratkem krilu, z dolgimi črnimi lasmi, res super bejba.«

»Vsi smo bili zaljubljeni vanjo,« je zavzdihnil Davorin.

»Potem se je začela družiti s šiptarji,« je nadaljeval Ljubo. »Tomasu je prišlo na uho, da hodi z enim od njih. V mariborsko Astorijo se je odpravila celotna slivniška banda. Tudi Pišta je bil zraven. Tomas je našel Marijo, kako je sedela enemu šiptarju v naročju in se smejala. Zmešalo se mu je od ljubosumja, čisto je ponorel. Prišlo je do fajta, v katerem je tekla kri, lomile so se kosti. Med kriki in vreščanjem so se gostje umikali na varno. Šiptarji so fasali batine in se na koncu razbežali na vse strani. Ko se je situacija polegla, je Tomas stopil pred Marijo. Prijel je flašo, jo razbil in ji prerezal vrat. Nato se je sesedel skupaj z njo. Držal jo je v naročju, klical njeno ime in jo gladil po laseh. Vse naokrog je bila kri. Slivničani smo ju obstopili s solzami v očeh. Ob pogledu na nesrečo, ki smo jo zakrivili, se je vsem paralo srce. Ko se je Tomas zavedel, kaj je naredil, si je z ostanki steklenice prerezal žile na zapestju. Hotel je umreti. Rešilec ga je odpeljal v bolnico, kjer so ga zašili. Toda za Marijo je bilo prepozno.«

Nastopila je grobna tišina, v kateri se je vsak pogreznil v svoje mračne misli.

»Res škoda lepe punce,« se je prvi oglasil

Davorin.

»In Tomasa,« je pripomnil Mišo.

Da, škoda obeh, škoda izgubljene ljubezni, uničene mladosti in sirot, ki so v popravnih domovih odraščali brez ljubezni in pozornosti staršev. Vendar Rudi tega ni sprevidel. Bolj mu je bila vseč romantično pustolovska plat Ljubove pripovedi o Slivnici. To je bila slika, ki jo je hotel ohraniti v spominu.

9.

V Evropi je malo tako starih mest, kot je Ptuj. Izkopanine na grajskem griču pričajo, da so ljudje tukaj živeli že v neolitiku pred tri tisoč leti in so se po ptujskem območju potikali skozi vsa arheološka obdobja, bronasto, starejšo in mlajšo železno dobo.

Valerija me je za roko vodila skozi katakombe grajskega griča. Počutil sem se kot Indiana Jones na lovu za izgubljenim zakladom. S seboj sva imela svečo in vžigalnik. Medla svetloba je na stenah budila sence slavne preteklosti. Videl sem priti Kelte v času latenske kulture in prve Rimljane, ki so postavili vojaški tabor na zahodnem bregu reke Drave. Ptuj, ki je ležal ob pomembni jantarski cesti, je tedaj pripadal noriškemu kraljestvu. Ko ga je cesar Tiberij priključil k rimskemu cesarstvu, je prišel med ilirske province in se poimenoval Colonia Ulpia Traiana Poetovio. Za časa cesarja Hadrijana je dobil kamniti most čez Dravo in carinsko upravo, ki je obsegala ogromno področje od Švice

do Črnega morja.

Hodila sva vedno globlje po grajskih rovih. Sledile so nama sence Markomanov in Quadov, ki so vpadli v Poetovio v tretjem stoletju ter prekinili mirno mestno življenje. Pred očmi mi je oživel čaščenje Mitrovega kulta, ki so ga gojili vzhodnjaki v Ptuju. Skozi Poetovio je šel cesar Valentinian. Sledili so mu Goti pod vodstvom Alarika, nakar so vdrli še Atilovi Huni. Zadnji podatki o razpadu rimskega cesarstva so povezani prav s Ptujem, kajti mati zadnjega rimskega cesarja Romula Augustula se je rodila na Ptuju.

V šestem stoletju so se tukaj naselili Langobardi. Mesto je bilo pod frankovsko nadoblastjo. Za njimi so prišli Slovani. Začel se je srednjeveški razvoj mesta. Ptuj je imel pomembno vlogo v času bojev z Avari. Kot postojanka Samove države je prišel v sklop Pribinove in Kocljeve kneževine.

V grajskem rovu sem bil prvič in priznam, da bi se brez Valerije izgubil. Kasneje sem ga še mnogokrat obiskal. Spoznal sem, da ni tako velik, kot se mi je zdel prvič, in brez težav sem si zapomnil tloris rovov, ki so jih postopoma zapirali in zasuli, dokler ni ostala samo kockasta povezava rovov z dvema dodatnima rovoma, ki sta vodila do razгле-da na ptujsko kasarno.

Po propadu Kocljeve panonske države je Ptuj postal last salzburških nadškofov. V njihovem imenu so zanj skrbeli ptujski gospodje. V štirinajstem

stoletju je dobilo mesto svoj statut, kar najbolj zgovorno priča o njegovi gospodarski moči. Razcvet Ptuja je trajal do srede petnajstega stoletja, ko so ga zasedli Ogrji. Prišlo je do turških vpadov, vendar Turki nikoli niso vstopili v mesto, čeprav so ga obstreljevali.

V devetnajstem stoletju je z razvojem kapitalizma prišlo do slovenskega narodnega prebujanja. Mesto je do tedaj doživljalo močno raznarodovalno politiko, ki je Ptuj razglasila za »nemško trdnjavo sredi slovanskega morja«. Razmere so se bistveno spremenile po prvi svetovni vojni, ob razpadu Avstro-Ogrske monarhije in z nastankom Države SHS.

Potem so prišli Hitlerjevi nacisti. V prvem letu vojne je bilo v ptujskem okraju ubitih triindvajset talcev, naslednje leto že šestinosemdeset. Dnevno je bilo v ptujskih zaporih pridržanih sto dvajset ljudi. Takšnemu pritisku so se uprli mnogi borci, partizani, kasnejši narodni heroji, med katerimi je bil najvidnejši Jože Lacko.

Po vojni se je pričela socialistična izgradnja. Leta 1969 je Ptuj obiskal predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito in se na ptujskem gradu slikal s pionirji.

Spotaknil sem se ob kamen in skoraj padel.

»Še malo,« je rekla.

Dlan sem imel potno, vendar me ni izpustila.

Rov je zavil v levo, nato v desno, nakar sem

uzrl svetlobo.

»Prispela sva!« je veselo oznanila Valerija.

Znašla sva se na koncu prvega rova. Skozi majhno okno, na katerem so bile jeklene rešetke, se je videla gostilna Novi svet in vojašnica. Vlaga in prah sta mi silila v nos. Na tleh so bili razmetani kartoni, ležale so prazne steklenice in ostanki hrane. Nekdo je tukaj še pred kratkim veseljačil. Mladina, seveda. Rovov nihče ni vzdrževal. Vhod vanje je bil umazan in zahteven, zato so se jih odrasli izogibali.

»Nazadnje sem bila v rovih pred dvema letoma,« je pripomnila in se ozrla okrog sebe. »Nič se ni spremenilo.«

Hvala bogu, sem pomislil, kajti drugače bi se najverjetneje izgubila.

Valerija je sedla na karton. Iz vrečke je potegnila B&W in mi ponudila steklenico. Nisem se upiral, ker sem vedel, kako dosti ji bo pomenilo, če malo srknem, še posebej, ker je izpostavila svoje lepe lase pajčevini, prahu in vlagi, samo da mi je pokazala ta kraj.

»Ali veš, da so bili rovi speljani celo do vurberškega gradu?« je bolj povedala kot vprašala. »Herbersteini so si zgradili izhod v sili, če bi kdo napadel grad in ga oblegal. Pametno, kaj?«

»Mogoče so se grofje tukaj dobivali s svojimi lepoticami,« sem pristavil.

Valerija se je namuznila in naredila dolg poži-

rek.

Ko sva spraznila steklenico do polovice, je vstala.

»Nekaj bi ti še rada pokazala.«

»Skrivni zaklad?«

»O ja, pravo pravcato skrivnost.«

Ko sem se ji približal, je potegnila ozke kavbojke s svoje ljubke ritke, jih slekla in se pripognila. Hlačk ni nosila. Široko se je razkoračila in zapeljivo pogledala.

»Pridi!« je šepnila.

Ni mi bilo treba dvakrat reči.

10.

»Zoki, kaj pomeni ta zadeva z Branko?« me je vprašal Rudi.

»O čem govoriš?«

Rudi se je ozrl naokrog, kakor bi se bal, da ga kdo lahko sliši.

»V razred so prišli policaji in jo odpeljali,« je zašepetal. »Ko je ujela moj začudeni pogled, je rekla, naj vprašam tebe.«

V zadregi sem se odkašljajal.

»Branka se fiksa,« sem končno izdaval. »Ampak ne boj se, njen stari je velika živina in jo bo zlahka izvlekel.«

»Fiksa?« ni mogel verjeti Rudi. »Mamila?«

Nemo sem prikimal.

»In kakšno zvezo ima to s teboj?« je hotel vedeti.

»Z menoj nobene,« sem odvrnil, »pač pa z Ljubom.«

»Kako to misliš?«

»Ljubo občasno nabavi robo in jo posreduje takim, ki hočejo kaj več, kot samo vdihavati lepilo. Sicer pa jih ni več, kot prstov na eni roki.«

»Kakšno robo?«

»Travo, tablete.«

Rudi se je zamislil. O drogi se je tedaj pri nas malo vedelo.

»Ali se tebi to zdi prav?« je naposled vprašal.

»Saj veš, da jaz niti cigaret ne kadim, ampak kaj naj ti rečem? Ljubo nikogar ne sili k mamilom. Drugi ga prosijo zanje. Sicer pa, kaj so sploh droge? Alkohol, kava, denar, oblast, vse to so mamila,« sem dejal. »Baudelaire jih je užival. Pomagale so mu pri pisanju pesmi. Freud je predpisoval kokain kot zdravilo in ga sam jemal. Južnoameriški Indijanci s halucinogenimi gobami vstopajo v duhovni svet. Ljudje so zmeraj iskali uteho ali nadčutne izkušnje v opojnosti. Poglej samo, koliko pisateljev in pesnikov je bilo alkoholikov: Poe, Hemingway, Prešeren, Jack London. Kdo sva midva, da bi jih obsojala?«

»Si jih že poizkusil?« ga je zanimalo.

»Valerija mi je enkrat dala neko modro tableto, ki ji pravi raček. Bilo je grozljivo! Doživel sem *horror trip*. (17) Taval sem skozi džunglo podzavesti in šel skozi kraje, kjer so name prežale strašne prikazni. Videl sem same pošasti, kače, pajke, golazen najhujše vrste. Bil sem kot Alica v čudežni deželi, samo v tisočkrat hujšem stanju. Pregarjali

so me demoni iz najbolj grozljive domišljije Stephena Kinga in Edgarja Allana Poeja. Mene nihče več ne pripravi do tega, da bi še kdaj vzел kaj podobnega.«

»Ali jih Valerija jemlje?«

»Zanjo so to bonboni. Ona jih poplakne s pivom, špricarjem ali viskijem,« sem razdraženo odvrnil. »Poskušal sem jo odvaditi. Celo Ljubu sem naročil, da je ne sme več oskrbovati. Pa je rekla, da jih bo sama šla iskat v Zagreb.«

»Zakaj?«

»Tam jih Ljubo nabavlja.«

»Jih Ljubo tudi uživa?«

»Ne,« sem odvrnil. »Tudi meni jih je odsve-toval. Redar mora imeti trezno glavo.«

»Mišo? Davorin?«

»Ne, onadva nimata nič s tem.«

»Kako se je Ljubo spečal z drogo?« je vprašal čez čas.

Sedaj sem se jaz ozrl okrog sebe. Šolska avla je bila na pol prazna. Na balkonih ni bilo nikogar.

»Ko je bil še v Slivnici, je spoznal Ptujčanko Janjo in se vanjo zatrapal. Hodila sta leto dni, na- kar sta se poročila. Njuna ljubezen je bila strastna, mlada. Hotela sta imeti otroka, načrtovala sta dru- žino, toda Ljubo je moral k vojakom. V Skopju je bil petnajst mesecev. Ko se je vrnil, je našel svojo mlado ženo zafiksano, v postelji z nekim Zagreb- čanom, ki je bil diler. Ljubo je zabrisal tipa skozi

okno. Janjo je poskušal odvaditi od mamil, vendar je pregloboko zabredla. Neko noč je pobegnila v Zagreb. Šel je za njo. Iskal jo je po nočnih klubih, toda zaman. Potem je dobil listek s sporočilom, da ga bodo *fentali*, (18) če ne bo odnehal. Ni se pustil ustrahovati. V neki zakotni ulici sta ga napadla dva *džankija* (19) z nožem. Oba je premlatil in izvedel, kje se nahaja Janja. Vendar srečanje ni bilo prijetno. Janja se ni hotela vrniti na Ptuj.

Ko je Ljubo postal redar, so ga spraševali, če lahko nabavi kakšen *džoint*. (20) Spomnil se je na Janjo. To se mu je zazdela odlična priložnost, da jo spet vidi, kajti še vedno je ni prebolel. Zato občasno potuje v Zagreb, samo da jo lahko sreča.«

»Kakšna nenavadna *štorija* (21)!« je vzkliknil Rudi.

Tudi mene je pretreslo, ko sem jo prvič slišal.

»Zato ti pravim,« sem povzel, »kdo sva midva, da bi sodila Ljuba? Kdor je brez greha, naj prvi vrže kamen.«

11.

»*Namaste* (22)!« je rekel študent Filozofske fakultete Vili Grabner in sklenil roke kot pri molitvi. »Pred mesecem dni sem se vrnil iz Indije, nekdanjega najlepšega bisera v britanski kroni, danes dežele čudes, fakirjev in jogijev. S pomočjo diapozitivov vam bom predstavil svoje vtise s potovanja, predvsem pa to nenavadno, zanimivo, lepo in duhovno bogato deželo.«

Klub mladih je zagrnila tema. Bilo nas je okrog petdeset poslušalcev. Obmolknili smo v pričakovanju prvih posnetkov. Počutil sem se kot Byronov junak Childe Harold na prvem potovanju. Silno rad sem imel potopise in predavanja o daljnih, eksotičnih deželah. Nekoč bom prepotoval svet in videl vsa čudesa.

»Indija je sto petdesetkrat večja od Slovenije. Z devetsto milijoni ljudi je za Kitajsko druga najštevilčnejša država na svetu,« je začel študent. »Ima monsunsko podnebje s tropskimi deževnimi gozdo-

vi, riževimi polji, pašniki, veliko puščavo in znamenitim gorovjem Himalajo na severu.«

Na posnetku smo zagledali reko.

»Ob Indu se je pred pet tisoč leti razvila mogočna civilizacija, ki je ohranila samostojnost in veličino tisoč petsto let dolgo. Potem so vdrlri Arijci. Od enajstega do osemnajstega stoletja so v Indiji vladali Moguli, muslimanski osvajalci. Nato je prišla pod britansko krono. Samostojna je postala leta 1947, po dolgotrajnem boju za neodvisnost, ki ga je vodil Mahatma Gandhi, 'velika duša' Indije.«

Prikazal se je nasmejani obraz drobnega starčka z očali, ki smo ga vsi poznali. Gandhi je bil priljubljen tudi pri nas.

»Zoki, greva k Roziki na pijačo?« mi je šepnila Valerija.

»Zdaj?« sem jo osuplo pogledal.

Ko je prikimala, sem jo odločno zavrnil.

»V Indiji tri četrtine prebivalcev živi na podeželju, kjer je šeststo tisoč vasi,« je nadaljeval Vili Grabner, »zato se dve tretjini ljudi ukvarja s kmetijstvom. Glavno mesto Indije je New Delhi. Največje je Kalkuta z deset milijoni prebivalcev. Mesta so zelo natrpana in živahna. Nekateri Indijci so pravi bogataši, medtem ko drugi nimajo niti za osnovne potrebščine.«

»Ali lahko grem z Branko na en *drink* (23)?« je vprašala Valerija.

Pokazala je na Branko, ki je stala pri vratih.

Pravilno sem domneval, da se bo naša fiksarica izvlekla na račun očeta.

»Pojdi,« sem ji rekel, samo da bi lahko v miru sledil predavanju.

Na diapozitivu se je pojavila krava sredi ulice.

»Krava je v Indiji sveta žival. Na splošno so v Indiji verovanja močna in pestra,« je povedal. »Tukaj najdete muslimane, budiste, kristjane, sike, džainiste, največ pa je hindujcev, ki verjamejo v mnogoboštvo.«

»Se bo Valerija vrnila?« je vprašal Rudi in se usedel zraven mene.

»Ne,« sem šepnil.

Kričeči barvni plakati so se zagledali v nas z visokih stolpnic.

»V Indiji ima zelo malo ljudi televizor,« je dejal študent. »Tudi pismenih je le triinpetdeset odstotkov prebivalcev, zato ljudje radi zahajajo v kino, kjer gledajo dolge filme, polne dogajanja in plesa. Med športi so najbolj priljubljeni tenis, kriket in hokej na travi. Veliko ljudi se ukvarja z *jogo*.«

»To je tisto zvijanje telesa in globoko dihanje?!« se je oglasil nekdo iz avditorija.

»Joga je mnogo več kot samo rekreacija,« je rekel Vili. »Je stik z božanskim. Nam je najbolj znana *hata* joga, ki poudarja telesne položaje *asane*, vendar obstaja več vrst jog. *Karma* joga je dejavna pot, ki sloni na dobrih delih. *Bakti* joga je primerna

za čustvene ljudi. Z molitvijo in petjem se razvijajo pozitivna občutja. *Džana* joga je filozofska pot, ki opisuje svet kot privid. *Radža* joga priporoča psihološki prijem, ki osvobodi in sprosti skrite moči uma.«

Prebodena telesa so nas šokirala. Dolge kovinske igle skozi obraz, jezik, roke, ledvice, vendar brez ene same kaplje krvi.

»To so fakirji,« je povedal Grabner. »Na trgih in po vaseh prikazujejo nenavadne sposobnosti, ki so jih razvili skozi strogo disciplino. *Rišiji*, indijski modreci, zavračajo takšno razkazovanje jogijskih spretnosti in *sidija*, nadnaravnih moči, ker menijo, da odvrtačajo od prave poti.«

Prikazala se je slika dolgolasega Indijca. Njegov okrogli obraz je izžareval notranji mir, prijaznost in navdušenje.

»Jogananda je veliki duhovni učitelj, ki je živel in deloval na zahodu več kot trideset let,« je rekel Vili. »Napisal je knjigo *Avtobiografija nekega jogija*, v kateri je predstavil svet jogijev in *sadano*, pot k bogu s pomočjo *krija* joge.«

Sledila je še ena podoba mladega Indijca.

»Teozofsko društvo je bilo prepričano, da je Jiddu Krišnamurti novi Maitreja, utelešeni bog, *Gospod luči*. On pa se je odrekel mesijanski vlogi odrešitelja sveta in rekel, da bog prebiva v vsakem od nas in da mu je potrebno samo prisluhniti. Prav tako je dejal, da je resnica dežela brez poti in da člo-

vek ne more priti do nje s pomočjo nobene organizacije, vere, dogme, obreda, tehnike ali filozofije. Ko ljudje sledijo neki osebi, ne sledijo več resnici.«

Všeč mi je bilo, kar sem slišal.

»Satja Sai Baba, *Gospodar petih elementov* in mojster čudežev, je najbolj karizmatičen še živeči duhovni učitelj,« je povedal študent Vili ob novem diapozitivu. »Njegovi učenci, ki jih je po svetu na milijone, ga imajo za inkarnacijo Ljubezni. Vsak dan poučuje o duhovnih resnicah in iz nič materializira sveti pesek *vibuti* ter najrazličnejši nakit, prstane, verižice, zapestnice. V marsičem spominja na Jezusa, ne samo po čudežih, ki jih izvaja, temveč tudi po načinu učenja. V govorih uporablja zgodbe in parabole, zato je privlačen za množice. Sai Baba pravi: 'To kar vi imenujete čudeži, je samo izraz moje volje. Čudeži so moja vstopnica za obisk. Ljudem dajem tisto, kar me prosijo, dokler ne vzamejo tistega, kar jim želim dati, in tako učim.'«

Obraz nasmejanega, živahnega, navihanega starčka nas je navdal z novim pričakovanjem.

»Osho je najbolj kontroverzni duhovni učitelj. Nepopustljivo je kritiziral politične in verske institucije, zato je bil izgnan iz vsake države na svetu. Njegovo osebnost najbolje opiše anekdota, ki pravi, kako je neki škof tožil, da kamor koli je šel Jezus, je bila revolucija, kamor koli je šel škof, pa

so mu ponudili čaj. Osho je bil revolucija, živi ogenj. Govoril je, da religija ni to, kar ljudje mislijo, da je, ni krščanstvo, budizem, hinduizem, islam. Tako imenovane religije so bile zanj mrtva skala. In nič, kar je mrtvo, ne pomaga. Skala je dobra za nagrobni kamen. Oshojeva knjiga *Učim religioznost, ne religije* je bila prepovedana v Vatikanu. Osho je religioznost razumel kot tekočo reko, ki vseskozi spreminja smer in na koncu doseže ocean.«

Zadnji diapozitiv je prikazal brkatega, dolgolasega Indijca.

»Meher Baba velja za *Avatarja nove dobe*, za utelešeno božansko inkarnacijo,« je dejal Vili. »Štiriinštirideset let ni spregovoril nobene besede. S tem je uresničil Nostradamusovo prerokbo, da bo veliki učitelj govoril resnico z zaprtimi usti.

Baba je rekel, da v začetku ni bilo ničesar razen Boga, vesoljne inteligence ali kakor koli ga poimenujemo. Neskončno, brezoblično in nezavedno stanje Boga je prebudila prvobitna težnja po samospoznanju, ki se odraža v vprašanju: 'Kdo sem jaz?' To vprašanje si je zastavilo tudi milijarde kapljic v njegovem oceanu energije. Da bi duša, kapljica, dobila odgovor, se je odpravila na dolgotrajno potovanje skozi različna stanja, pri čemer si je nabirala izkušnje, vtise ali *sanskare* ter se združevala in ločevala od različnih oblik obstoja. Pri tem sta pojem rojstvo in smrt samo izraza za fazo vstopa in

izstopa iz določene oblike življenja.«

Vili je naredil požirek vode in odložil kozarec na mizo.

»Najprej se je duša spustila v gostejšo obliko materialnosti skozi sedem različnih plinastih stanj. Nato je prehodila sedem stopenj evolucije, in sicer od kamna do kovine, od kovine do rastline, od rastline do črva, od črva do ribe, od ribe do ptice, od ptice do živali, od živali do človeka. Oblike, skozi katere je morala duša, so nepreštevne. V celotnem procesu evolucije se duša ni zavedala sebe oziroma svojega bistva, da je nesmrtni duh, in ne Boga. V tem obdobju je potekalo namotavanje san-skar ali vtisov življenja.«

Stoli so zaškripali. Poslušalci so postali nemi. Razumel sem jih, ker sem se tako počutil tudi jaz. Ljubo, ki je bil v tretji vrsti, se je obrnil in zagledal vame. Prestregel sem tudi Davorinov pogled.

»Samo človek je sposoben dojeti svojo pravo naravo in zavestno izkusiti Boga,« je nadaljeval Grabner, »zato se z učlovečenjem duše prične nov proces, ki se imenuje *reinkarnacija*. Duša izkusi množstvo človeških oblik. Včasih se rodi kot moški, drugič kot ženska. Pri tem zamenja narodnost, videz, barvo kože in veroizpoved. Včasih se doživi kot revež, drugič kot bogataš. Skozi niz inkarnacij si nabira nasprotujoče izkušnje sreče in žalosti. V tem obdobju je pozornost duše obrnjena navzven in

priklenjena na grobi, materialni svet. Prične se proces trošenja sanskar, ki pa še vedno poraja nove.«

Nekateri so začeli vstajati in zapuščati prostor. Za ateistično miselnost komunizma, v kateri smo živeli, je bilo to preveč. Kljub temu nas je ostalo več kot polovica.

»Tretji proces realizacije Baba imenuje *involutija*. To je trenutek vzpona, ko duša stopi na pot spiritualnega odkrivanja sveta in se obrne k sebi. Sanskare se pričnejo odmotavati. Vtisi, ki so se nabrali skozi neskončno dolgo obdobje evolucije in reinkarnacije, začnejo bledeti. Čeprav se duša še vedno rojeva in umira v človeško telo na Zemlji, se vedno bolj zaveda vmesnega stanja v onstranstvu, ko čaka na novo inkarnacijo. Tako kot evolucija, se tudi involucija odvija skozi sedem stopenj. V poslednjem stadiju duša doživi samospoznanje in zlitje z božansko zavestjo. Duša, kapljica, se vrne v ocean blaženosti.«

»Zakaj se ne spominjamo posmrtnih stanj?« je zanimalo nekoga iz občinstva.

»Dobro vprašanje,« je odvrnil Vili. »Materialisti trdijo, da posmrtnega življenja ni, ker se še nihče ni vrnil iz sveta mrtvih. Toda tudi rojstva se ne spomnimo, vendar vemo, da je resnično. No, če bi se duša vseskozi zavedala svojih grešnih dejanj, to je dejanj zoper kozmični red, bi zaradi vrojenega *kategoričnega imperativa*, oziroma ugovora vesti (božji del zavesti, ki prebiva v nas) odpovedala pod

težo občutka krivde. S tem bi bil duhovni razvoj v veliki meri otežen. Po drugi strani se ljudje začnemo zavedati svojih preteklih življenj takrat, ko duša duhovno dozori.«

Kar sem slišal, me je globoko prevzelo, pretreslo. Začutil sem, da se je nekaj v meni zganilo, prebudilo in niti slutil nisem, da bo raslo, cvetelo v moji duši vse življenje. Bilo je kot vabilo na večerjo, ki je mnogo obetala, kot sedež v prvi vrsti, kot klic ljubezni. Zanetila se je iskra nemira. Čeprav je bil to skromen začetek, je bil vendarle prvi korak. Nisem še shodil, celo predramil se še nisem do konca, toda budilka je zazvonila. In tokrat sem se je razveselil.

12.

»Si videl Valerijo?« sem vprašal Rudija.

Bil je petek zvečer. Gneča je postajala neznosna. Za šankom je bilo pravo mravljišče. Okrog miz je zmanjkalo prostih stolov, zato so obiskovalci stali s steklenicami v rokah. Gosti dim se je valil proti stropu.

»Z Branko sta na WC-ju,« je odvrnil Rudi.

Spet ta Branka! Ni mi bilo všeč, da se toliko družijo z njo. Pravzaprav sem se jezil zaradi vpliva, ki ga je imela na Valerijo. Nenehno sta bili zadeti. Takrat sta se samo hihitali in blebetali neumnosti. Najbolj pa sem besnel, ko se je Valerija obešala na tipe. To me je zares razkurilo. Potem sva se divje prepirala, na dolgo in široko razčiščevala zadevo, se za kratek čas pobotala, dokler se naslednjič ni vse ponovilo v še hujši obliki. Valerija mi je očitala, da se dolgočasi, medtem ko redarim, da se hoče zabavati, plesati, smejati, noret. Trudil sem

se po najboljših močeh, toda njej nikoli ni bilo dovolj. Glavni razlog je tičal v tem, da nisem hotel uživati alkohola in tablet.

Za prvomajske praznike sva načrtovala izlet na Blejsko jezero. Malo me je bilo strah, kako se bo zadeva obnesla. Upal sem, da se bova spet zblížala, ko ne bo Branke na obzorju, in da ne bo pretiravala s pijačo. Sklenil sem jo omamiti z ljubeznijo, ji dokazati, da se da zabavati tudi drugače, ne samo s fiksom in maligani. Na žalost pa je šlo z Valerijo naglo navzdol. Celo za treninge karateja se ni več zanimala. Tisti čas je raje visela pri Roziki na drinku. Za nasvet sem vprašal Ljuba, ki pa je samo skomignil z rameni. Davorin mi je dejal, da je Valerija postala *barb frek* (23) in da jo bom težko odvrnil od tega. Toda jaz nisem mislil obupati, nisem še bil pripravljen dvigniti rok od nje in tega, kar je bilo med nama. Rad sem jo imel. Pomagala mi je skozi težko obdobje po Diani, moji prvi ljubezni, zato sem ji bil neizmerno hvaležen. Odkrila mi je tudi, kaj pomeni biti sproščen v ljubezni. Pokazala mi je nov, svobodnejši odnos do življenja.

S tresočo roko sem prijel za kljuko in vstopil v žensko stranišče. Prizor me je osupnil. Valerija in Branka sta napol goli sedeli na umazanih tleh. Na sebi sta imeli samo kavbojke in modrček, medtem ko sta majico in pullover slekli. Lase sta imeli razmršene, ličila razmazana. Valerija je v roki držala steklenico viskija.

»Zoki, frajerček moj, pridi!« je vzkliknila, ko me je zagledala.

»Pridruži se nama!« se je oglasila Branka. Jezik se ji je zapletal.

»Valerija, vstani!« sem ji velel. »Še prehladila se boš.«

Otresla se je moje roke.

»Ne, tukaj mi je čisto *fajn* (25). Na, cukni ga!« je rekla in mi potisnila flašo pod nos. »Pošteno ga nagni. Bodi vsaj enkrat dedec!«

Ko sem jo zavrnil in znova poskusil spraviti na noge, je zaklela.

»Jebemti, pusti me, ej! Če nočeš piti z mano, nama vsaj pošlji tipe, ki bodo za stvar. Dolgočasiš me, Zoki!«

Branka se je zahihitala.

»Valerija, opozarjam te!« sem povzdignil glas. »Tega imam dovolj. Strezni se že enkrat! *Get a real life* (26)!«

»Mater si dosaden,« je rekla in pljunila na stran.

Z rokami se je opirala na steno, lovila ravnotežje, medtem ko je počasi vstajala. Z motnimi očmi se je zagledala vame. Še enkrat mi je pomolila steklenico.

»Zadnjič ti rečem, da žri!« se je zadržala tako, da so jo kljub hrupu slišali tudi zunaj. »Zafiksaj se z mano ali spizdi!«

Valerija me je zmeraj vznemirjala, kot bejba je bila izredno seksi. Toda zdaj, v tem trenutku, se mi

ni zdela čisto nič zapeljiva. Jasno mi je postalo, da je to konec, slovo, *the end*, ki se je že dolgo napovedoval in naposled legel med naju.

Ampak slabim novicam še ni bilo konca.

13.

Zgodilo se je, kar smo že dolgo pričakovali. Tito je bil mrtev. Bil je četrti maj, šesti dan po tem, ko sva se z Valerijo razšla.

Na televiziji so ves dan poročali, kako je vest prizadela državljane in državljanke SFRJ, gibanje neuvrščenih in ves svet. Petega maja zjutraj se je Ljubljana, kjer se je Tito zdravil v Kliničnem centru, poslovila od predsednika države. Krsto s posmrtnimi ostanki Josipa Broza so naložili na modri vlak, s katerim je Tito pogosto potoval po Jugoslaviji, ko je obiskoval delavce v tovarnah.

Doma smo po televiziji spremljali poslednjo pot človeka, ki je globoko zaznamoval naša življenja in neizbrisno posegel tudi v svetovna dogajanja dvajsetega stoletja.

Modri vlak je mrtvega Tita popeljal proti Zagrebu, mestu njegove mladosti in prvih revolucionarnih dejavnosti. Ob progi so stale nepregledne kolone ljudi, ki so se v tihi žalosti poslavljalje od

svojega predsednika in voditelja.

V Zagrebu ga je pričakalo na tisoče Hrvatov. Tito je bil zagorski sin, zato so bila čustva tukaj še posebno močna.

Na poti proti Beogradu so se znova zvrstile množice ljudi v nepretrgani verigi. Tokrat so to bili delavci, kmetje, mladinci in pionirji iz Slavonije in Srema. V Beogradu so Tita s črnim mrliškim avtomobilom prepeljali z železniške postaje do skupščine SFRJ. Vsepovsod so bili žalostni, objokani obrazi Beograjčanov, ki so želeli izkazati predsedniku še zadnjo čast. Visoki oficirji JLA so ponesli krsto v poslopje skupščine. Za njo so šli najožji člani Titove družine z bivšo soprogo Jovanko Broz. V veži skupščine so postavili krsto s truplom na mrtvaški oder. Tam se je od Josipa Broza Tita poslovilo dvesto devet delegacij iz sto sedemindvajsetih držav z vseh celin sveta. Med njimi so bili Leonid Brežnjev, predsednik Sovjetske zveze, Margareth Thatcher, britanska ministrska predsednica, Hua Guofeng, predsednik LR Kitajske, Indira Gandhi, predsednica Indije, Sandro Pertini, italijanski predsednik, Zia Ul Hak, pakistanski predsednik, Vatikanska delegacija in mnogi drugi. Mimo mrtvaškega odra je šlo pol milijona Jugoslovanov.

Naslednji dan je bila v beograjskem Domu sindikatov žalna seja najvišjih družbenopolitičnih organov in organizacij. Vladimir Bakarič je ob tej

priložnosti dejal, da je bil Tito legenda že za časa življenja, zdaj pa prehaja v legendo zgodovine, med njene vrhove. Nato je Bakarič opomnil na temelje SFRJ in poudaril, da so zanesljiva opora za svetlo prihodnost. Rekel je, da je moč Jugoslavije v junaštvu in trdnosti narodov in narodnosti, v njihovi enotnosti, delavskem razredu, mladem rodu, samoupravnem sistemu, splošni ljudski obrambi, v neodvisni in neuvrščeni politiki.

Osmega maja je bil Tito pokopan v Hiši cvetja v Užiški ulici. Spet smo gledali po televiziji. Stevan Doronjski je govoril: »Šest desetletij je v naši sredini delal odločni in pogumni, visoko moralni človek, borec, voditelj, ki je številne rodove z lastnim zgledom navdihoval do zadnjega utripa svojega življenja ... Dragi tovariš Tito, s teboj smo delali in gradili, kakor da bo večno vladal mir, in se pripravljali, kakor da bo že jutri izbruhnila vojna ... Tito odhaja, toda ostajata naša večna ljubezen in spoštovanje do njegove velike človeške in državniške osebnosti ... Počivaj v miru. Večna ti hvala in slava.«

Zadonele so častne salve iz avtomatskih pušk, iz tovarn po celi Jugoslaviji pa so zavijale sirene.

V Klubu mladih je visela Titova slika s črnim trakom. Mladinci ptujske ZSMS (27) so pripravili žalno proslavo. Po njej smo sedli za mizo Ljubo, Mišo, Davorin, Rudi in jaz.

»No, in je šel rakom žvižgat,« je dejal Davorin.

»Zdaj bomo lažje zadihali.«

»Misliš?« sem vprašal.

»Seveda!« je bil odločen. »V tej usrani državi še kihniti nisi smel, ne da bi končal na Golem otoku.«

»Jaz se spomnim veliko šal na račun politike in politikov,« sem pripomnil.

»In to je zate svoboda govora?!« se je zasmel Davorin. »Stari je bil tiran!«

»Baje je rad babe *šlatat* (28),« se je oglasil Mišo.

Kako simptomatično! Ljudje se zmeraj spomnijo, da je bil Prešeren pijanec, Einstein bebec, Kennedy ženskar, tega, kar so naredili resnično velikega, pa nihče noče videti. Kot bodočega zgodovinarja me je takšen odnos žalil. Nisem si hotel zapomniti ljudi, umetnikov, politikov, znanstvenikov, raziskovalcev po njihovih slabostih, temveč po njihovih dosežkih.

»Tito je bil velik človek,« je mirno in počasi spregovoril Ljubo.

Debelo smo ga pogledali.

»Boril se je v prvi svetovni vojni,« je začel, »organiziral je partijsko ilegalo, bil je zaprt, vodil je revolucijo in narodnoosvobodilno borbo, zamislil si je jugoslovanski socializem, vodil je gibanje neuvrščenih.«

Ljubo je naštel vse to, kar smo se učili v šoli in kar so že vrabčki čivkali, toda njegove besede so

imele določeno težo, nov zven.

»Le kdo se lahko pohvali s takšnim razburljivim, pustolovskim, plodnim življenjem?« je vztrajal. »Ti, Davor?!«

»Koliko nedolžnih ljudi je končalo na Golem otoku: intelektualcev, zdravnikov, učiteljev?!« je poskočil Davorin. »In koliko jih je mrknilo v dachauskih procesih? Pa zemljo, hiše in vso premoženje so mnogi izgubili po vojni, ker si jih je prilastila država.«

To so bile najbolj priljubljene kavarniške teme.

»Goli otok je imel prek Rankovič,« je odvrnil Ljubo. »Zanj pa vemo, kaj je bil.«

Aleksander Rankovič, dolgoletni šef zloglasne *UDBe* (29), službe državne varnosti, ki je bila država v državi, si je zamislil represijski in prevzgojni mehanizem na Golem otoku, kjer so se znašli vsi tisti, ki niso ustrezali partijskim merilom. Da se je pri tem pretiravalo in izživljalo, ni bila nobena skrivnost. Koliko od tega je vedel Tito, je bilo spet drugo vprašanje. Gotovo ni poznal celotne resnice, saj je imel Rankovič proste roke, ko je šlo za vprašanje notranje varnosti države. Sčasoma je Rankovič postal tako močan, da je hotel z udarom odstraniti Tita in zavladata v Jugoslaviji. FBI je opozoril Josipa Broza. Na brionskem plenumu so Rankoviču sodili. Spoznan je bil za krivega in obsojen na doživljenjski hišni pripor.

»Kaj pa dachauski procesi?« je vztrajal Davo-

rin.

Šlo je za montirane procese v času Informbiroja. Sodilo se je skupini slovenskih politikov, ministrov, češ da so med drugo svetovno vojno, ko so bili zaprti v koncentracijskem taborišču Dachau, sodelovali z Gestapom. Seveda je bila to izmišljena trditev, za katero so se skrivali sovjetski politični motivi.

»Saj veš, da je Stalin hotel, da imamo centralistični socializem, da smo poslušni SZ tako, kot cela Vzhodna Evropa,« je rekel Ljubo. »Tito se mu je uprl, zato ga je Stalin nameraval likvidirati. Ampak ravno zaradi naše neodvisne, samoupravne poti socializma je doživela Jugoslavija priznanje v svetu.«

»Ti imaš odgovor na vse!« se je jezil Davorin. »Tito je bil zate popoln človek.«

»Všeč sta mi bila njegova pogum in odločnost. Stari je zmeraj vedel, kaj je prav in kaj narobe,« je dejal Ljubo. »Upri se je kralju Aleksandru, Hitlerju, Stalinu, blokovski delitvi sveta. Kaj hočeš več od enega moža? Na bombaškem procesu v Celju je vstal in rekel, da ne priznava kraljevega sodišča, da njemu lahko sodi le partija? Mar to ni pogum?! Na Neretvi je uničil most in z ukano na varno spravil na tisoče ranjencev. Mar ni bil vojaški genij, maršal?«

»Isti je bil kot Stalin, Hodža, Mao Cetung,« je trdil Davorin. »Zakaj je hotel biti predsednik Jugoslavije celo življenje?! Ker je ljubil moč,

oblast!«

»Dobro veš, da se je hotel upokojiti, ampak mu nismo pustili. Ljudje so ga želeli za predsednika iz ljubezni in spoštovanja, zaradi njegovega dela in vizionarstva.«

»Ti si čisto zaslepljen!« mu je zabrusil Davorin. »Spomnim se, da si v Slivnici ure in ure gledal starega po televiziji, ko je s cigaro v roki obujal spomine in pravil štorije o 'slavni preteklosti'.«

Nato je Davorin obmolnil. Čez čas se je zagledal v Rudija.

»Kaj ti praviš?«

»O kom?« je vprašal Rudi.

»Ja, o Titu vendar!« je vzkipek Davorin.

Rudi je skomignil z rameni.

»Krasno!« se je jezil Davorin. »Čudovito! Ta sploh nima svojega mnenja. Živela Jugoslavija!«

»Spomnim se enega vojaka,« se je oglasil Mišo. Vsi smo se zastrmeli vanj. »Bila sva skupaj v Nišu. Mislim, da se je pisal Safeta Saftič, ne vem točno. Stari vodnik Tričkovič ga je imel stalno na piki. Safeta je bil pravi Nikoletina Bursač. Enkrat dobimo kontrolo. Pride sam major Pajovič. Pregledujejo naše spalnice. Saftičeva omarica je v strašnem neredu, čisto razsulo.

'Tako j to počisti, vojnice!' mu ukaže Tričkovič.

'Ne morem,' pravi Saftič, 'zasekalo me je v križu. Moram v *stacionar* (30).'

Stari vodnik dalje goni svoje: 'Pospravljaj!'

'Ne mogu,' vztraja Saftič.

Major ju gleda in se sprašuje, kateri od njiju je bolj nor. Medtem Tričkovič reče: 'Vojniče, jebem ti sve što ti je najmilije!'

Saftič kot iz topa: 'Meni je najdraži drug Tito!'

Vodnik je popizdil, vrgel kapo na tla, jo pohodil in imel totalni živčni zlom.«

Še nikoli ni Mišo tako na dolgo in široko razlagal kakšno stvar. Vsi smo se spogledali. Ponavadi ni bil najbolj globokoumen, toda tokrat je dal piko na i.

Davorin je zaklel, prevrgel stol in zapustil mizo.

14.

Po Titu je življenje teklo naprej. Ni bilo vojne, kot so se nekateri bali. Gospodarstvo je sicer šepalo, vendar ga je bergla stabilizacije za silo podpirala. Z Valerijo sva poskusila še enkrat. Poleti sva šla na morje v Katoro pri Umagu. Kraj mi je bil zelo všeč. Bivala sva v bungalovu Hawai in si sama kuhala. Zjutraj sva do kolen brodila po toplem morju, se držala za roke in bila srečna. Vsaj jaz sem bil v devetih nebesih. Valerija se je resnično trudila. Zdržala je celih pet dni. Potem so njeni demoni znova planili na površje in še huje, kot običajno, razgrajali in besneli. Strt, nemočen sem opazoval, kako lepo dekle propada, z njo pa velik del mene.

Doma sem skoraj začel kaditi in piti, ampak me je Ljubo odvrnil od tega, češ da klub potrebuje vsaj en svetli vzor. V resnici je Ljubo potreboval treznega redarja. To sem razumel, zato sem uteho poiskal drugje, pri dekletih. V nekaj mesecih sem za-

menjal vsaj ducat bejb. Zame ni bilo obstanka. Nobena ni mogla zapolniti praznine, ki je zazijala po Valeriji in po Diani. Življenje je zame izgubilo barvo, okus, vonj, zavladalo je sivilo. Steklena tišina me je napolnila z bledikavo, neskončno meglico, ki mi ni pustila, da bi občutil kar koli drugega kot mehanično utripanje srca, ki je poslej služilo samo za poganjanje krvi po žilah. Počutil sem se kot v sanjah nekega naveličanega sanjača, ki je doživel vse in mu je zoprni vsak nadaljnji vtis, odmev, zvok sveta, v katerem je prisiljen bivati.

Prišlo je novo leto, novi obeti, stare sanje. Za silvestrovo sem redaril. Bilo je kot ponavadi, samo desetkrat huje – dim, gneča, alkohol.

Nekdo me je potegnil za rokav.

»Živijo!«

Bila je majhna rjavolaska s čopom in deškim, prikupnim obrazom. Imela je velike rjave oči.

»Jaz sem Tamara.«

Njen pogled je žarel kot supernova.

»Tvoja sosedica,« je pripomnila.

Nisem imel pojma, o čem govori. Bejbe še nikoli nisem srečal, kajti gotovo bi si jo zapomnil.

»Septembra smo se priselili na Ptuj,« je pojasnila. »V tvojo ulico. Stanujem v perutninskem bloku. Prej smo živeli v Murski Soboti.«

»Aha,« sem zinil.

»Večkrat sem te že videla, a si tako važen, da nikogar ne opaziš.«

Jaz važen?! Ej, lepoticčka, ko bi ti vedela, da je temu ime žalost, razočaranje, metulj s potrganimi krili, me ne bi označila z važičem.

Povedala mi je, da je edinka, da sta se starša ločila in da zdaj živi z mamom in očimom. V klub je prišla s kolegicami, ki so odšle na *hauseball* (31) k nekemu sumljivemu tipu. Kar naravnost me je vprašala, če greva na koncu skupaj domov. Obzirno sem ji povedal, da ne vem, kdaj bom končal. Odvrnila je, da ji je vseeno, ker doma nima kaj početi.

Ves večer sva se pogovarjala. Tedaj nisem imel nobene punce. Tamara je bila zabavna, zanimiva in ni klepetala v tri dni. Ob njej sem se prijetno počutil. Ko je ura odbila polnoč, sva si voščila s poljubom na lice. Bila je topla, mehka, prikupna.

Valerija je dvakrat šla mimo mene, vendar je bila tako zadeta, da me ni prepoznala. Lagal bi, če bi rekel, da me ni stisnilo pri srcu, toda Tamara je tisto noč žarela močneje.

Ob petih zjutraj smo pometli, pospravili stole, naredili obračun izkupička. Ljubo me je vprašal, če grem z njimi. Pokazal sem mu na Tamaro, ki me je čakala za mizo. Utrujeno se je nasmehnil in priki-mal.

Tamaro je na poti domov zeblo. Kljub šalu, kapi in modri puhovki, ki bi jo morala obvarovati pred zimo, so ji šklepetali zobje. Poznal sem občutek. Vendar ni bil kriv toliko mraz, kot utrujenost

in neodpornost, ki prideta po hrupni, neprespani noči.

Stisnil sem jo k sebi. Hvaležno me je pogledala.

Ulice so bile prazne, zasnežene. Tišina je nemo obvisela v zraku. Brezoblični predmeti, ki so me obkrožali, mi sledili, so končno dobili svojo obliko. Zazdelo se mi je, da bodo stvari šle na bolje.

Pred vhodom sem Tamaro še enkrat objel. Bila je srčkana, nedolžna stvarca. Poljubil sem jo na premražene ustnice.

Ni se branila.

15.

Toda stvari niso šle na bolje, temveč so se zapletle in mi popolnoma spremenile življenje. Temu je botrovala knjiga, ki mi je čisto po naključju prišla v roke. Zaradi nje sem izgubil notranji mir in spanec ter se znašel v peklu, kakršnega si sploh nisem mogel zamisliti, v peklu, ki sem ga sam pomagal uresničiti in oblikovati.

S Tamaro sva hodila dobre tri tedne. V tem času sva preživela skupaj vsako prosto minuto. Nekega dne mi je po pouku pokazala knjigo, iz katere so morali narediti referat pri zdravstveni vzgoji. Ko mi je povedala, za kaj gre, sem jo takoj vzel v roke in prelistal. Šlo je za izpoved šestnajstletne Berlinčanke. Njeno zgodbo sta pred dvema letoma za tisk pripravila nemška novinarja Kai Herman in Horst Rieck, v slovenščini je izšla lani v založbi ČGP DELO Ljubljana. Knjiga je imela tristo petindvajset strani, dodana sta bila slovar izrazov in dvajset

črno-belih fotografij.

Stran za stranjo sem odkrival pretresljivo izpoved mlade Nemke in bil zmeraj bolj šokiran. Bila je kot dekle iz naše soseske. Odraščala je v ločeni družini, živela v betonskem naselju, imenovanem Gropuisovo mesto, hodila v šolo (dokler je hodila), obiskovala mladinski center, ki ga je vodil župnik Jurgen Quandt in je deloval kot diskoteka Sound, podobno kot naš Klub mladih. Toliko srhljivih podrobnosti je bilo med njeno pripovedjo in tem, kar sem vsak dan opazoval v našem klubu, samo da se je v Berlinu vse že razvilo do akutne faze, ki se je nam šele obetala. Groza! Strašno! Bilo mi je, kot da bi me nekdo polil z mrzlo vodo, kot da bi se predramil iz sanj, ki sem jih imel za resničnost, vendar so se izkazale za najhujši privid groze.

O tem se morava z Ljubom nujno pogovoriti, se soočiti z nastalo situacijo, jo spremeniti, popraviti gorje, ki je nastalo. Kaj pa, če Ljubo ne bo hotel razumeti, odnehati? Seveda bo! Ko bo zvedel za dekletovo zgodbo, ne bo ostal ravnodušen, nihče ne more živeti s tem spoznanjem, z zlom, ki požira mlade duše.

16.

»Zoki, beži!« mi je velel Kristijan, eden od obiskovalcev kluba. »Prihajajo!«

»Kdo?« sem vprašal in ga zgrabil za roko.

»Metul'aši!«

Otresel se je prijema in zginil v klub.

Zakaj bi se moral bati metul'ašev? Šminkerji iz diskoteke Metulj niso zahajali k nam. To se je dogajalo zelo redko. Še tedaj so samo sprehodili svoje pavje perje, vihali nos in hitro mrknili. Če pa je kdo od naših poskušal priti v Metulja, so ga zavrnilo že pri vratih, češ naj si gre domov po kravato.

Zagledal sem jih. Bilo jih je kakšnih dvajset, morda več, velikih, jeznih omar. Nekateri so imeli v rokah palice, drugi so nevarnejše orožje skrivali pod oblekami. Bili so kot razjarjena množica iz poceni westerna, ki se pripravlja na *linč* (32).

»Kje je?!« je zavpil debeli, antipatični šminker, ki sem ga na videz poznal. Mislim, da mu je bilo

ime Karl.

Za njim je stal visoki, mrki, plešasti redar iz Metulja, Pep Cirkularka. Bil je strah in trepet ptujskih uličarjev in navadnih smrtnikov ter državni prvak v judu. Enkrat je v luna parku čisto sam pretepel šest nasilnežev.

Če Karl za svojim hrbtom ne bi imel Pepa Pitbula in tropa besnih psov, ne bi bil tako glasen. Poznal sem takšne nastopače.

Ker nisem odgovoril, temveč sem samo pisano gledal, me je poskušal zgrabiti za vrat. Brez obotavljanja, povsem nagonsko, sem ga z dlanmi sunil v prsi, da je priletel Pepu v naročje. Seveda sem takoj obžaloval svojo reakcijo, saj nisem želel priliti olja na ogenj, toda bilo je prepozno. Trije šminkerji so že planili proti meni. Zadeva bi se gotovo žalostno zasukala v mojo škodo, če se ne bi vmešal šminker Bojan.

»Stojte!« je vzkliknil. »Počasi fantje! To je Zoran, Ristov sosed.«

Ob Ristovem imenu so vsi otrpnili. Risto je bil kralj Metulja, alfa in omega med šminkerji. Strašno mi je bilo žal, da ga ni bilo zraven. Slišal sem, da se je ponesrečil z motorjem, nakar je izginil s Ptuja (33). Bil je precej starejši od mene. Še preden je postal slavni metul'aš, je bil kolovodja naše ulice, Gregorčičevega drevoreda. S sosednjo ulico, CMD-jem, smo se včasih šli vojne. Spopadli smo se sredi travnika in se obmetavali z jajci, paradižni-

kom in gnilimi jabolki. Drugič smo po blokkih CMD-ja na zvonce nalepili selotejp, da je zvonilo tako dolgo, dokler niso stanovalci prišli ven. Tretjič smo pokradli ventilčke s koles. Ušpičili smo še tisoč podobnih barabij. Poznal sem celo Frenka, Ristovega najboljšega prijatelja. Včasih sta me poslala po cigarete. Vendar tudi njega ni bilo zraven.

Na srečo je Ristovo ime zadostovalo. Šminkerji me niso napadli.

Bojan je stopil predme. Z njegovim bratom sva bila sošolca v osnovni šoli. Včasih sem se jezil, da je Ptuj majhna vas, v kateri vsakdo pozna vsakogar, zdaj pa sem bil vesel, da nismo velemesto. Poznanstvo mi je pravkar rešilo kožo.

»Iščemo Ljuba,« je rekel Bojan.

»Ni še prišel,« sem odgovoril. Tudi Mišo je manjkal. Ko sem Davorina pred eno uro vprašal, kje sta, je rekel, da ne ve. Tedaj se tudi meni ni zdelo nič posebnega, da ju še ni, čeprav jima to sploh ni bilo podobno.

»Ljubo je na tržnici razbil našega Žana,« je pojasnil Bojan. »Čisto brez veze ga je premlatil kot psa. In naše punce je ustrahoval. Pa tisti mali, debeli, je bil zraven.«

Kar sapo mi je vzelo. Da bi si Ljubo nekoga privoščil iz gole objestnosti?! Da bi se spravil na dekleta?! Tega enostavno nisem verjel, toda raje sem molčal in svoje dvome zadržal zase.

»Žan je na urgenci. Zlomljen nos ima in dve rebri,« je nadaljeval Bojan. »Zdaj razumeš, zakaj moramo najti Ljuba?«

»Ampak notri ga ni,« sem dejal.

»Bomo sami pogledali!« se je oglasil Karl. Spet mu je zrasel greben. »Dovolj je bilo vljudnosti. Prišli smo po Ljubovo kožo. In pri Titovih kosteh jo bomo tudi dobili!«

Karl je govoril kot lik iz poceni stripa, toda šminkerji so mu pritrdili. V njih je znova zavrela kri.

»Ne morem dovoliti, da vsi vstopite,« sem ugovarjal.

Zavedal sem se, da če jih bo v klubu samo eden postrani pogledal, bodo demolirali prostor in vse obiskovalce.

»Naj gresta samo dva preverit,« sem predlagal.

Razleglo se je mrmranje. Počutil sem se kot Wayat Earp, ki poskuša preprečiti linč. Njemu je uspelo. Psihologija množice, ha! Toda on je imel dva kolta, vsakega na šest nabojev. To pa sta bila upoštevanja vredna argumenta.

Proti meni je zakoračil Pep Cirkularka.

»Črta, mali!« je velel in me odrinil na stran.

Karl mu je nemudoma sledil. Njegov zmago-slavni nasmeh bi mu najraje zradiral s face, vendar me je ustavil zdrav razum. Za njima so vkorakali še preostali metul'aši. Z Davorinom sva nemočno sledila povorki svete jeze, maščevanja in zakona

linča. Nisva se več upirala. Bilo je brez pomena.

»Si slišal?« sem ga vprašal.

»Dobro godljo sta zakuhala,« je odvrnil.

»Ampak saj ne more biti res, da bi se Ljubo in Mišo tako spozabila!«

Davorin je skomignil z rameni.

Čez deset minut so bili spet zunaj. Pihali so od jeze, vendar kravala niso zagnali.

Pep me ni niti pogledal. S tem *mrganom* (34) bi se želel pomeriti neke temne noči v zakotni ulici. To bi bil fajt! Mogoče čez kakšnih deset let. Zaenkrat še nisem sodil v njegovo kategorijo in pri tem ne mislim samo na težo.

Še raje pa bi za vrat zgrabil voluharja Karla. Njega bi se lotil kar zdaj.

»Povej Ljubu, da ga iščemo!« mi je zabrusil na odhodu.

Hotel sem mu reči: »Kdor išče, ta najde,« ampak sem se premislil. Škoda besed za takšnega cepca. Po drugi strani pa nisem želel, da bi šminkerji stresli svojo jezo na meni. No, morda se res še srečamo, dragi moj Karl (35).

17.

Vzpenjal sem se po lesenih stopnicah, ki so na vsakem koraku predirljivo škripale. Spremljal me je vonj po vlagi in plesni, ki je bil značilen za stari del mesta. Stiskalo me je v grlu. V nogah sem čutil svinec. Pogovor, ki sem ga odlagal, je pritiskal z neznansko težo, me hromil, dušil. Najraje bi se zavlekel pod kamen, se skrila v najglobljo temo. Pod roko sem stiskal v vrečko zavito knjigo, ki je žgala kot razbeljeno oglje. Včasih se znajdeš pred ogledalom, z enim samim pogledom premeriš svoje življenje, prebledijo ti lica in zastane srce.

Z grenkobo sem potrkal na vrata. Zvonec ni delal.

»Kdo je?«

»Zoki,« sem odvrnil.

Kolegi so govorili, da ne morejo izreči lastnega imena v vrata. Zato so začeli govoriti v upanju, da jih bo Ljubo prepoznal po glasu. Ker je poznal njihovo zadrego, se je pretvarjal, da ne more ugo-

toviti, kdo je obiskovalec. Nekateri tega niso prenesli, zato so odšli. Ko sem ga vprašal, zakaj to počne, mi je rekel, da so morali tudi kandidati za Šaolin stati pred samostanskimi vrati, čakati po več dni v dežju, vetru in snegu ter s tem dokazati svojo vrednost.

Notri se je zaslišalo stokanje, kateremu je sledilo počasno vstajanje. Težki koraki do vrat. Odklepanje.

»Zdravo,« je zamrmral. »Zakleni za seboj.«

Zvlekel se je do postelje, sedel na rob. S tresočo roko je poiskal škatlo cigaret. Pa je rekel, da je nehal kaditi!

Ljubo ni živel razkošno, nasprotno, njegovo stanovanje je bilo bohemsko, zanemarjeno. Imel je dve sobi. V prvi je bila miza s tremi stoli, štedilnik na drva, ki je služil tudi kot peč, pralni stroj, pomivalno korito in kavč. V drugem prostoru sta se nahajali dve postelji in omara. To je bila soba za goste. Kopalnice ni imel, umival se je v lavorju. Na WC se je šlo na dvorišču. Ko sem ga vprašal, zakaj živi v takšnih razmerah, saj ima dovolj denarja za luksuzno stanovanje, mi je dejal, da živi tako, kot se počuti.

»Koliko je ura?« je vprašal.

»Enajst,« sem odvrnil. Ker se mi je zdelo, da potrebuje dodatno orientacijo, sem pripomnil: »Dopoldan.«

Zamrmral je nekaj nerazumljivega.

Šele tedaj sem opazil, da ni sam.

»Rad bi govoril s teboj,« sem rekel.

»Govori.«

Odkimal sem in pokazal na kup pod odejo.

»Anita ne ve, ali je na Zmelji ali na Marsu,« je rekel.

Ker sem vztrajal, jo je vzel v naročje in jo z odejo vred odnesel v sosednjo sobo.

»Včeraj so te iskali metul'aši,« sem začel, »ampak to si pričakoval, kajne?!«

Šel je do pomivalnega korita ter si pljusknil vodo v obraz.

»Kaj se je zgodilo?« sem hotel vedeti.

Počasi se je obrisal z brisačo. Očitno je veliko spil. Takšnega ga še nikoli nisem videl. Njegov obraz je bil pepelnato siv. Zrušil se je na stol. Že sem mislil, da je zaspal, ko je spregovoril: »Z Mišom sva šla mimo tržnice, ko sva naletela na tisto metul'aško grinto in tri šminkerice.«

Iz podstavka za skodelico, ki mu je služil kot pepelnik, je vzel cigareto, ki jo je prej tja odložil. Potegnil je dim.

»Mrhe so naju zviška gledale,« je nadaljeval. »Tudi frik se je napihoval. Bil sem slabe volje. Ko so se šminkerce začele smejati, mi je prekipelo. Nekaj sem jim rekel, one pa nazaj. Metul'aš je začel gobcati, zato sem ga kresnil. Vse bi se končalo pri tem, če ga ne bi babe *zakurblale* (36), naj mi posveti. Bedak je vstal in me napadel. Stemnilo se

mi je pred očmi. Sesul sem ga kot kanto.«

No, to je bilo to. Ni mi bilo všeč, Ljubo ponavadi ni bil tak, ampak razumel sem ga. Hudiča, kako bi pa jaz ravnal?! Toda to zdaj ni bilo pomembno.

Iz vrečke sem potegnil knjigo in jo vrgel na mizo.

»Kaj za vraga je to?« se je začudil.

»Izpoved šestnajstletne narkomanke.«

Vzel je knjigo v roke in prebral naslov. »*Mi otroci s postaje Zoo*, Christiane F.«

»Rad bi, da jo prebereš,« sem rekel.

Zamišljeno je zrl vanjo.

»Ne vem, če mi bo všeč.«

»O, zagotovo ti bo!« sem vztrajal. »Pripoveduje o dekletu iz Zahodnega Berlina. Živela je v razčlovečenem, betonskem naselju, ki se imenuje Gropuisovo mesto. Z dvanajstimi leti je v mladinskem klubu poskusila hašiš, pri trinajstih je že bila zasvojena s heroinom. Dopoldan je hodila v šolo, popoldan se je fiksala na železniški postaji Zoo. Veš, kako si je priskrbela denar za mamila? Prodajala se je za dvajset mark na otroškem nastavišču!«

Med naju je legla tišina.

»Ja, in?« se je oglasil. »Okej, mala se mi smili, ampak kaj bi rad od mene?«

Pograbil sem knjigo in jo odprl. Pokazal sem mu sliko.

»Glej! Andreas 'Atze', umrl star devetnajst let! Bil je Christianina prva ljubezen. Namerno si je vbrizgal preveliko dozo heroina. V poslovilnem pismu je mlade posvaril pred mamili.«

Pomolil sem mu naslednjo fotografijo, na kateri je bila črnolasa deklica otožnega pogleda.

»Babbete 'Babs', Christianina prijateljica, najmlajša smrtna žrtev heroina v Zahodnem Berlinu!«

Obrnil sem list.

»Livija se je začela fiksati pri petnajstih. Pri osemnajstih so jo našli mrtvo v javnem stranišču na Hansaplateu. V njenem žepu je bilo pismo, prošnja, naslovljena na socialno varstvo, naj ji pomagajo.«

Divje sem listal.

»Poglej! Karin, Barbet, Werner, Michael, Detlef, same izgubljene duše! 'Ne moremo odnehati,' pravijo.«

Zamišljeno je prikimal in potegnil dim.

»Ja, Zoki, življenje je zajebano. Kaj tega nisi vedel?!«

»Ampak, Ljubo, poglej slike! Sama smrt! To nas čaka! To prihaja k nam.«

Naglo je vstal.

»Misliš, da tega ne vem?! Zahodni Berlin je že v Zagrebu! Vse to sem videl na lastne oči.«

Zgrabil sem ga za ramena in stresel.

»Ljubo, končati moraš s tem. In ne seri mi z romantično štorijo o Janji!«

Znova je sedel. Trudno je sklonil glavo, ramena so se mu povесila.

»Ali veš, kaj si?« sem vztrajal. »Trgovec s smrtjo! Navadni diler si, Ljubo! To se mora nehati!«

Počasi je dvignil pogled.

»Se ti ne zdi, da dramatiziraš?« je vprašal. »V klubu ni niti pet pravih narkomanov. In še ti so na tabletah, travi. Niso fizično zasvojeni. Odnehajo lahko kadarkoli želijo. Mladi se samo hočejo zabavati.«

»Ti dilaš mamila in meni boš govoril, da pretiravam?! Kaj pa Valerija? Se ne čutiš odgovornega zanjo?!«

»A, zdaj mi boš Valerijo obesil?! Ona je takšna kakršna je, z mamili, ali brez njih. Saj sem vedel, da mi jo boš nekega dne očital.«

»Lahko rečeš, da je mamila niso pokopala?« sem vzrožil. »In da nimaš nič pri tem?!«

»Mamila so v Valeriji samo prebudila tisto, kar je bilo v njej. Saj si jo poskusil rešiti.«

»In to naj me opere krivde?!«

Iz zavojčka je potegnil novo cigareto in si jo nervozno prižgal.

»Misliš, da bi bil Tito ponosen nate?« sem vztrajal.

Znova se je zazrl vame.

»Tudi Tito je prodajal sanje.«

»Ah, lepo te prosim!«

»Tebi je lahko,« je začel in globoko potegnil dim. »Ti boš odšel študirat v Ljubljano ali Maribor. Imaš punco, ki ti je všeč. Dobil boš dobro službo in nič ti ne bo manjkalo. Jaz nimam niti poklicne šole. Veš, kakšna dela mi ostanejo?! Železnica, ajzlpagnar, sem probal. Za novo leto sem v snegu do kolena letal za vagoni in jih ustavljal z macolo. Ali pa pošta! Pojdi ti zjutraj ob štirih v mrazu, dežju, snegu, raznašat pisma, časopis, pakete. Ali pa tovarna! Delaj osem ur za tekočim trakom in boš videl, kako dolgo boš ostal normalen!«

Delno je imel prav, vendar mu nisem mogel popustiti. Za preveč pomembno zadevo je šlo.

»Vpiši se v večerno šolo,« sem rekel. »Naredi nekaj iz svojega življenja! Mamila niso prava pot.«

»In Janja?« je vprašal čez čas.

»Kaj je z njo? Mar res misliš, da imaš v imenu ljubezni pravico uničevati življenja?! Sicer pa, kakšna ljubezen je to, ki te sili k prekupčevanju?«

»Ti ne razumeš.«

»Razumem, da prodajaš smrt! Ena doza heroína in že imaš fizično zasvojenega odvisneža, ki ne bo mogel odnehati sam od sebe.«

»Ampak jaz ne prodajam heroína! Niti keina!«

»Danes ne. Kaj pa jutri, ko te bodo džankiji sami prosili zanj? Jih boš zavrnil? Seveda ne! Takoj boš letel v Zagreb.«

Obrnil se je proti oknu.

»Ljubo, še enkrat ti rečem, to se mora nehati. Zdaj, v tem trenutku!«

In sem še dodal: »Ali pa nisva več prijatelja.«

V očeh se mu je zrcalilo pogorišče številnih izgubljenih bitk. Njegova duša je želela ven, se rešiti, pobegniti. To sem jasno čutil. Bil je moj prijatelj, moj idol. Občudoval sem njegove številne vrline, še posebej preudarnost, mirnost, privrženost. Ljubo ni bil zloben, diabolichen človek. V njem je bilo veliko dobrega. Njegovo početje je bilo napačno, zgrešeno, satansko. Toda zdaj, ko sem bolje razumel mamila in njihov krog smrti, mi je bilo jasno, da ne morem biti zraven. Pomislil sem na Valerijo. Koliko krivde je bilo Ljubove? Precej! Ljubo je bil odgovoren za več mladih duš, kot je bil pripravljen priznati. Nekateri so zašle zato, ker jim je nudil priložnost, vrata do lažnivih sanj. In koliko krivde je bilo moje?! Gledal sem vstran, nisem hotel videti, kar se mi je dogajalo pred nosom. Bil sem slep za resnico. Moj prijatelj je prodajal temo, počasno, toda zagotovo smrt, živo grozo, pošasti. In v primeru, če se bo mamilarska scena v klubu razvijala in se bodo pojavile trde droge, kot heroin, potem bodo posledice nepopravljive.

»Kaj te je kar naenkrat pičilo?!«

Nestrpno je vstal in stopil k štedilniku. Pristavil je lonček za kavo.

»Ni naenkrat,« sem odvrnil, »v resnici se že predolgo vleče.«

Vrnil se je za mizo in sedel.

»Prenehaj!« sem ponovil.

»Ni tako enostavno.«

»Je! Nehaj zdaj, takoj!«

Roteče me je pogledal. Z roko si je zastrl obraz.

»Ne morem,« je zastokal, »ne morem.«

Skozi mene je zavel veter, ki se je spustil z zvezd, prek polarnega ledu, skozi temo noči. Veter je zapihal od vsepovsod, prodrl skozi sleherni režo, prepihal vsak atom mojega bitja. Stal sem v žrelu črnega vrtinca in okušal mešanico lastnih občutkov. Moja odločnost je dobila jezne robove, ostre kot britev.

»Midva sva opravila,« sem naposled rekel. »Ne poznam te več!«

DRUGI DEL

Si vedel, da dušo, srce in življenje
v nevarnosti zate bi dal brez besed,
da ves sem z nežnim prijateljstvom prežet.
Si vedel, a kaj bi zaman te spominjal.

Byron

1.

Bili smo na višini osem tisoč metrov, ko je nekdo rekel, da tako visoko letijo samo jastrebi. Z JAT-ovim DC-9 smo potovali v Split, kjer nas je čakalo drugo letalo za Dubrovnik. To je bil začetek šestdnevnega maturantskega izleta, na katerega smo šli skupaj trije razredi pedagoške gimnazije. V Dubrovniku bomo ostali tri dni, nato pa bomo nadaljevali pot prek Boke Kotorske v Cetinje in na Lovčen, kjer si bomo ogledali Njegošev spomenik. V Splitu bomo prespali dve noči. Izlet bomo zaključili z ladjo v Koper in z vlakom na Ptuj. Za marsikoga je bil to sanjski izlet, poln lepih obetov.

Sedel sem zraven okna in opazoval oblake. Še nikoli nisem bil nad njimi, razen v sanjah. Spomnil sem se Baudelairove pesmi Tujec, v kateri skrivnostneža sprašujejo, koga ima najraje, starše, prijatelje, domovino, lepoto, denar, on pa vse zavrača in pravi, da ljubi oblake, tiste čudežne oblake, ki

plavajo tja daleč. Toda tisti trenutek mi je bil bližji Jenkov temni oblak izza gore, ki se je privlekel nad polje in se spremenil v žalostno misel sredi mojega srca. Moral bi biti dobre volje, vesel, maturantski izlet je bil presneto dober razlog za srečo, vendar nisem bil. Ovit v pelin, mračne misli, sem bil ves čemereren.

Sošolci in sošolke so se glasno pomenkovali. Punce je bilo strah, fantje so dolivali olje na ogenj in jih strašili z zgodbami o letalskih nesrečah. V normalnih okoliščinah bi se jim pridružil, se spogledoval s stevardesami in trosil neumnosti, toda ne tokrat. Preveč stvari me je težilo, nisem se mogel sprostiti. Bil sem popolnoma izžet. Prigo-varjal sem si, da sem se pravilno odločil, da drugače ni šlo, da človek ne more zoper sebe. Toda kljub temu sem se klavrno počutil.

»Škoda, da ni Diane zraven,« se je oglasil Rudi, ki je sedel zraven mene. Tudi on je bil pobit.

»Ja, škoda,« sem se strinjal. Šele sedaj se mi je utrnila misel, da sploh ne bi bilo napačno, če bi svoje pomisleke in skrbi zaupal kakšni tretji, nepristranski osebi, ki mi je blizu. Diana je bila kot nalašč za kaj takega, povrhu je bila prav ona zraven, ko se je vse začelo, ko sem spoznal Ljuba. Na žalost je Diana zbolela in ostala doma.

Rudi je dvakrat, trikrat poskušal naplesti pogovor, vendar nama beseda ni stekla.

Popoldne smo prispeli v Dubrovnik. Bilo je

precej vroče celo za mesec maj. Z letališča smo se z avtobusom peljali proti hotelskemu naselju nad mestom. Opazoval sem Dubrovnik in se poskušal spomniti, kaj sploh vem o najlepšem jadranskem mestu z bogato tradicijo, zgodovino, kulturo in pevskimi festivali, ki so konkurirali celo splitskim prireditvam. Kolikor vem, je Dubrovnik nastal iz majhnega ribiškega naselja v ilirski dobi. Njegovo ime naj bi izhajalo iz staroslovanskega korena *dabr*, kar pomeni hrast. Naselje so v začetku sedmega stoletja ogrozili Slovani in Obri, ki so v bližini porušili grško-rimsko naselbino Epidaurus. V obdobju razvitega fevdalizma je Dubrovnik dobil podobo utrjenega mesta z visokim obzidjem. V tem času je že bil najpomembnejše mesto na Jadranu. Bogastvo in pomen si je zagotovil s trgovino, saj je ležal ob pomembnih trgovskih poteh, ki so vodila v notranjost Balkanskega polotoka. Trgovina se je odvijala v mestih in na sejnih, blago pa so prevažali Vlahi v karavanah. V dvanajstem stoletju je pod Bizantinsko nadoblastjo postal glavno pomorsko središče južnega dela Dalmacije. Ko je starorimsko cesarstvo oslabelo, je mesto prišlo v roke Beneške republike. Benečani so bili njihovi glavni konkurenti v pomorstvu in trgovini, zato je bil to velik udarec za Dubrovnik. Dož Damjan Juda se je takrat obesil na najvišji jambor.

V štirinajstem stoletju so prišli pod ogrsko

nadoblast in kralju Ludviku I. dejali, da ne morejo živeti, če ne trgujejo. S spretno diplomacijo so dosegli veliko avtonomije in svobode. Dubrovniška občina je tedaj dobila naziv republika. Ko so po Balkanu začeli pleniti Turki, so Dubrovčani sklenili z njimi zvezo. Za privilegij svobodnega trgovanja so plačevali letni davek, *harač*. Ko je grozila evropska vojna s Turki, je Franjo Gundolič dvakrat ubranil dubrovniško svobodo pri papežu. Nemoteno so gospodarili in trgovali vse do leta 1808, ko je Napoleon Bonaparte ukinil Dubrovniško republiko.

No, moj spomin sploh ni bil tako slab. Res je, da nam je razredničarka vse to povedala tik preden smo šli na izlet, ampak vseeno sem bil zadovoljen s količino podatkov, ki se je ohranila.

Iz književnosti sem se spomnil še na dubrovniško dramatiko in Marina Držiča, ki je v komediji *Dundo Maroje* nanizal vrsto likov, kot so skopuški oče, razsipni sin, pohlepni sluge in kurtizane, ki se vsi pehajo za dukati. Ta imenitna komedija je bila prevedena tudi v slovenščino. Hlapca Šimna je na odrskih deskah zaigral najboljši slovenski igravec Stane Sever. Skoraj dobesedno sem se spominjal njegovega modrovanja o denarju. V vipavskem narečju je govoril takole: »Saj tu je ena stara resnica, da cekine v škrinji rja žre. Ne je 'met zlata je hudo, je 'met zlato še hujš! Zgubiš mir, zgubiš spanje, nu samo misliš, da ti vsi strežejo po življen-

ju. Skrivat zlato, peklerska martra, kazat ga, se bojiš.«

Še zadnji ovinek in prispeli smo na cilj.

2.

»Preden zdrvite v hotel, naj vas spomnim, da gremo jutri po zajtrku na ogled mesta,« je rekel Anton Ocvirk, učitelj fizike, ki se ga nismo mogli znebiti niti na izletu. »Ob devetih v avli!«

Vsuli smo se iz avtobusov in stekli v hotel. Tam smo izvedeli, v katerem delu turističnega naselja bivamo. Napotili so nas v enega od mnogih paviljonov, v veliko dvonadstropno hišo blizu morja, ki je bila precej oddaljena od gostov kategorije A. Z Rudijem sva se zasidrala v pritličju, kjer je imela vsaka soba veliko verando brez ograje. Na levi strani sva imela za sosedi bivši sošolki, platinasto blondinko Matejo in črnolaso Bredo, na desni pa kolege iz E razreda.

Na hitro sva razpakirala potovalke in stekla v morje. Polovica vrstnikov je že brodila po plitvini. Nekaj jih je tulilo, kako je voda mrzla. O tem sva se kmalu prepričala sama. Kljub vročemu vremenu, ki niti ob pol šestih popoldne ni pojenjalo, se morje še vedno ni segrelo.

Zato sva se raje vrnila na verando in legla na

ležalnice.

»Hej, kuščarja, ali bosta kokakolo?«

Breda in Mateja sta nama pod nos pomolili pijačo. Takšne vljudnosti ni kazalo zavrniti. Že naslednji trenutek smo veselo kramljali. Prijetno naju je presenetilo spoznanje, da ti dve odličnjakinji, piplarki, ki sta v šoli dajali vtis resnobnih puščob, sploh nista napačni. Nasprotno, bili sta prijetnega videza in sta se izkazali za zabavni ter privlačni mrhi. Najino razpoloženje se je popravilo.

Pridružile so se še tri sošolke, Lidija, Vesna in lepa Helena. Breda in Mateja nista mogli skriti nejevolje. Dekleta so na dan privlekle fotoaparate. Nihče ni imel nič proti slikanju. Punce so se zapeljivo nastavliale objektivu in samo slepec ne bi opazil, da pod majčkami niso imele modrcev.

»Si hočete ogledati našo sobo?« je vprašala Helena.

Povzpeli smo se v prvo nadstropje. Njihova soba je bila brez balkona. Imela je francosko posteljo za dva in rezervno ležišče ob steni. Nato smo šli na kratek obhod po hiši. Kmalu nam je postalo jasno, da je pritličje resnično najboljši del zgradbe, ne samo zaradi velike verande, ki je sobe v zgornjih delih niso imele, pač pa zato, ker je bilo najbolj oddaljeno od naših profoksov, ki so bivali v drugem nadstropju.

Pričelo se je mračiti.

»Gremo skupaj na večerjo?« je vprašala Vesna.

»Trapa!« jo je zavrnila Lidija. »Kaj ne vidiš, kako so lepo po parih? Zoki – Mateja, Rudi – Breda?!«

»Hi hi,« se je zasmejala Helena. »Tamari to ne bi bilo všeč.«

»Prav imaš,« se je strinjala Mateja in me hudomušno pogledala. »Skupaj bomo šli.«

Rudi je komaj zadrževal razočaranje, jaz pa sem samo skomignil z rameni.

»Mogoče imava z Rudijem drugačne načrte,« sem pripomnil.

»Ha, kar misli si!« je razigrano vzkliknila Helena ter me prijela pod roko. »Budno te bomo imele ne očeh.«

Z Rudijem sva odšla v sobo in se oblekla za večerjo.

3.

»Veš, že ves dan zbiram pogum, da bi ti nekaj povedal,« je dejal Rudi v sobi.

»Povej!« sem velel in zlezal v modre kavbojke z zakovicami.

Rudi si je čez glavo navlekel rumeno majico.

»Si slišal, kaj se je zgodilo Ljubu?«

Za trenutek sem zastal, potem pa odkimal.

»Metul'aši so ga dobili v pest,« je povedal in se obotavljal, kakor da ne ve, ali naj mi to sploh razkrije. »Prejšnji petek so vdrli v klub. Na vratih je bil Mišo. Davorina tisti dan ni bilo. Ko so metul'aši navalili, se jim je Mišo umaknil. Zbežal je na WC in zaklenil vrata. Šminkerji so jih vrgli s tečajev, toda Mišo je že pobegnil skozi straniščno okno.

Ljubo je sedel za mizo pri TV-ju. S hrbtom je bil obrnjen proti vhodu. Nihče ne ve, zakaj je bil tako nepreviden. Nasploh se je zadnje čase čudno obnašal, razdražljivo, odsotno.

Prvi napadalec je bil neki najeti boksar. Za njim sta tekla dva metul'aša, ki sta mu pokazala

Ljuba. Bili so hitri kot blisk. Še preden se je Ljubo obrnil, ga je boksar s pestjo sunil v tilnik. Padel je na tla, nakar so ga začeli brcati. Pridružili so se jim še ostali metul'aši, ki so drli za prvo trojico, in tisti, ki so šli najprej za Mišom.

Nihče v klubu se jim ni drznil postaviti po robu. Ko so odnehali, je eden od njih s krvjo napisal na steno Ljubovo ime. Potem so odšli.«

Rudi je znova povесil pogled.

»Nihče ne ve, po kakšnem čudežu je Ljubo preživel,« je pripomnil. »Verjetno so metul'aši drug drugega ovirali, medtem ko so ga brcali.«

Med naju je legla mučna tišina.

»Precej je polomljen,« je spregovoril Rudi. Vem, da mu je naslednje vprašanje šlo težko z jezika.

»Ga boš obiskal?«

Molčal sem.

Odkar sem nazadnje videl Ljuba v njegovem stanovanju, je minilo mesec dni. Praga Kluba mladih nisem več prestopil. Treninge karate sekcije je prevzel Davorin. Ljubo je prenehal vaditi.

Poiskal sem Valerijo in ji dal knjigo *Mi, otroci s postaje Zoo*. Hotel sem ji odpreti oči, jo pogovoriti, naj se odpove mamilom, ker bo v nasprotnem primeru žalostno končala. Zarezala se mi je v obraz, knjigo pa zabrisala v koš za smeti. Nisem bil presenečen, takšna je bila Valerija. Toda moral sem poskusiti. Govoril sem z nekaterimi kolegi iz

kluba in z džankiji, ki sem jih poznal. Vendar so slednji zase trdili, da so čisti in da niso odvisni od mamil. Molil sem jim Christianino knjigo in jih svaril pred drogami. Zdelo se mi je, kot da se borim z mlini na veter. Od začetka so me poslušali, čeprav dvomim, da se jih je kaj prijelo. Kasneje so se razbežali že, ko so me zagledali. Nadeli so mi vzdevek sveti Mihael, zaščitnik *luzerjev* (37).

Ljubo je vedel, kaj ga čaka z metul'aši. Se mi je smilil? Izkoristil je najino prijateljstvo, izkoristil me je za lastne, sebične cilje. Do njega sem še vedno gojil močne občutke, toda ali se mi je smilil? Je bilo to hamletovsko vprašanje, biti ali ne biti? Mislim, da ne.

»Fanta, sta pripravljena?!« je zaklicala Breda z verande.

»Tako!« se je oglasil Rudi.

Ko je hotel odpreti vrata, sem ga zadržal.

»Ne grem na večerjo.«

Na obrazu se mu je zarisalo presenečenje.

»Reci puncam, da sem že odšel.«

Hotel je nekaj reči, ugovarjati, vendar se je premislil.

»Pozneje se vidiva,« sem zašepetal za njim. Odšel je sključenih ramen.

4.

Večerni morski zrak mi je koristil. Rad sem imel vonj po soli, ribah. Stopnice so me vodile k obali, ki je bila zavita v temo. Na nebu se ni videla niti ena zvezda. Nakopičeni oblaki so kot črne gmote težko viseli z neba, na horizontu so se valili v ravno morje. Kako primerno ozračje za moje razpoloženje.

Šel sem na konec lesenega pomola in sedel. Nikjer ni bilo nikogar. Čeprav je bilo vse okrog mene tiho, mirno, spokojno, je v meni vstal vihar, prikazale so se številne podobe. Najprej sem jih hotel utišati, vendar so bile premočne, preglasne, zato sem se jim prepustil.

Prva podoba, ki me je najbolj mučila, je bil Ljubo. Videl sem ga ležati negibnega, oblitega s krvjo. Slutil sem, da bo takšen njegov konec, če bo vztrajal na dilerski poti. »Maščevanje je moje,« pravi Gospod. Ali bi bilo kaj drugače, če bi mu tisti večer kril hrbet? Verjetno ne. Metul'ašev je bilo preveč. Postal bi zgolj še eno nezavestno telo ob njem. Drugo vprašanje, ki se je porajalo, je bilo, ali

sem si sploh še želel biti prijatelj z Ljubom? Ta odgovor je bil mnogo bolj zapleten in me je vedno znova težil. Ljubo je imel veliko dobrih lastnosti, ki so mi bile všeč in sem jih naravnost častil. Njegova odločnost, mirnost, preudarnost, nič ga ni vrglo iz tira. Jaz sem bil žerjavica, na kateri je vse zgorelo, se opeklo, on pa je znal biti kul. Dobro sem se počutil v njegovi bližini. Vlival mi je mir, ki mi je manjkal. Tudi občutek pomembnosti, ponosa se je tu nekje skrival. Redarji smo bili alfa in omega v Klubu mladih, Ljubo pa je bil nad vsemi, neizčrpen vir izkušenj in dobrih nasvetov glede našega dela in preteprov. Prav tako sem ga cenil zaradi njegovega revnega porekla. Že kot otrok in kasneje kot mladostnik je veliko pretrpel, dal skozi številna pomanjkanja in težave. V marsičem je bil kot Oliver Twist in David Copperfield, samo da se je on izgubil, tragično zavil s poti. So ga njegova prva ljubezen, poroka in razočaranje res tako iztirili, da sploh ni opazil, kako je zgrešil smer?! Rad sem imel Ljuba, želel sem si biti z njim, ostati prijatelj, toda njegovega početja nisem mogel več prenašati. Njegova krivda je prešla name in bilo je je preveč, preplavila je robove. Nevednost in nepoučenost nista bili opravičili, ki bi mi zagotovili mirno vest. Christiane je dobro poskrbela za moje demone. Črno-beli obrazi njenih prijateljev, prijateljic, prezgodaj umrlih žrtev heroína, so me nenehno preganjali. Videl sem jih, kako

so se od slabosti zvijali po tleh, bruhalo in hrepeneli po novi dozi. Nekateri so se večkrat poskušali rešiti zasvojenosti, vendar sta jih strah pred abstinenčnimi krizami in stara družba vedno znova potegnili nazaj, jih vsrkala v krog smrti. Ni čudno, da so na koncu takšne poti razmišljali samo še o samomoru in sanjarili o *zlatem šusu* (38), ki jih bo vsega odrešil.

Ampak kaj jih je sploh napeljalo na takšno pot? Nekatero radovednost, družba, druge objestnost, tretje razne težave, vse prave džankije, ki so že globoko zabredli, pa je povezovala ena skupna črta, imenovana malodušje. Ničesar se niso več veselili, niso imeli idealov, ciljev. Glede tega sem jih dobro razumel, čutil. V naši socialistični družbi je prevladovalo mnenje, da od lakote nihče ne bo umrl, da v službo ni potrebno hoditi, ker bo zate tako ali tako poskrbela sociala. Osnovni bivalni pogoji so bili, vsaj načelno, vsem zagotovljeni. Zakaj bi se torej naprezali? Odrasli so se s svojimi prizadevanji zdeli kot otroci, v nenehni naglici za zaslužkom, boljšim avtom, lepšo sedežno garnituro, sestanki. Življenje je moralo imeti kakšen globlji smisel. In veselje tudi.

Spomnil sem se, da je Christiane enkrat rekla, da bi raje živela v času nacizma, ko so mladi imeli ideale, in da je bolje imeti napačne ideale kot nobenih. S tem se seveda nisem strinjal, sem pa večkrat pomislil, kako vznemirljivo bi bilo delovati v par-

tijski ilegali polni zarot, ali se boriti s puško v roki za svobodo. To so bili cilji, ideali, življenje. Za kaj pa naj se borimo mi, otroci komunizma, ki smo imeli vsega dovolj in preveč?! Dobro sem razumel Christianino potrebo po smislu, saj sem ga tudi sam še vedno iskal.

Potem mi je pred oči stopila Valerija. Na začetku sem bil čisto nor nanjo. Strašno me je privlačila, bila je tako direktna in seksi. Njena spontanost me je osvobodila številnih zavor. V meni je prebudila strast, ki sem se ji divje predal. Lahko bi bila srečna, do ušes zaljubljena, toda njej to ni bilo dovolj. Potrebovala je svoj zadetek, sčasoma vedno močnejši, pogostejši. Njena potreba, lakota po mamilih, je postala nenasitna. Opazoval sem jo, kako počasi, a zagotovo propada, drsi v blaznost, v svet, ki mi je bil vedno bolj tuj. Učinki drog so načeli njen spomin, sposobnost razmišljanja. Vedno težje je sledila pogovoru. Ko sva prekinila, je menjavala tipe hitreje kot spodnje hlačke. Pogosto se sploh ni spominjala, s kom je preživela noč ali bežno potešitev. Iz lepote, zapeljivke, se je z mastnimi lasmi vedno bolj spreminjala v razcapanko, v grdega račka, ki je pozabil, da je bil nekoč beli labod. Zame je bila dokončno izgubljena.

Valerijo je v mojem življenju zamenjala Tamara. Ob njej sem začel na svet gledati bolj stvarno, sestopil sem z oblakov, kjer se mi je od

višine že vrtelo. Povrnila so se mi normalna čustva. Zdramila me je iz letargije, otopelosti, v katero sem zapadel v klubu. In prav ona je bila najbolj zaslužna, da sem se zazrl vase, saj mi je dala knjigo, ki mi je odprla oči in spremenila življenje.

Kaj pa Rudi? Moj dragi prijatelj je še vedno zahajal v Klub mladih, čeprav sem mu odsvetoval, mu razkril vse svoje in Ljubove zmote. Zanj me je resnično skrbelo, kajti zdelo se mi je, da ga počasi izgubljam. Ljubo mu je ponudil moje redarsko mesto in Rudi ga je z obema rokama sprejel, čeprav ni bil pripravljen nanj, oziroma, celo po Ljubovem mnenju, sploh ni bil iz pravega testa za redarja. Manjkali sta mu odločnost in agresivnost, enostavno ni bil dovolj zloben za takšno službo. Spomnil sem se na Wayata Earpa, ko je rekel Edu Mastersonu, da nima potrebne ostrine za šerifa, da je preveč vljuden, prijazen, civiliziran, da s pijanimi divjaki ne moreš delati v rokavicah. Ko je nekega večera Ed z lepo besedo poskušal umiriti in razorožiti dva vinjena kavboja, sta ga prerešetala. Zato sem se bal za Rudija. Ni pa bilo izključeno, da sem se motil. Mogoče Rudi mora skočiti v vodo, če se hoče naučiti plavati, morda mu bo redarstvo pomagalo, da postane takšen, kot si je želel biti. Zavedal sem se, da sem bil preveč zaščitniški do njega. Morda je napočil čas, da zrahljam te vezi. Privoščil sem mu, da doživi občutek pomembnosti, to je zelo dobro za samo-

zavest. Kot redarja ga bodo vsi pozdravljali, častili s pijačo, punce se bodo lepile nanj, kar mu je bilo najbolj pomembno, skratka, imel bo vse, kar si je dolgo želel. Vendar v redarstvu ni tičala prava nevarnost, bolj so bila grozeča mamila. Tega me je bilo najbolj strah. Morda bo nanj popazil Ljubo, tako kot je name, saj si drogiranega redarja ni mogel privoščiti. Ampak nekako se mi je zdelo, da se je tudi Ljubo spremenil, da je postal neobčutljiv za okolico. Mogoče so tudi njega razjedali notranji boji, demoni, zaradi katerih se je že nekajkrat zaprl vase. In medtem lahko Rudi potone.

Bolj ko sem razmišljal, bolj mi je postajalo jasno, da bom moral poseči po skrajnem sredstvu, če se hočem približati Rudiju in ga obvarovati. Deloma bo šlo za prevaro, ampak tudi meni ne bo škodilo, da malo odprem ventile. Svetniški sij, ki sem si ga nadel, me je že pošteno dušil, pokal po šivih. Zavedal sem se, da se igram z ognjem, toda nič pametnejšega mi ni padlo na pamet. Naredil bom nekaj grdega, da bi rešil nekaj lepega. Hm, s tem bodo še težave, saj ne verjamem, da cilj opravičuje sredstva. Sicer pa bom itak samo *blefiral* (39).

Vstal sem in globoko vdihnil. Bližina morja me je okrepila. Vedel sem, kaj moram storiti.

5.

»Ballantines!« sem velel natakarku za šankom in pokazal dva prsta.

Rudi me je debelo pogledal.

»Nič ne skrbi, « sem rekel, »nisem se zmotil. Samo malo bi rad skočil iz kože.«

Še vedno ni mogel verjeti.

Ko nama je natakark postregel s pijačo, sem zgrabil kozarec in izpil do dna.

»Še eno rundo, šefe!« sem zahteval.

Rudi je plašno segel po kozarcu in ga počasi nagnil. Nahajala sva se v nekem majhnem baru ob morju. Za večerjo je bilo še prezgodaj, zato sva zavila na drink. Moj načrt je šel lepo v klasje.

Ko sem se včeraj vrnil v sobo, Rudija še ni bilo, zato sem se odpravil spat. Danes smo si ves dan ogledovali Dubrovnik in njegove znamenitosti. Hodili smo po visokem obzidju, obiskali knežji dvor, razne galerije, muzeje, trg, starodavno lekarno. Vročina in hoja sta nas pošteno zdelali.

»Veš, Rudi, razmišljal sem, kaj vse sva že doživela.«

In potem sva začela obujati spomine, ki so naju vezali, lumparije, ki sva jih ušpičila.

»Ampak, Zoki, najbolj žal mi je za tistima Zagrebčankama,« je rekel. »Zakaj jih nisva poklicala?«

Skomignil sem z rameni. Dobro sem se spominjal Nade in Snježane. S šolo smo bili na zagrebškem velesejmu. Z Rudijem sva se ustavila v paviljonu, kjer se je odvijala modna revija. Vodil jo je znani hrvaški televizijski napovedovalec Oliver Mlakar. Na kupu so se zbrale same lepotice. Prava paša za oči. Vrhunec revije je napočil, ko so nastopile v spodnjem perilu. Zaradi visokih pet, ki so jih nosile, se jim je zategnila vsaka mišica in poudarila vitkost zapeljivih teles. Bile so kot boginje z Olimpa. Z ošabnim pogledom so švigale naokrog, kot Atila, bič božji. Najbolj sta nama bili všeč dve rjavolaski z oblinami, kakršne so imele polnokrvne ženske iz detektivske serije Mike Hammer.

Ko se je modna revija končala, sva si obrisala slino z ust in se odpravila naprej. Z odprtimi očmi sva sanjarila o tem, kar sva videla, potem pa BOOM! Čez slabih dvajset minut sva zagledala najini manekenki, kako sta v oddelku restavracije sedeli za mizo in jedli lepinje. Zbrala sva pogum in ju vprašala, če lahko prisedeva. Za čudo naju lepo-

tički nista odgnali. Povedali sta, kako jima je ime. Bili sta kakšnih pet let starejši od naju, vendar pravi zreli mladi ženski, midva pa prava nedozorela mulca. Ne vem, zakaj sta bili prijazni do naju, morda zaradi spremembe, šale ali naveličanosti poslovnježev in drugih polizancev; tega nisem nikoli dognal. Vsekakor sta se odkrito spogledovali z nama. Rekli sta, da imata v Trnskem naselju najeto stanovanje in naju povabili k sebi. Na žalost smo se čez pol ure morali zbrati pred avtobusi, zato sva se s težkim srcem poslovila. Dali sta nama telefonsko številko in zabičali, da ju morava poklicati. Z Rudijem sva bila v devetih nebesih. Oj, ti sladki obeti! Toda ko smo se vrnili domov, sem imel z Valerijo krizo in manekenki sta končali na stranškem tiru.

Zvrnil sem še eno dozo viskija, nakar sem vprašal: »Ali imaš še vedno njuno telefonsko?«

S težkim srcem je odkimal.

»Mama mi je oprala kavbojke, v katerih sem imel listek s številko,« je rekel. »Potem je bil nečitljiv. Dolgo časa sem se bal, kdaj me boš vprašal zanj.«

Glasno sem se zarežal in ga lopnil po ramenu.

»Evo, sam si našel odgovor, zakaj ju nisva poklicala!«

Čez čas sem zavzdihnil: »Midva sva prava osvajalca, kaj?«

»Ti že mogoče,« je dejal in me postrani pogle-

dal.

»Ne bluzi!« sem ga zavrnil. »Povej mi raje, koliko mačk si že pohopsal, odkar si redar?«

»Nisem se še odločil za nobeno,« je odvrnil.

Njegova dilema me je presenetila, vendar nisem vrtal vanj.

»Kako je bilo včeraj z našimi puncami?« sem vprašal.

»Helena je bila besna kot ris, ker te ni nikjer našla. Breda in Mateja pa sta tako skupaj tiščali, da nisem prišel zraven. Po večerji smo šli v disko. Razen plesa se ni nič zgodilo.«

Rudi se je pogreznil vase.

»Veš kaj, prijatelj moj,« sem ga lopnil po hrbtu, »zdaj takoj bova šla na lov in doživela nepozabni maturantski izlet, kaj praviš?!«

Nejeverno me je pogledal. Hotel je omeniti Tamaro, a sem dvignil roko.

»Stari, naj se zgodi kar koli, to bo najina mala skrivnost.«

Zarotniško sem se nasmehnil. Vsak je nagnil še enega ballantinesa, nakar sva krenila proti naši hiši.

Na poti sva srečala Bredo in Matejo. Prišli sta kot naročeni in omamno dišali. Skupaj smo ga mahnili na večerjo. Z Rudijem sva si pomenljivo mežikala in se trapasto smejala. Pošteno sva ga imela pod kapo.

Po večerji sva ju odpeljala v najin bar. Tam

sva se v domačem okolju čisto razživela. Kvasila sva svetovne neumnosti, spričo katerih bi zardevala še Čkalja in Mija Aleksič, največja jugo komika.

Sledil je sprehod po plaži. Bilo je temno kot v rogu, tako kot prejšnjo noč. Mateji sem predlagal, da greva v nasprotno smer od Rudija in Brede. V hipu je otrpnila. Mislil sem že, da bo poklicala prijateljico, vendar si je premislila in šla z menoj.

Nekaj časa sva molče hodila. Veter je nemirno zavijal. Na skrivaj sem opazoval, kako so Mateji plapolali dolgi lasje. Ko je ujela moj pogled, je v zadregi sklonila glavo. Ni bila vajena igre, v katero se je zapletla. Prispela sva na pomol in na koncu obstala. Valovi so visoko butali, se penili, jezno renčali. Pripravljalo se je k nevihti.

»Čudovito!« sem vzkliknil.

»Kaj?« se je zdrznila. »Misliš na tole burjo?«

»Ne,« sem se zasmel.

Pisano me je pogledala.

»Ti si čudovita!« sem rekel. »Spominjaš me na *Ženo francoskega poročnika*.«

Očitno Fowlesovega romana ni poznala, čeprav je bila odličnjakinja.

»Lepotička Sarah je hodila vsak dan na pomol čakati svojega dragega, da se vrne iz vojne.«

»In?«

»Kaj in?«

»Se je vrnil?« je hotela vedeti.

»Ne,« sem dejal. »Padel je na bojišču, njej pa

se je zmešalo.«

Ni se mi ljubilo razlagati postmodernističnosti romana, ki ga je avtor zasnoval kot parodijo na viktorijanska dela, zato sem ji povedal svojo verzijo. Sicer pa je tudi Fowles prepustil bralcu, da se sam odloči, kakšen je najbolj verjetni konec te ljubezenske pustolovščine.

»Vesela zgodba, ni kaj,« je pikro odvrnila.

Spet sem se zasmeljal.

»Ni vse happy end,« sem rekel. »V tej tragični štoriji je ravno lik ženske, ki do poslednjega diha verjame v ljubezen, nekaj najlepšega.«

Spet moja razlaga, ha ha. Oprosti, Fowles.

Mateja me je zmedeno ošvrknila s pogledom.

Tesno sem pristopil k njej. Veter ji je mršil lase, da je zgledala še bolj neresnična. Položil sem roko na njen snežnobeli vrat, jo pričel božati po ušesu. Zdrznila se je.

»Te zebe?« sem nagajivo vprašal.

»Ne, samo tega mi ne delaj. Prosim.«

»Nič ti ni potrebno prositi,« sem bil posmehljiv, a roke nisem odmaknil. »Zaupaj mi.«

»Vem, kaj hočeš,« je bila resna.

Prijela je mojo roko in se me otresla.

»Joj, kaj groznega pa načrtujem, Rdeča kapica?!«

»Fantje ste vsi enaki!«

»Motiš se,« sem rekel. »Mateja, že dolgo si mi všeč. Rad bi hodil s teboj.«

Kar sapo ji je vzelo. Čisto se je zmedla. Fantje, kot sem jaz, ponavadi niso letali za puncami, kot je bila ona. In vedel sem, da ni ravnodušna do mene, saj sem večkrat opazil, kako me je gledala.

»Ampak doma te čaka ...«

Pričel sem jo poljubljati po vratu.

»Ne, Zoki!« Odločno me je odrinila. »Vem, da ljubiš Tamaro. Zdaj bi mi obljubil vse, kasneje pa dvojka.«

»Ne nori. Če ti pravim, da me že dolgo vleče k tebi,« sem se ujezil. »Pridi bliže!«

»Ne bom!«

»Mateja, čisto poštene namene imam s teboj.«

Zdaj je pijanec v meni še sam začel verjeti v svoje laži.

Naglo sem se ji približal, toda ko sem jo poskušal znova objeti, mi je primazala klofuto.

»Hej, kaj je narobe s teboj?!« sem jezno vprašal. Mrha je imela dober udarec.

»Daj mi mir, Zoki! Lepo te prosim.«

Šlo ji je na jok. Za pošizit! Potem se je obrnila in zbežala.

6.

Napotil sem se v diskoteko, ki je bila v hotelskem naselju. Upal sem, da tam naletim na Rudija in Bredo. Če sta medtem odšla v najino sobo, pa ju za nič na svetu nisem hotel motiti. Fino bi bilo, če bi se Rudiju posrečil *big hit* (40).

V diskoteki je vladala nepopisna gneča. Opazil sem veliko naših. Prebil sem se do šanka. Rudija ni bilo na vidiku, Brede in Mateje prav tako ne.

Nekdo me je pocukal za roko.

»Greva plesat?«

Zagledal sem Heleno. Bila je prava paša za oči, zelo seksi. Oblečeno je imela črno minico, temno rdečo majico, ustnice živordeče našminkane. Vroča mačka, ni kaj. Samo jaz trenutno nisem bil za stvar. Mateja mi je grenko obtičala v želodcu. Pijanec se je mulil, zlati dečko pa je ploskal, ker je neiskreno osvajanje spodletelo. Samo, kaj je to pomenilo za naju z Rudijem, si še nisem bil čisto

na jasnem.

»Komaj sem prišel,« sem odvrnil.

»To ni odgovor.«

»Si videla Rudija?«

»To je že vprašanje,« se je nasmehnila. »Ne slediš najinemu pogovoru.«

»Pred desetimi minutami sem se prebudil,« sem lagal. »Pri meni gre to bolj počasi.«

»Ponavadi nisi takšen. Ali si pil?«

»Malo,« sem priznal.

»Super! Kaj praznuješ?«

»Nič.«

»Torej greva?«

»Kam?«

Lahko bi jo tudi vprašal *Že?*, vendar sem se premislil, ker bi lahko mojo šalo vzela zares. Hudičevo se ji je mudilo.

»Ja, plesat vendar! Koristilo ti bo.«

»Kje je Rudi?«

»In sva spet na začetku! Tako ne bova prišla nikamor.«

»Saj nikamor ne mislim iti. Sem ti že rekel, da sem komaj prišel.«

Pogovor z njo me je pričel jeziti.

»Zakaj Rudija tako zavzeto iščeš? Boš zaplesal z njim?!«

Ko je videla, da mi pripomba ni všeč, je hitro rekla: »Ne vem, kje tiči, tukaj se ni prikazal. Zadovoljen? Greva zdaj plesat?«

Sedaj je postala čemerna ona.

Obrnil sem se k šanku in naročil štok kolo.

»Izvoli,« sem ji rekel, »koristilo ti bo. Da ne boš slabe volje.«

»Zraven tebe to ni nobena umetnost,« mi je zabrusila. Pijačo je zvrnila na eks.

»Samo še enkrat ti bom zatežila za ples.«

»Kar daj.«

»No?«

»Od te razbijaške glasbe me je začela boleti glava.«

Jezno se je namrdnila in hotela oditi. Prijel sem jo za roko.

»Saj nisem rekel, da ne bom šel.«

»Nočem, da se siliš.«

»Je že v redu.«

Z mešanimi občutki je zrla vame.

»Ali veš, da si nemogoč!«

»Hvala. Nisi prva, ki mi je nocoj to povedala.«

S težavo sva se prerinila do plesišča. Poskakovanje in suvanje v rebra me ni mikalo. Ne vem, zakaj sem se pustil pregovoriti. Tedaj pa se je zgodil majhen čudež. Divja glasba je prenehala, zaigrali so *sentiši* (41). Plesišče se je v trenutku spraznilo za polovico.

»Hej, kaj je z muziko?!« se je začudila Helena.

»Ne vem. Greva dol?«

»Niti slučajno! Preveč sem se namučila s teboj.«

Tesno se je privila k meni. Mmm, to sploh ni bilo slabo. Helena se mi je zmeraj dopadla, ampak bila je Dianina najboljša prijateljica. Nekaterih pravil sem se držal kot pijanec plota. Eno pravilo je govorilo, da pusti pri miru prijateljico od bivše punce, razen če ju nočeš skregati. Diano sem imel preveč rad, da bi jo prizadel na takšen način.

»Kam si včeraj izginil?« me je nenadoma vprašala. »Si letal za domačinkami?«

»Če bi ti povedal, da sem šel sam na sprehod, mi ne bi verjela, kajne?«

Nejeverno me je pogledala, nato pa naslonila glavo na moje rame. Uf, to je postajalo nevarno. Mirno, fantje, počasi. Zajel me je val omotice, vendar alkohol ni imel nič pri tem.

»Zoki, ali me je tvoja roka pravkar prijela za rit?«

»Ne, to nisem bil jaz, zakaj?«

»Ker nimam nič proti.«

Vau! Bolj jasnega povabila si ne bi mogel želei. V meni se je vnela strast, da sem zagorel kot cigaretni ogorek, vržen v kanto bencina. Že sem hotel pustiti rokam svobodno pot, ko sem zagledal Rudija, ki je stopil v disko.

»Helena, tega mi verjetno ne boš odpustila. Hudiča, še sam si ne bom, ampak zdaj se moram nujno pogovoriti z Rudijem. Adijo.«

Pustil sem jo sredi plesišča.

7.

»Živijo, stari moj!« sem ga pozdravil.

Sedla sva v ložo. Zaradi sentišev je polovica obiskovalcev šla ven na čik.

»Kako je šlo?« sem bil radoveden.

Rudi se je namrdnil.

»Brez veze! Od začetka je dobro kazalo. Dovolila mi je, da sva se držala za roke, celo objeti se je pustila, potem je pri poljubu zmrznila in hotela nazaj.«

»Ne vem, kam dirjajo te *junferice* (42),« sem rekel. »Tudi Mateja je ušla.«

»Res?« se je začudil. To se je ponavadi dogajalo samo njemu.

Podrgnil sem se po licu in rekel: »Njen odhod me še zdaj skeli.«

Rudi je poskočil, oči so mu zažarele. Hotel je vedeti vsako podrobnost. Z veseljem sem mu ustregel, kajti začutil sem, kako naju je skupni neuspeh povezal. Čeprav sem računal na obojestransko

ski uspeh, sem bil zadovoljen z rezultatom, saj je dosegel načrtovani učinek. In za Matejo mi sploh ni bilo mar, bila je zgolj sredstvo. Vseeno pa sem se še naprej pretvarjal, da sem jezen.

»Neumne goske!« sem nakladal. »Pojma nimajo, kaj hočejo! Prepričan sem, da nocoj ne bosta zatisnili očesa. V temi bosta prisegali na previdnost in ogovarjali moški svet. Kar počakajta frači, bosta že prišli na vrsto.«

»Sploh ne vesta, kakšen *žur* (43) sta zamudili,« se je razburjal Rudi.

»Prav je imel Byron, ko je trdil, da žensko prej osvojiš s prezirom kot z rožami.«

»To je rekel?«

»Še zdaj se spomnim njegovih besed: 'Glej, raje prezri jo za nekaj dni. Res nos bo vihala prevzeto, a če boš strpel, prej kot misliš, boš smel poljubiti svojo koketo.' Je pač res, da dekleta ljubijo barabe.«

Nekaj časa sva še modrovala, ko so se od zunaj razlegli kriki.

»Hej, ali slišiš?!«

»Pojdiva pogledat!«

Naša dekleta in fantje so vrešče bežali proti paviljonu. Kaj se je dogajalo?! Domačini so poskakali v tri avtomobile, od katerih je bil eden temnomodri džip, ter jim ob glasnem hupanju in kletvicah sledili.

»Greva!« sem spodbudil Rudija.

Stekla sva za našimi.

Punce so verjetno zakuhale težavo v diskoteki. Najprej so zapeljevale domačine, potem pa stisnile rep med noge. Razgretih strasti se ne podžiga s koketiranjem, razen če se gre do konca.

Sošolci in sošolke so se panično pognali po stopnicah noter. Domačini so obstali pred hišo. Nato se je pričela vojna živcev, taktično obleganje. Naši so napolnili balkone in okna ter opazovali, kaj se bo zgodilo. Pritlična veranda je ostala trdno zaprta. Dvomil sem, da bi si domačini drznili vdreti v paviljon, vendar sem kljub temu ostal pri vznožju stopnic, da bi jim preprečil vstop. Rudi je bil ob meni. Čakala sva, če se nama bo pridružil še kdo od sošolcev, toda nikogar ni bilo blizu.

Domačini so izstopili iz avtov, napetost je narasla. Z balkonov se je zaslišalo glasno vreščanje punc, ki so takoj zatem izginile v sobe. Razmišljal sem, zakaj se naš strogi profesor fizike Ocvirk ne oglasi in prepodi vsiljivce? Njegovega molka nisem razumel. Se je napil in ne ve, kaj se dogaja, ali je tako trdno zaspal? Ampak vik in krik deklet bi ga že zdavnaj moral predramiti. To je bila zame prava uganka. Pa ne, da se je podelal v hlače?!

Trop domačinov se je napotil proti Rudiju in meni. Kazalo je, da nič več ne more ustaviti nasilja. Pijanost me je hipoma minila. Tedaj se je z najvišjega nadstropja oglasila učiteljica glasbe.

»Fantje, kaj se greste?! Če se pri priči ne pobe-

rete, bom poklicala policijo!«

Oho, bravo Zdenka! Nisem si mislil, da je sposobna takšne odločnosti in poguma. Vedno se mi je zdela krhka, mila in ne preveč samozavestna. Toda, ali bo njeno posredovanje zadoščalo? Se bodo domačini pustili pregnati od takšne nežne duše?

»Kaj si drznete?! Poberite se!« je vztrajala.

In res, čudež!

Najprej so se domačini spogledali. Sledil je polglasen prepir, v katerem je vsak zagovarjal svoje stališče. Nekaterim je pijanost že nekoliko popustila, drugim še ne. Kakor koli že, objestnost jih je minila. Pobrli so šila in kopita ter izginili v temno noč. Po balkonih se je znova razlegel vik in krik, toda tokrat je bilo to vreščanje radosti in zmagozoslavja. Vsi smo si oddahnili.

Sošolke in sošolci so se vsuli iz hiše in naju obstopili. Bila sva junaka. Rudi je bil rahlo v zadregi, vendar mu je pozornost prijala. Vesel sem bil zaradi njega, zaradi naju, da naju je nevarnost znova zbližala.

Pogledal sem na najvišji balkon. Učiteljica glasbe se je sklanjala čez ograjo in opazovala okolico. Pomahal sem ji. Ona je bila prava junakinja večera.

8.

»Zoki, mačkon, bova nadaljevala najin ples?« je vprašala Helena in me zapeljivo pogledala. Bila je še bolj seksi kot zadnjič. Njena vitka postava v kratki, tesni beli oblekici je bila naravnost opojna. In dolgi svetli lasje! Ah in oh, punca je bila za dol past!

»Se ne jeziš name?« sem previdno vprašal.

»Kdo se lahko jezi na junaka? Samo ne reci, da spet iščeš Rudija.«

»Hm,« sem se obotavljal, »res ga iščem. Po večerji je kar izginil.«

Bil je dan po incidentu z domačini. Učiteljica Zdenka in profesor Ocvirk sta prijavila zadevo na hotelski recepciji. Varnostniki so dobili opis avtomobilov in ukaz, da jih za nobeno ceno ne smejo spustiti v naselje. Kljub temu so učitelji od nas zahtevali, da se držimo skupaj. Zvečer smo morali ostati na hotelski verandi, kjer je igrala živa glasba Dalmacia Boys. V disko nismo smeli. Še vedno smo se spraševali, kje se je skrival profesor Ocvirk,

ko nam je šlo za nohte. Njemu je bilo nekoliko nerodno, vendar je še naprej izigraval avtoriteto.

Kakor koli že, čez dan smo bili prosti, zato smo se večji del dneva sončili in kopali. Vreme je bilo čudovito, morje se je otoplilo in segrelo vsaj za štiri stopinje. Z Rudijem sva uživala v družbi sošolk. Imenitno smo se zabavali. Celo Breda in Mateja sta se začeli sukati okoli naju.

»Rudi je malo prej odšel z Bredo,« je rekla Helena. »Ne verjamem, da te hoče ravno zdaj ob sebi. Se ti ne zdi, da malo pretiravaš s tem *baby siterstvom* (44)?«

Do neke mere je imela prav, vendar ni poznala celotne slike.

»Zabavaj se, Zoki. *Be cool* (45)!« je vztrajala. »Uživaj z mano! Ne bo te pobralo.«

Res je bilo najbolje, da Rudija pustim z Bredo in se ne vmešavam. Zdaj, ko sva se spet zbližala, bo vse v redu, dovolj časa imava, da zaježim slab vpliv kluba. Po drugi strani pa, če bi Rudi začel hoditi z Bredo, bi takšna odličnjakinja pozitivno vplivala nanj.

»Okej,« sem se naposled vdal. »Zaplešiva!«

Šla sva do njene mize, kjer je imela štok kolo. Odpila je požirek, oblizala rob kozarca s svojimi jagodno rdečimi ustnicami in mi pomolila pijačo. Njene oči so me dražile, njen nasmešek je izzival. Spil sem do dna. Tesno se je privila k meni in me vroče poljubila na usta.

»Kaj ima boljši okus? Pijača ali jaz?«

Vau, mrhica! Tole mi je vzelo sapo.

»Ti,« sem dahnil.

Potem me je prijela za roko in zvelkla na plesišče. Vrteli so komad *Ne spavaj mala moja, muzika dok svira* od Bjelog dugmeta. Glasba je bila hipnotična in kmalu sva divje zarajala. Terapijo s pijačo in plesom sva ponavljala tako dolgo, dokler nisem bil čisto omotičen od njenih čarov. Helena je bila silno lepa, poželjiva, strašno me je spominjala na Valerijo. Včasih se mi je zazdelo, da sta se njuna obraza združila, pomešala in sem se celo zmotil ter ji rekel Valerija.

»Joj, jaz imam dovolj,« je zavzdihnila.

Naslonila je glavo na moje rame.

»Pospremi me v paviljon.«

Med potjo se je tesno privila k meni. Z morja je pihal svež nočni veter, zjasnilo se je. Na nebu so svetile številne zvezde.

»Zoki, se spomniš, kako si mi pomagal v prvem letniku na WC-ju?« je nenadoma vprašala.

Kako bi mogel pozabiti! To je bilo eno mojih najbolj žgečkljivih doživetij z dekletji. Zgodilo se je na začetku pouka pri uri slovenščine. Po štirje smo sedeli skupaj. Helena je bila pri oknu, Diana zraven nje, toda ker je tisti dan manjkala, sem se jaz usedel k Heleni. Naenkrat ji je izginila vsa barva z obraza, postalo ji je slabo. Vprašal sem jo, kaj je narobe. Najprej mi ni odgovorila, zato sem ji pred -

lagal, naj gre domov. Namesto tega me je prosila, če jo odpeljem ven, na svež zrak. Ko sem vprašal učiteljico, nama je dovolila. Na hodniku mi je zaupala, da ima menstruacijo in da se ji je utrgala nitka na tamponu, ko si ga je poskušala potegniti ven. Dejala je, da se to ne bi smelo zgoditi, ampak da se je vseeno. Morda zato, ker jih ni bila vajena. Ponavadi je uporabljala higienske vložke, ki so bolj priporočljivi za dekleta brez spolnih odnosov. Ha, torej je bila še nedolžna! Takrat se mi je to zdel zelo pomemben podatek. Za tampon se je odločila, ker so se pripravljali na rokometno tekmo in ji je bilo z njim lažje igrati. Meni se je vse, kar mi je povedala, zdelo neverjetno, mistično. O ženskih zadevah nisem imel pojma, vendar sem se kljub temu delal, kot da vse štekam. Stopile so ji solze v oči. Rekla je, da bo morala k zdravniku, ampak da jo je strašno sram. Ko sem ji predlagal, naj ji pomaga katera od sošolk, je odvrnila, da ji je preveč nerodno in da tega ne bi dovolila niti Diani.

»Dobro,« sem sklenil, »potem pa prepusti meni.«

»Ali bi res hotel?«

»Z veseljem,« sem bil odločen, »ni problema. Če le hočeš.«

Dejala je, da edino meni zaupa, ker toliko vem o dekletih in ker sem nenazadnje fant njene najboljše prijateljice. Resnici na ljubo mi ženska anatomija takrat še ni bila tako znana, kot sem si

želel in se pretvarjal, zato sem tuhtal, zakaj se Helena sploh vznemirja? Ali bi ji tampon brez vrvice lahko kam pobegnil?! Polotila sta se me radovednost in vznemirjenje. Počutil sem se kot kapetan Kirk na vesoljski ladji Enterprise, v misiji odkrivanja novih svetov.

Odšla sva na žensko stranišče. Smuknila sva v eno od kabin in se zaklenila. Medicinski poseg se je lahko začel. Najbolj sem užival, ko sem ji slačil tesne kavbojke. Nato mi je obrnila hrbet, se pripognila in uprla z rokami na steno. Ker je bil prostor ozek, sem počepnil. Z velikim zanimanjem sem ji slekel hlačke. Nisem mogel verjeti, da bom videl največjo skrivnost te lepoticke, ki je imela že takrat vse kvalitete najboljše mrhe na šoli. Sramežljivo je razmaknila kolena in se razkoračila. O, nebesa! Poželjivo sem se zagledal v njen venerin hribček, medtem ko je ona verjetno zardela. Ob dotiku mojih prstov je zavzdihnila, potem pa obmirovala. Opazil sem, da so se ji mišice na nogah napele kot strune na harfi.

»Pazi, da ne boš potrgal deviške kože,« je šepnila.

Ops, tole ne bo enostavno. Pojma nisem imel, koliko je himen prožen. Razmišljal sem, kako naj se lotim problema. Bila je suha in toga, zato nisem mogel kar seči po tampon. Toliko sem že vedel o dekletih. Začel sem jo božati. Slišal sem jo stokati in nekaj mrmrati. Ni se mi zdelo, da ugovarja. Čez

čas se je sprostila in odprla. Potem je šlo zlahka.

Po opravljeni zadevi se mi je hvaležno nasmehnila.

»Bolje bo, če tega ne omenjaš Diani,« je rekla.

»Niti v sanjah. To bo najina skrivnost. Nikomur je ne izdam,« sem zatrdil.

Poljubila me je na lice, jaz pa sem imel cmok v grlu. Potem sva se vrnila v razred.

Helena me je močneje prijela pod roko.

»Hi hi hi,« se je zasmejala in namuznila. »Takrat si me tako razrajcal, da se niti doma nisem mogla pomiriti.«

»Aha, zato si bila nemirna pri pouku. Jaz pa sem mislil, da sem kaj naredil narobe.«

»Saj tudi si!«

»Kaj?!«

»Pustil si me pri miru.«

Nekaj časa sva molčala, vsak s svojimi mislimi.

»Saj veš, da sem takrat hodil z Diano,« sem dejal, kakor da bi se moral opravičiti.

»Ampak želel si si pa me, kajne?«

»Še vprašaj! Kaj ne veš, da si najlepša bejba na šoli? Kateri norec si ne bi tebe poželel?!«

Nato je rekla: »Zdaj nisi več Dianin fant.«

»Ne, nisem,« sem se strinjal. »Zdaj sem Tamarin fant.«

»Tamara ni moja prijateljica,« je odvrnila. »Pravzaprav je sploh ne poznam, razen na videz.«

Prišla sva do hiše. Helena je zastala pred mojo sobo.

»Poglej, če je Rudi že nazaj.«

Odklenil sem vrata in prižgal luč. Soba je bila prazna. Rudi se je očitno nekje zabaval.

V prostoru je spet zavladata tema. Helena se mi je približala in me objela od zadaj. Na vratu sem čutil sem njen topli dih.

»Zoki, v tvojem življenju bo zmeraj kakšna punca,« je zašepetala. »Če ne bova zdaj skupaj, ne bova nikoli.«

Počasi sem se obrnil.

»Vem, da si to želiš,« me je podžigala.

Tudi meni so se po glavi podile enake misli. Že dolgo sem jo hotel imeti in to je bila zadnja priložnost. Utrip srca mi je naglo poskočil, žila na sencih je izstopila.

Helena si je snela naramnice z ramen. Bela obleka ji je neslišno zdrsnila na tla. Modrčka ni nosila. Njena koža je bila gladka, mehka, skoraj žametna. Dišala je kot jutranji cvet, ki radoživo pokuka na plan in širi opojne vonjave. Zakopal sem se v njeno toplo, voljno telo in se predal poželenju.

Svetloba mi je eksplodirala v glavi. Nekaj trenutkov sploh nisem vedel, kje se nahajam. Potem so predmeti začeli dobivati obliko.

V sobo je vstopil Rudi.

»Kaj počneš tukaj?!« je nadrl Heleno.

»Hej, Rudi, kaj je narobe?« sem se oglasil.

»Ti ni povedala, da je zmenjena z mano?!«

»Ali nisi bil z Bredo?« sem se začudil.

»Helena mi je rekla, naj se znebim Brede in jo počakam v njeni sobi.«

Oba sva se zagledala v Heleno, ki se je potuhnila pod odejo.

»Oprosti, Rudi,« je dejala, »čisto sem pozabila. Malo preveč sem popila. Ne zameri.«

»Kako si mogla!« se je jezil. »Skoraj celo noč sem te čakal. In zaspal! Predramili sta me Lidija in Vesna, ko sta se vrnila v sobo.«

Pogledal sem na uro. Bil je pol petih.

»Res mi je žal,« je zašepetala.

Nastala je neprijetna tišina, nakar se mi je posvetilo.

»Helena, ali se mi maščuješ?«

Zardela je do ušes.

»Za tisto v diskoteki?!« sem na glas razmišljal.

Rudi je hotel vedeti, za kaj gre. Povedal sem mu, kako sem ga vsepovsod iskal in na koncu zara-

di njega zapustil Heleno na plesišču.

»Je to res? Se maščuješ?!« sva hotela oba vedeti.

S težkim srcem je priznala, da je bil takšen njen prvotni namen.

»Ampak, Zoki, to, kar se je zgodilo med nama, je iskreno,« je skušala popraviti zmešnjavo. »In na deseti obletnici mature se bomo temu smejali.«

Ne Rudiju ne meni ni bilo do smeha.

»Obleci se in pojdi!« sem ji velel. Bil sem resnično besen.

Tiho kot miška se je pobrala iz sobe.

9.

Zjutraj so nam v hotelu pripravili zgodnji zajtrk. Nato smo se stlačili v avtobuse, s katerimi smo krenili v Cetinje in na Lovčen.

Rudi je bil slabe volje. Usedel se je k oknu, jaz pa zraven njega. Helena se naju je izogibala v velikem loku.

Dan je postal neznosno vroč. Avtobus je bil kmalu vroča savna in še pijačo smo pozabili vzeti s seboj. Kakšna napaka! Gorska pokrajina ob morju, prek katere smo se peljali, je bila izredno strma in gorata. Cesta se je kot kača vila v obliki ostrih ovinkov. Imeli smo duhovitega vodiča, ki je bil poln anekdot o Črnogorcih in je trdil, da je njihovo primorje najlepši del Jadrana. Ko smo prispeli do Boke Kotorske, nam je povedal zgodbo. Ne vem, če je resnična, je pa v zvezi s cesto, ki je tod vodila. Inženir, zadolžen za gradnjo, se je zaljubil v bogato patricijko, s katero se zaradi stanovskih razlik ni mogel poročiti. V njeno čast je speljal cesto v

obliki črke F, ki je bila začetnica njenega imena. Meščani Boke Kotorske so bili tako razjarjeni, ker je potratno ravnal z njihovim denarjem, da so ga obesili na glavnem trgu.

Okoli poldneva smo prispeli v Cetinje. Rudi se je še vedno kislo držal in ni dovolil, da bi ga zapletel v pogovor. Opazil sem, da ga je Breda postrani gledala. Verjetno jo je včeraj hitro odslovil, da bi bil s Heleno, zdaj pa je bila zamera na obeh straneh. Bredin vlak je odpeljal in Rudi se je tega zavedal.

V Cetinju nas je pričakal mali duhovnik markantnega videza. Odpeljal nas je v samostan, kjer so prebivali vrhovni cerkveni poglavarji, imenovani *vladike*. Ti so predstavljali edino avtoriteto, ki so jo priznavala črnogorska plemena. V visokih gorskih predelih so živela po svojih nenapisanih zakonih in se medsebojno bojevala zaradi krvnega maščevanja. Čeprav plemensko neenotni, so kakor en mož vstali v boju zoper Turke, ki so v planinske predele prihajali ropat ali pobirat davek, imenovan *harač*. Ker so bili Turki konjeniško ljudstvo, v gorah nikoli niso mogli vzpostaviti trdne oblasti. Črnogorcem so večje težave delali *poturčenci*, ki so živeli v nižinah in se povezovali s Turki. V osemnajstem stoletju je vladika Danilo pozval vsa plemena na končni obračun z njimi, ker so bili nenehna nevarnost v boju za svobodo. Ta dogodek je kasneje opisal vladika Petar II. Petrovič Njegoš

v znamenitem epu *Gorski venec*.

V samostanu so nam pokazali prvi pisani zakonik, sprejet na skupščini plemenskih poglavarjev za časa Petra I. Petroviča. Uvedel je davke in prepovedal krvno maščevanje. Njegov naslednik Petar II. Petrovič Njegoš, sposoben državnik in velik pesnik, pa je vzpostavil senat, vrhovno državno telo. V njegovem času so odprli prvo osnovno šolo in gradili ceste, ki so povezovale trgovino Črne gore z Boko Kotorsko. Oglledali smo si njegovo obleko vladike, ki je bila sešita z zlatimi nitmi. Med narodom je bil zelo priljubljen in cenjen.

V boju zoper Turke so Črnogorci velikokrat pomagali tudi sosednjim hercegovskim plemenom. Njihovo nesebično pomoč je ovekovečil hrvaški pesnik Ivan Mažuranič v epu *Smrt Smail Age Čengića*. Evropa je samostojnost Črne gore priznala po bitki na Grahovem polju, ko so številčno šibkejši Črnogorci gladko premagali Turke. To se je zgodilo v času Njegoševega naslednika Danila II., ki se je razglasil za kneza in povezal z Napoleonom III. Danila so kasneje ubili v Kotarju. V atentat je bila vpletena domača opozicija ob podpori avstrijskih interesov. Danila je nasledil Nikola, ki je od vseh južnoslovanskih vladarjev najdlje ostal na oblasti. Oklical se je za kralja in vladal vse do konca prve svetovne vojne, ko je Črna gora, nekdanja Zeta, postala sestavni del kraljevine SHS.

Iz Cetinja smo se odpravili na Lovčen in se

zaradi vročine trikrat ustavili. Pili smo vodo iz bistrega potoka in bili presenečeni, da v onesnaženosti, v kateri živimo, še obstajajo oaze naravne čistosti. Enkrat smo se ustavili sredi kamenja in krša, na samotni kmetiji, kjer so nas pogostili s pravim črnogorskim sirom in slanino.

Zdelani od žgočega sonca smo se z zadnjimi močmi povzpeli na Lovčen, kjer so Črnogorci postavili Njegošu ogromen zlat spomenik. Vodič nam je zaupal, da so kip pred leti poskušali ukrasti štirje tuji komandosi in da je eden od njih izgubil življenje. Prigoda je verjetno sodila v lovske zgodbe vodičev, med pravljice, saj majhna skupina tatov nikakor ne bi mogla odnesti tristokilogramskega kipa.

Ko smo se vračali po stopnicah, smo naleteli na vojake JLA, ki so v polni bojni opremi tekli navzgor. Reveži so bili čisto premočeni od potu, kakor da bi pravkar stopili izpod prhe. Nas, fante, je stisnilo pri srcu, saj se nam je vojaščina naglo bližala.

Ob vznožju Lovčena smo si kupili razglednice in voščene kipce vladike Njegoša. Nato smo se vrnili v Dubrovnik. Rudi je bil še vedno čemerren. Mislil sem, da ga bo do večera minilo, saj sva bila nenazadnje oba žrtvi Helenine male spletke.

10.

Še istega večera smo se v Dubrovniku vkrcali na trajekt za Split. Ko smo pripluli v luko, se nam je pripetila majhna nesreča. Zaradi teme in gneče se je naš trajekt zaletel v ogromno belo potniško ladjo. Najprej smo se na smrt prestrašili, potem pa opazili, da škoda ni velika, samo nekaj zmečkane pločevine, ki jo bo možno hitro popraviti. Vendar našega mnenja ni delil kuhar s sosednje ladje. Skozi okno je pomoli glavo ter nas ozmerjal s slepci in morskimi gusarji, vse v eni sapi.

Iz luke smo pešačili do hotela Marjan, kjer smo imeli rezervirane sobe. Nameščanje je trajalo dlje, kot smo pričakovali, ker je bilo na voljo samo eno dvigalo. Nihče ni zbral toliko moči, da bi se odpravil peš v deseto ali dvanajsto nadstropje.

»Zoki, dobil sem ključ!« mi je zaklical Rudi.

Prerinila sva se v dvigalo in končno odpeljala navzgor. V sobi sem nameraval zgladiti nesporezum, postaviti stvari na nove temelje, toda bila sva

tako zbita, da sva zaspala v trenutku, ko sva legla.

Naslednji dan smo si ogledali Split. Dioklecijanovo palačo sem že večkrat videl s ptujskimi taborniki. Z Rudijem nisva veliko govorila. Nisem vedel, kako naj se mu približam. Naj se spet napijeva, osvaja punce? Zdelo se mi je, da to ne bo več vžgalo.

Po večerji je Rudi izginil. Odšel sem v hotelsko diskoteko, ki je bila prazna. Morda je kje obtičal s kakšnimi dekleti.

»Ali se lahko pogovoriva?«

Za mano je stala Helena, nenaličena, v kavbojkah, skesanega obraza.

Ozrl sem se okrog sebe.

»Ne vem, če je to ravno dobra ideja,« sem rekel.

Nisem želel, da naju Rudi vidi skupaj.

»Prosim!« je vztrajala. »Grozno se počutim.«

Ker sem omahoval, je, kakor da bi brala moje misli, dejala: »Lahko greva v mojo sobo. Lidija in Vesna sta šli v mesto.«

Še vedno se mi ni zdelo pametno, da bi razčiščevala dogodke prejšnjega večera, vendar sem ji vseeno sledil. V dvigalu sva molčala. Kakor hitro pa je zaprla vrata sobe, se je razjokala. Skozi solze je hlipala in se opravičevala. Verjel sem, da ji je žal, sicer ji jaz tako ali tako nisem nič zameril. Lepo mi je bilo z njo. Zdelo se mi je, kakor da bi bil znova z Valerijo. Zaradi tega občutka in okupacije

z Rudijem, še sploh nisem registriral moralnega mačka. O tem, da ga bom še imel, pa ni bilo dvoma.

Pobožal sem jo po laseh, ji otrl solze in hotel potolažiti, ko me je z ulične strani premotil hrup. Planil sem k oknu. Pred hotelsko diskoteko so starejši možakarji, po obleki sodeč domačini, pretepali dva mladeniča. Prevrnili so jima motor, težko hondo, na silo odprli njune kovčke in raztrosili vsebino po ulici. Največji domačin, pravi orjak, je pograbil enega od fantov, ga dvignil visoko v zrak in ga treščil ob pločnik. Drugi nesrečnež jim je poskušal zbežati skozi stransko ulico, vendar je bila brez izhoda. Nasilneži so to vedeli, saj se jim ni mudilo za njim. Ko sem opazil, da je eden od domačinov potegnil nož, me je spreletel srh. Kje za vraga so bili hotelski varnostniki?! Zakaj jima nihče ne pomaga?

»Zoki, se ti je zmešalo?!« sem slišal Helenin glas.

Moj naivni nagon po pravici me je pognal proti dvigalu. Moral sem se vmešati, storiti kaj za reveža, preden bo prepozno. Dvigalo je bilo na srečo prosto in me je naglo poneslo v pritličje. Na vso moč sem stekel skozi vežo in okrog hotela, kajti diskoteka je imela poseben vhod.

Najprej sem naletel na zijala, ki so se nagnetla na pločniku. Prerinil sem se skozi in spoznal, da je bil moj trud zaman. Reševalci so že odvažali enega

fanta. Za njim se je vlekla krvava sled. Policija je vklenila tri domačine, ostali so pobegnili.

Hotel sem se vrniti v hotel, ko sem nekaj korakov za seboj zagledal Rudija. Bil je ves zadihan. Očitno je želel posredovati tudi on. Njegov pogum me je ganil, saj sem dobro vedel, kako močno se je bal preteпов.

Toda ko sem se mu nasmehnil, je zbežal proč. Nekoliko sem se zmedel, nato pa stopil za njim.

Našel sem ga v sobi, sključenega nad mizo.

»Rudi, za božjo voljo, kaj počneš?!«

Zgrabil sem ga za roko.

»Pusti me pri miru!« je zakričal.

Ko sem ga izpustil, se je znova sklonil nad beli prah in ga posmrkal.

»Nikoli ne bom kot ti!« je zaihtel. »Nikoli ne bom neustrašni fajter! In nikoli se ne bodo punce lepile name!«

Poskušal sem ga potolažiti, strezniti, mu ugovarjati. Bil je moj najboljši prijatelj. Čutil sem se odgovornega zanj. Najprej Valerija, zdaj Rudi. To je bilo preveč. Prekleti Ljubo! In prekleta mamila!

»Ti si moje prekletstvo, Zoki!« mi je zabrusil. »Ob tebi ne morem dihati! Če si bil kdaj koli moj prijatelj, potem me pusti pri miru!«

Stal sem kot kip in ga nemo gledal. Tukaj ni bilo več kaj reči. Rudi je bil izgubljen, za mene in za sebe. Nič, kar bi storil ali rekel, ne bi spremenilo njegove odločitve. Poznal sem ta pekel, ki je po-

žrešno goltal in ostajal nenasiten.
Tiho sem zaprl vrata za seboj.

EPILOG

Ne bo te rešila
Jezusova, Sokratova smrt, ne zlati
Sidartha, ki si jo je znal izbrati
na nekem vrtu nekega večera.

V Hadu ni sočutja
in Božja noč nikoli nima konca.
Tvoja tvarina je čas, neutruden
čas. Si vsak osamljeni trenutek

Jorge Luis Borges

1.

»Tako, pa smo prišli na konec zgodbe,« sem rekel Diani in Heleni ter zaključil pripoved, začeto na dan velikega maturantskega slavlja na terasi gostilne Rozika.

»Na izletu sem bila prava packa!« se je oglašila Helena. »Nikoli si ne bom odpustila! Ti si bil zmeraj dober do mene, Zoki.«

Oba sva rahlo zardela. Nerodno nama je bilo vpricho Diane. Zdaj je vedela tudi za prigodo na WC-ju.

»Ne trapaj!« sem jo zavrnil. »Mamila so bila kriva. In klub. Nikoli ga ne bi smel odpeljati tja.«

»Saj nisi mogel vedeti,« je rekla Diana.

Skomignil sem z rameni.

»Zato nisem nič manj odgovoren.«

»Ne moreš rešiti vsega sveta. Vsak je odgovoren sam zase. Normalno je, da pri tem delamo napake, ampak to je del odraščanja, naše osebne rasti.«

»Ja, ampak v življenju si moramo pomagati, skrbeti drug za drugega,« sem vztrajal. »Jaz sem v klubu zamočil.«

»Prestrog si do sebe,« je pripomnila Helena.

Čez čas se je spet oglasila Diana.

»Ali si z Rudijem še kdaj poskušal navezati stik?«

Enkrat mi je z nekega izleta poslal kartico. Takrat sem pomislil, da še ni vse izgubljeno. Nato sva se nekega dne znašla na samem in imela priložnost, da spregovoriva. Bilo je pri telovadbi, ki smo jo imeli fantje iz paralelk skupaj. Prišla sva pred športno dvorano Mladika. Edino midva nisva vedela, da je ura odpadla. Takrat sem ga ogovoril. Ne vem, ali mu je bilo hudo, ali sem bil kriv jaz, ampak obrnil se je brez besed in zbežal.

»Ne bi imelo smisla,« sem odvrnil. »Rudi ima svojo pot. Jaz bi ga samo oviral.«

»Kaj pa Ljubo?« je hotela vedeti Diana.

»Do danes se še nisva srečala.«

Ene skrivnosti pa jima nisem mogel razkriti. Ni mi šla z jezika. Vzrok nista bila ne strah ne sram, ampak občutek, da sem storil premalo. Dolgo časa sem razmišljal, kaj naj ukrenem v zvezi s klubom, Ljubom in mladimi izgubljenimi dušami, ki me niso hotele poslušati. Kako naj jih obvarujem pred njimi samimi? Sem res pretiraval, kot je trdil Ljubo, in razmere sploh niso bile tako alarmantne, kot so se meni zdele? Tablete in trava sta povzro-

čala le psihično odvisnost, toda od te točke do heroína se mi je zdel samo korak. Valerija definitivno ne more več odnehati po svoji volji. In kaj je posmrkal Rudi, ko sem ga zalotil v sobi? Zdrobljeno tableto ali kokain?! Berlin morda še ni prišel na Ptuj, ampak če je že v Zagrebu, koliko časa nam je še ostalo? Premišljeval sem, tuhtal, presojal, ocenjeval, potem pa se odločil, da zadevo prijavim policiji, vendar ne ptujski. Odšel sem v Maribor, kjer so me na UJV-ju povezali z inšpektorjem Slaničem. Povedal sem mu vse o klubu in o zagrebški navezi. Poslal me je domov z oblubo, da bodo raziskali zadevo. Ker se mi dolgo ni javil, sem ga čez čas sam poklical. Dejal je, da o preiskavi ne more govoriti po telefonu, da pa je stekla. Potem sem slišal, da so policaji v Klubu mladih izvedli racijo. Ne vem, če so kaj našli, ali če so koga priprli, toda Ljubo je ostal na prostosti. In še vedno je bil redar. Po tistem sem ga vsak dan, vsako uro, vsak trenutek pričakoval. Pod srajco sem nosil nunčake in se oziral čez ramo. Kdaj bo prišel? Bo to Mišo, Davorin, Ljubo ali kar vsi trije? In vendar ni nič ukrenil. Je tudi njega mučila vest? Kaj pa mladi v klubu? Kolikor sem slišal, so se manj zadevali v klubu in več v parku. Ampak v bistvu se ni nič spremenilo.

Bratranec, ki dela v Münchnu, mi je povedal, da so pred kratkim v Nemčiji gledali film *Mi, otroci s postaje Zoo*. Christiane F. je igrala mlada

Natja Brunkhorst, režiral je Ulrich Edel. Bratranec je rekel, da so pri njih narkomani za vsakim vogalom, da so za en zadetek pripravljene narediti vse, krasti, se prostituirati, celo ubiti človeka, pri tem pa mislijo, da lahko prekinejo z mamili kadar koli hočejo. Vendar že ena doza heroina zadošča, da se postane fizično odvisen. Nekateri poskušajo prenehati z uživanjem narkotikov, še posebej, če jih šokira smrt bližnjega zaradi prevelikega odmerka, toda abstinencijske krize so grozne. Ampak tudi če se otresejo telesne zasvojenosti, po vrnitvi v staro okolje spet podležejo skušnjavi. Le redki se izvlečejo iz tega pekla.

»Zoki, ali ju misliš imeti samo zase?«

Ob mizi sta se ustavila dva kolega iz paralelke. Zatežila sta Heleni in Diani za ples. Punci sta se najprej upirali, potem pa na moje prigovarjanje popustili. Helena se je sklonila k meni in me poljubila na lice.

»Hvala,« je dahnila, »za vse.«

2.

Sedel sem s kozarcem kokakole v roki. Sošolci in sošolke so se zabavali, plesali, smejali, mene pa so preplavile najrazličnejše misli, občutki, spomini. To je bil torej konec srednje šole in začetek nečesa novega, drugačnega. Hotel sem naprej, pozabiti slabe stvari, se spominjati lepih trenutkov, toda preteklost me je še vedno držala v svojih krempljih. Njen prijem je, po pogovoru z Diano in Heleno, nekoliko popustil, vendar sem se zaradi mamil in Kluba mladih še vedno slabo počutil. Hotel sem drugačen, boljši svet. Kako otročje! Svet, v katerem bi bili vsi ljudje srečni. Smešno! V resnici sem imel več težav s seboj, kot s svetom. *Ne glej iver v očesu svojega brata, ko pa imaš bruno v lastnem.* Težave, ki so me pestile, razjedale, so me navdajale z občutki nemoči, frustracije, predvsem pa jeze. Zakaj ni policija zaprla Kluba mladih? Zakaj se mladi fiksajo?! Zakaj se sploh

vznemirjam? Ali pretiravam? Česa me je strah? Morda tega, da če ne bom ničesar ukrenil, ne bo nihče drug in potem se ne bo nič spremenilo. Kakšna domišljavost! Kdo sem sploh jaz, ki sem mislil, da lahko spremenim svet?! Nihče! Maturant, ki je komaj zakorakal v življenje. In vendar občutek dolžnosti in krivde ni hotel popustiti, dihal mi je za vrat. Samo sedeti križem rok, mirovati, gotovo ni pravi odgovor. Krišnamurti je dejal, da se bo svet spremenil takrat, ko se bo spremenil posameznik. Preden padejo kraljestva, se morajo spremeniti ljudje, je govoril tudi Janez Krstnik. Torej, najbolj prispevamo k lepšemu jutri, če pometemo pred svojim pragom. Potem dosežemo notranji mir, pomiritev s svetom, v katerem živimo, Hm, to je bilo lažje reči, kot storiti. Še vedno so me vrtinčili občutki, ki so me ponesli zdaj v stanje jeze, besa, zdaj v stanje nemoči, popolnega obupa. Ta eksplozivni koktajl je v meni prebujal nasilne misli. Še dobro, da sem imel ventil v vadbi karateja. Znova sem se pridružil treningom v matičnem društvu, sekcija v Klubu mladih je itak zamrla. Ukvarjanje s karatejem je pomagalo, da se moje nasilne misli niso utelesile v nasilnih dejanjih. To ne bi bilo dobro. Ampak zakaj nas je nasilje tako privlačilo, fasciniralo? Aleksander Veliki, Džingiskan, Napoleon, Hitler, vojne, osvajanja. Američani so o svojih hudodelcih, morilcih snemali filme. Revolveršaši z Divjega zahoda,

kot Jesse James, Billy the Kid, John Westley Hardin, Tom Horn so veljali za junake, čeprav so bili brezvestni jemalci življenj. Z enako naklonjenostjo so gledali na gangsterje; John Dillinger, Bonnie in Clayde, Al Capone, Gotti so bili legende. Celotakšen veliki duh, kot je bil argentinski pesnik in pisatelj Jorge Louis Borges, je nasilju v svojih milongah dajal romantični pridih in z nostalgijo zapisal: »Mitologija nožev in vbodljajev se počasi izgublja iz spomina; junaška pesem se je preselila med neokusne policijske akte.«

Če je imel Darwin prav in smo se razvili iz opic, potem je nasilje izviralo iz naše živalske narave. Človek človeku volk. Z napredkom civilizacije in višjo kulturo se je v ljudeh prebudila potreba, da svojo nasilno naravo oklesti, ji da drugačen predznak, jo očisti in opraviči, dokler ne bo povsem izginila, odmrla in ne bo več potrebna. Bo človek nekega dne postal angel, vreden nebeškega kraljestva in večnega miru, morda doseženega celo na Zemlji? Ne bi bilo slabo. Vsekakor je bil ta dan še strašno daleč.

Odkar sem prvič slišal predavanje Vilija Grabnerja o Indiji, jogijih in velikih učiteljih Vzhoda, sem mnogo bral in razmišljal o smislu življenja, podobi sveta. To me je privedlo do primerjave med verstvi in religijami. Dobil sem občutek, da vse govorijo o eni in isti stvari, ki je prilagojena različnim kulturnim sredinam in času,

v katerem je nastala. Odkril sem, da so tudi na Zahodu živeli veliki duhovni učitelji: Swedenborg, Helena Petrovna Blavatsky, Rudolf Steiner, Elifas Levi, Thomsen Martinus. Ampak vse te velike ideje in lepe misli so se lomile in razbijale v mojih občutkih jeze in nemoči. Poskušal sem se potopiti na dno moje biti. Kje je tičal vzrok za izvirno jezo? Kako prav bi mi prišel Freud s svojo psihoanalizo. Toda on bi verjetno vse skupaj pripisal odraščanju, puberteti, trenutku, ko spoznamo, da je svet daleč od ideala, o katerem se učimo v šoli.

3.

V eni od knjig o duhovnosti, ki sem jih v zadnjem času vneto prebiral, je pisalo, da je strah nasprotje ljubezni. Torej, če jeza izvira iz strahu, je rešitev v ljubezni? Kul! Ljubezen do deklet sem poznal. Čeprav je bila tukaj verjetno mišljena bolj duhovna, univerzalna ljubezen, je bilo treba nekje začeti. Velikokrat sem razmišljal o tem, zakaj nas nasprotni spol tako privlači. Kaj je gnalo Casanovo, da je postal največji ljubimec žensk? Kakšna potreba ga je vodila? Kaj pa Byron, Picasso, Rudolf Valentino, Karel II., Ali Kan, Rubirosa, vsi ti mojstri ljubezni; kaj so iskali? So bile ženske angeli in moški hudiči, potrebni odrešenja? Smo bili celi samo tedaj, ko smo se združili z nasprotnim, nežnim spolom? V ljubezni se je skrivala blazna moč, ki so ji podlegale tudi ženske, od velikih kurtizan, kot La Belle Otero, Mata Hari, Skittles, do vladaric, kot Nofretete, Kleopatra, do filmskih igralk, kot Merlyn Monroe, Rita Hay-

worth, Julia Roberts, in manj znanih žensk, kot Betty Martin. Moški in ženske so skozi vso človeško zgodovino doživljali skrivne ljubezenske pustolovščine, se predajali nebrzdanim poželenjem in trpeli v strastnih zaljubljenostih. Kraljem in predsednikom so se zaradi nespodobnih ljubezni majali prestoli in položaji. Velike osebnosti so se požvižgale na svoj ugled, samo da je bilo uslišano njihovo hrepenenje. Tako moški kot ženske smo bili v ljubezni pripravljene zastaviti vse, dobro ime, položaj, bogastvo in celo lastna življenja. Kdo je torej lahko oporekal tej odrešenjski sili?

In moja Tamara! Videl sem jo, kako stoji gola pod prho. Dolgi rjavi lasje so se ji usuli po ramenih. Kapljice so igrivo poskakovale po njenem telesu in ji vlažile kožo, da je bila vsa sijoča. Do ušesa so se prikradli komaj slišni toni Beethovnovе Sonate v mesečini. Vzel sem jo v naročje in tiho odnesel v toplo posteljo. Zunaj je besnelo neurje. Dež in veter sta silila skozi okno, vendar blaženosti v sobi nista zmotila. Z brisačo sem drsel po njenem telesu, jo božal s pogledom in si je vedno bolj želel.

Naenkrat sem začutil silno potrebo po moji ljubljene puncici. Ni šlo samo za strast. Bilo je mnogo več. Naglo sem vstal in spil do konca. Še zadnjič sem se s pogledom sprehodil po veselih obrazih sošolk in sošolcev.

Srečno dragi moji in vse dobro v življenju!

Pred gostilno se je Tamara nestrpno prestopila.
»Zoki, zamujaš!« mi je očitala. »Že eno uro te
čakam.«

Tesno sem jo objel in poljubil na čelo.

»Tudi jaz sem dolgo čakal nate.«

OPOMBE

Vsaka nova, mlada generacija ima svoj žargon in izrazoslovje. Nekatere besede sčasoma postanejo del slovenskega pravopisa, druge se izgubijo. Zraven tega je mladostniški sleng obarvan s pogovornim narečjem. Na primer, štajerski srednješolci govorijo drugače kot dolenski ali prekmurski dijaki. Zato sem se odločil, da v opombah navedem tiste izraze, ki so morda manj znani.

- (1) Čudni tipi.
- (2) Razumel.
- (3) Življenje.
- (4) Takšen pač sem.
- (5) Pokvarjene.
- (6) Zelo.
- (7) Borec.
- (8) Ubil.
- (9) Premagal.
- (10) Dve krajši palici, povezani z verigo ali vrvico.
- (11) Umazano, prostaško govorjenje.
- (12) Bolnik, revež.
- (13) Prijatelj.
- (14) Prijatelj.
- (15) Zlobni pogled.

- (16) Šaolin je znova pričel delovati leta 1981.
- (17) Grozljivo potovanje.
- (18) Ubiti.
- (19) Narkoman.
- (20) Cigareta marihuane.
- (21) Zgodba.
- (22) Pozdravljeni (v hindujščini).
- (23) Pijača.
- (24) Porabnik barbituratov, ki tablete uživa v kombinaciji z alkoholom.
- (25) Lepo, v redu.
- (26) Zresni se.
- (27) Zveza socialistične mladine Slovenije.
- (28) Otipaval.
- (29) Uprava društvene bezbednosti.
- (30) Vojaška ambulanta.
- (31) Hišna zabava, ples.
- (32) Ko skupina ljudi vzame pravico v svoje roke. Na divjem zahodu je to pomenilo obešanje brez sojenja.
- (33) Opisano v romanu Disko kraljica.
- (34) Silak.
- (35) Spopad med Zoranom in Karlom je opisan v romanu Vrnitev kralja diskoteke.
- (36) Nagovorile.
- (37) Poráženci, zgube.
- (38) Smrtni odmerek mamila.
- (39) Pretvarjati se.
- (40) Veliki met, zadetek.

- (41) Počasna, mirna glasba.
- (42) Nedolžna dekleta.
- (43) Zabava.
- (44) Otroško varstvo.
- (45) Bodi sproščen, brez skrbi.

KAZALO

PROLOG	7
PRVI DEL	43
DRUGI DEL	137
EPILOG	189
OPOMBE	202

Silvester Vogrinec
MATURANT

Izdala:
ABV PTUJ

Naslovnica:
Robert Vogrinec

Lektorirala:
Darinka Rojko Pičenko

Tisk:
StudioDesign d. o. o., Maribor

1. izdaja

Naklada: 200 izvodov

Cena: 18,00 €

Ptuj, 2012

Generacija ptujskih gimnazijcev zaključuje šolanje. Maturant Zoran se s sošolkama Diano in Heleno spominja grenkosladkih trenutkov odraščanja, ljubezni, prijateljstev, razočaranj, prevar. V Klubu mladih najde Zoran, tako kot mnogi njegovi vrstniki, drugi dom. Tam se pleše, zabava, gleda TV, igra namizni tenis, odvijajo se koncerti, potopisna predavanja, vadijo se celo borilne veščine. Zoran se spoprijatelji z redarji Ljubom, Mišem in Davorinom ter dobi punco, vihravo in radoživno Valerijo. Streznitev pride ob soočenju z mamili, ko odkrije, da je Valerija postala narkomanka. Tedaj niti ljubezen niti prijateljstva ne zaležejo več. Zoran poskuša spremeniti svet, toda na maturantskem izletu ga čaka novo presenečenje. Sledi spoznanje, da veliko storimo že s tem, ko spremenimo sami sebe. Za Zorana največji zrelostni izpit ne predstavlja maturitetni izpit, ampak življenje samo.

Silvester Vogrinec je pisatelj, pesnik in publicist. Velja za začetnika slovenske književne zvrsti športni roman s tematiko borilnih veščin (Karate bojevnik: Beli galeb, 1995 in Gladiator, 2010). Napisal je priljubljeni mladinski roman Disko kraljica (2001). Njegova postmodernistična zbirka pesmi nosi naslov Apokalipsa zdaj (2009). Deluje tudi kot publicist (knjige, članki) in urednik.

ISBN 978-961-92706-1-5

Cena: 18,00 €

